

**RÄDDNISTJÄNS
LAGEN**

ETT ARBETSMATERIAL

RÄDNINGSTJÄNSTLAGEN, Ett arbetsmaterial.

Här finns mina Powerpoint-filer om räddningstjänstlagstiftningen. En del av filerna är tyvärr **INTE UPPDATERADE**.

Vem som helst som har god kännedom om räddningstjänstlag - stiftningen kan använda filerna.

VILLKORET FÖR ATT ANVÄNDA FILERNA ÄR ATT ANVÄNDAREN GRANSKAR FILERNA SÅ ATT DOM ÖVERENSSTÄMMER MED GÄLLANDE LAGSTIFTNING !

Jag uppdaterar filer så fort jag får möjlighet och tid till det, men tyvärr ligger jag alltid efter i uppdateringen. Filerna har idag en felaktig layout med hänsyn till verkets nuvarande grafiska profil men mitt mål är att uppdatera layouten.

OBS! Innehåller såväl OH-bilder som "elevanteckningar".

LYCKA TILL !

Synpunkter och felanmälan göres till
P-O Wikström, Sji
Mail: per-olof.wikstrom@kd.srv.se

FÖRELÄGGANDE / FÖRBUD

- **Nämndens uppgift och ansvar**
- **Ingen automatisk koppling till brandsyn**
- **Först anmodan**
 - Anmodan dokumenteras på lämpligt sätt
 - Termen "brandsyneprotokoll" finns inte i lagstiftningen
- **Glöm inte samarbetet !**
- **"Gäller även om det överklagas"**

SRV/SJ/POM - 2000-01-11 - sid 42

54 § Räl

Inom kommunen utövar en sådan nämnd som avses i 10 § den omedelbara tillsynen över efterlevnaden av denna lag och föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen. Inom länet utövas tillsynen av länsstyrelsen. Den centrala tillsynen utövas av statens räddningsverk eller, i fråga om statlig räddnings-tjänst, av annan myndighet som regeringen bestämmer. Lag (1991:1663).

56 § 1 st Räl

En tillsynsmyndighet får meddela de förelägganden och förbud som behövs i enskilda fall för att denna lag eller föreskrifter som meddelats med stöd av lagen skall efterlevas.

59 § 2 st Räl

Om det föreligger särskilda skäl, får en tillsynsmyndighet bestämma att dess beslut skall gälla även om det överklagas.

PARTS RÄTT ATT FÅ DEL AV UPPGIFTER

- **Part har rätt att ta del av det som har tillförts ett ärende**
 - Undantag finns
- **Ärendet kan inte avgöras utan att kommunikationsplikten fullgjorts**
 - Undantag finns

SRV/SJ/P/OW - 2000-01-11 - sid 43

16 § förvaltningslagen

En sökande, klagande eller annan part har rätt att ta del av det som har tillförts ärendet, om detta avser myndighetsutövning mot någon enskild. Rätten att ta del av uppgifter gäller med de begränsningar som följer av 14 kap. 5 § sekretesslagen (1980:100).

17 § förvaltningslagen

Ett ärende får inte avgöras utan att den som är sökande, klagande eller annan part har underrättats om en uppgift som har tillförts ärendet genom någon annan än honom själv och han har fått tillfälle att yttra sig över den, om ärendet avser myndighetsutövning mot någon enskild. Myndigheten får dock avgöra ärendet utan att så har skett

1. om avgörandet inte går parten emot, om uppgiften saknar betydelse eller om åtgärderna av någon annan anledning är uppenbart obehövliga,
2. om ärendet rör tjänstetillsättning, antagning för frivillig utbildning, betygssättning, tilldelning av forskningsbidrag eller något jämförbart och det inte är fråga om prövning i högre instans efter överklagande,
3. om det kan befaras att det annars skulle bli avsevärt svårare att genomföra beslutet i ärendet, eller
4. om avgörandet inte kan uppskjutas.

Myndigheten bestämmer om underrättelsen skall ske muntligt, genom vanligt brev, genom delgivning eller på något annat sätt.

Underrättelseskyldigheten gäller med de begränsningar som följer av 14 kap. 5 § sekretesslagen (1980:100).

MOTIVERING AV ETT BESLUT

- **Huvudregel: alla beslut skall motiveras !**
- **Undantag**
 - Uppenbart obehövt att upplysa om skälen
 - "Sekretess"
 - Brådskande
- **"Rätt" att få upplysningar senare**

SRV/SJ/POLW - 2000-01-11 - sid 44

20 § förvaltningslagen

Ett beslut varigenom en myndighet avgör ett ärende skall innehålla de skäl som har bestämt utgången, om ärendet avser myndighetsutövning mot någon enskild. Skälen får dock utelämnas helt eller delvis

1. om beslutet inte går någon part emot eller om det av någon annan anledning är uppenbart obehövt att upplysa om skälen,
 2. om beslutet rör tjänsteställning, antagning för frivillig utbildning, betygssättning, tilldelning av forskningsbidrag eller något jämförbart,
 3. om det är nödvändigt med hänsyn till rikets säkerhet, skyddet för enskildas personliga eller ekonomiska förhållanden eller något jämförbart förhållande,
 4. om ärendet är så brådskande att det inte finns tid att utforma skälen, eller
 5. om ärendet gäller meddelande av föreskrifter som avses i 8 kap. regeringsformen och det inte är fråga om prövning i högre instans efter överklagande.
- Har skälen utelämnats, bör myndigheten på begäran av den som är part om möjligt upplysa honom om dem i efterhand.

UNDERRÄTTELSE AV BESLUT ÖVERKLAGAN

- **Innehållet av beslutet**
 - Undantag: uppenbart obehövligt
- **"Hur man överklagar"**
 - Klagotiden (3 veckor) räknas från "delgivning"
 - Inlämnas till nämnden
- **Omprövning av beslut**

SRV/SJ/P/OW - 2009-01-11 - sid 45

21 § förvaltningslagen

En sökande, klagande eller annan part skall underrättas om innehållet i det beslut varigenom myndigheten avgör ärendet, om detta avser myndighetsutövning mot någon enskild. Parten behöver dock inte underrättas, om det är uppenbart obehövligt.

Om beslutet går parten emot och kan överklagas, skall han underrättas om hur han kan överklaga det. Han skall då också underrättas om sådana avvikande meningar som avses i 19 § eller som har antecknats enligt särskilda bestämmelser.

Myndigheten bestämmer om underrättelsen skall ske muntligt, genom vanligt brev, genom delgivning eller på något annat sätt. Underrättelsen skall dock alltid ske skriftligt, om parten begär det.

Denna paragraf tillämpas också när någon annan som får överklaga beslutet begär att få ta del av det.

22 § förvaltningslagen

Ett beslut får överklagas av den som beslutet angår, om det har gått honom emot och beslutet kan överklagas.

23 § förvaltningslagen

Ett beslut överklagas skriftligt. I skrivelsen skall klaganden ange vilket beslut som överklagas och den ändring i beslutet som han begär.

Skrivelsen ges in till den myndighet som har meddelat beslutet. Den skall ha kommit in dit inom tre veckor från den dag då klaganden fick del av beslutet.

Tiden för överklagande av sådana beslut som gäller föreskrifter som avses i 8 kap. regeringsformen och som inte delges räknas från den dag då beslutet gavs till känna. Har beslutet getts till känna vid mer än ett tillfälle, räknas tiden från dagen för det sista föreskrivna tillkännagivandet.

PRÖVNINGEN

- Rätt tid ?
- Omprövning

SRV/SJ/P/POW - 2000-01-11 - sid 46

24 § förvaltningslagen

Den myndighet som har meddelat det överklagade beslutet prövar om skrivelsen med överklagandet har kommit in i rätt tid. Har skrivelsen kommit in för sent, skall myndigheten avvisa den, om inte annat följer av andra eller tredje stycket.

Skrivelsen skall inte avvisas, om förseningen beror på att myndigheten har lämnat klaganden en felaktig underrättelse om hur man överklagar.

Skrivelsen skall inte heller avvisas, om den inom överklagandetiden har kommit in till den myndighet som skall pröva överklagandet. I ett sådant fall skall denna myndighet vidarebefordra skrivelsen till den myndighet som har meddelat beslutet och samtidigt lämna uppgift om vilken dag skrivelsen kom in till den högre instansen.

25 § förvaltningslagen

Om skrivelsen inte avvisas enligt 24 §, skall den myndighet som har meddelat beslutet överlämna skrivelsen och övriga handlingar i ärendet till den myndighet som skall pröva överklagandet.

27 § förvaltningslagen

Finner en myndighet att ett beslut, som den har meddelat som första instans, är uppenbart oriktigt på grund av nya omständigheter eller av någon annan anledning, skall myndigheten ändra beslutet, om det kan ske snabbt och enkelt och utan att det blir till nackdel för någon enskild part. Skyldigheten gäller även om beslutet överklagas, såvida inte klaganden begär att beslutet tills vidare inte skall gälla (inhibition).

Skyldigheten gäller inte, om myndigheten har överlämnat handlingarna i ärendet till en högre instans eller om det i annat fall finns särskilda skäl mot att myndigheten ändrar beslutet.

" J Ä V I G N Ä M N D "

En nämnd får inte

- Bestämma om rättigheter eller skyldigheter för kommunen i ärenden där nämnden företräder kommunen som part
- Utöva tillsyn över verksamhet som nämnden själv bedriver

SRV/SJ/PÖW - 2000-01-11 - sid 47

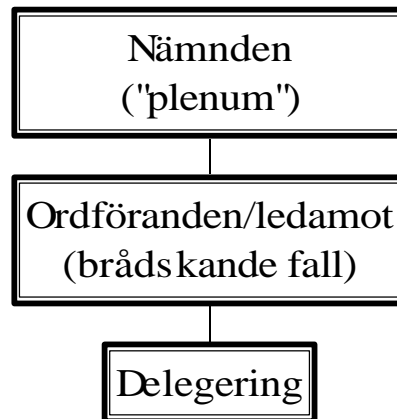
3 kap 5 § kommunallagen

En nämnd får inte bestämma om rättigheter eller skyldigheter för kommunen eller landstinget i ärenden där nämnden företräder kommunen eller landstinget som part.

En nämnd får inte heller utöva i lag eller annan författning föreskriven tillsyn över sådan verksamhet som nämnden själv bedriver.

BESLUT FATTAS AV

Tre nivåer (kommunallagen)

N Ä M N D E N

- **Alltid nämndbeslut**
 - Yttrande vid överklagning av nämndbeslut (kommunallagen)
 - Ärenden av principiell beskaffenhet eller annars större vikt (kommunallagen)
 - Föreläggande med vite (RäL)
 - Beslut om åtgärd på den försumliges bekostnad (RäL)
- **Nämnden avgör i övrigt hur beslutsprocessen skall se ut**

SRV/SJ/P/W - 2000-01-11 - sid 49

56 § 2 st och 3 st RäL

Beslut om föreläggande eller förbud får förenas med vite.

Underlåter någon att vidta en åtgärd som åligger honom enligt en tillsynsmyndighets föreläggande, får myndigheten vidta åtgärden på hans bekostnad.

11 § 1 st RäL

Uppdrag att besluta på nämndens vägnar får inte omfatta förelägganden eller förbud vid vite eller verkställande av åtgärd på den försumliges bekostnad.

34 § kommunallagen

I följande slag av ärenden får beslutanderätten inte delegeras:

1. ärenden som avser verksamhetens mål, inriktning, omfattning eller kvalitet,
2. framställningar eller yttranden till fullmäktige liksom yttranden med anledning av att beslut av nämnden i dess helhet eller av fullmäktige har överklagats,
3. ärenden som rör myndighetsutövning mot enskilda, om de är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt, och
4. vissa ärenden som anges i särskilda föreskrifter.

V I T E

Särskild lag reglerar utdömmande

- Riktat till en eller flera namngivna fysiska eller juridiska personer (adressater)
- Tidpunkt
- Faktisk eller rättslig möjlighet att följa föreläggandet
- Delges adressaten
- Tvångsmedel
- Ny ägare eller innehavare

SRV/SJ/P/OW - 2000-01-11 - sid 50

2 § lag (1985:206) om viten

Ett vitesföreläggande skall vara riktat till en eller flera namngivna fysiska eller juridiska personer (adressater). Om föreläggandet innebär en skyldighet för adressaten att vidta en viss åtgärd, skall det av föreläggandet framgå vid vilken tidpunkt eller inom vilken tidsfrist åtgärden skall vidtas.

Vite får inte föreläggas, om adressaten kan antas sakna faktisk eller rättslig möjlighet att följa föreläggandet.

När vite har förelagts, får nytt vite mot adressaten i samma sak inte föreläggas förrän det tidigare föreläggandet har vunnit laga kraft.

Ett vitesföreläggande skall delges adressaten.

3 § lag (1985:206) om viten

När vite föreläggs, skall det fastställas till ett belopp som med hänsyn till vad som är känt om adressatens ekonomiska förhållanden och till omständigheterna i övrigt kan antas förmå honom att följa det föreläggande som är förenat med vitet. Vitet skall fastställas till ett bestämt belopp, om annat inte följer av 4 §. Om vite föreläggs flera personer gemensamt, skall ett särskilt belopp fastställas för var och en av dem.

5 § lag (1985:206) om viten

Har en myndighet befogenhet att vid vite förelägga eller förbjuda ägaren eller innehavaren av viss egendom att vidta en åtgärd med egendomen, får myndigheten också förelägga denne att, om hans rättsställning upphör, lämna myndigheten uppgift om den nye ägarens eller innehavarens namn och adress. Även ett sådant föreläggande får förenas med vite.

" ORDFÖRANDE - BESLUT "

- **Ordförande eller annan ledamot i nämnden**
- **Brådskande**
- **Uppdrag måste finnas**
- **I princip ingen begränsning**
 - nämnden kan begränsa
- **OBS!**
 - telefonsammanträde är inte tillåtna

SRV/SJ/PW - 2000-01-11 - sid 51

36 § kommunallagen

En nämnd får uppdra åt ordföranden eller en annan ledamot som nämnden har utsett att besluta på nämndens vägnar i ärenden som är så brådskande, att nämndens avgörande inte kan avvaktas. Sådana beslut skall anmälas vid nämndens nästa sammanträde.

DELEGATION - TILL VEM ?

- **Utskott
(kommunallagen)**
- **Ledamot eller ersättare
(kommunallagen)**
- **En anställd hos kommunen
(kommunallagen)**
- **Ej anställd hos kommunen
(Räl)**

SRV/SJ/PÖW - 2000-01-11 - sid 52

33 § kommunallagen

En nämnd får uppdra åt ett utskott, åt en ledamot eller ersättare eller åt en anställd hos kommunen eller landstinget att besluta på nämndens vägnar i ett visst ärende eller en viss grupp av ärenden, dock inte i de fall som avses i 34 §.

16 § 2 st Räl

Nämnden får meddela den som fullgör uppgifter åt nämnden utan att vara tjänsteman hos kommunen befogenhet att på nämndens vägnar meddela i verksamheten erforderliga förelägganden och förbud enligt 56 § första stycket. Lag (1991:1663).

DELEGERING

- **Inget fullmäktigemedgivande**
- **Vidaredelegering möjlig**
 - Enbart till/från förvaltningschef
 - Särskilt nämndbeslut krävs
- **Anmälningsskyldigheten kvar**

SRV/SJ/PÖW - 2000-01-11 - sid 53

35 § kommunallagen

Beslut som har fattats med stöd av uppdrag enligt 33 § skall anmälas till nämnderna, som bestämmer i vilken ordning detta skall ske.

37 § kommunallagen

Om en nämnd med stöd av 33 § uppdrar åt en förvaltningschef inom nämndens verksamhetsområde att fatta beslut, får nämnden överlåta åt förvaltningschefen att i sin tur uppdra åt en annan anställd inom kommunen eller landstinget att besluta i stället. Sådana beslut skall anmälas till chefen.

TILLSYNSMYNDIGHETER

- **Inom kommunen**
 - Nämnden
- **Inom länet**
 - Länsstyrelsen
- **Statlig räddningstjänst**
 - Myndigheten (polisen=RPS)
- **Centrala tillsynen (ej statligt)
Samordning och viss planläggning**
 - SRV

SRV/SJ/P/W - 2000-01-11 - sid 54

54 § Räl

Inom kommunen utövar en sådan nämnd som avses i 10 § den omedelbara tillsynen över efterlevnaden av denna lag och föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen. Inom länet utövas tillsynen av länsstyrelsen. Den centrala tillsynen utövas av Statens räddningsverk eller, i fråga om statlig räddningstjänst, av annan myndighet som regeringen bestämmer. Lag (1991:1663).

57 § Räf

Statens räddningsverk skall utöva tillsynen över efterlevnaden av räddningstjänstlagen (1986:1102) och med stöd av lagen meddelade föreskrifter i frågor som rör planläggningen av räddningstjänsten enligt 28 § första stycket räddningstjänstlagen samt planläggningen av saneringen enligt andra stycket den paragrafen. Förordning (1992:12).

62 § Räf

I fråga om den statliga räddningstjänsten utövar den myndighet som svarar för räddningstjänsten också den centrala tillsynen över efterlevnaden av räddningstjänstlagen (1986:1102) och föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen. Statens räddningsverk skall dock utöva tillsynen över frågor som rör samordningen mellan den statliga räddningstjänstens olika grenar.

Rikspolisstyrelsen utövar tillsynen över fjällräddningsverksamheten.

TILLSYNSMYNDIGHETERNAS RÄTTIGHETER

- **Tillträdesrätt**
- **Rätt till upplysningar och handlingar**
- **Polisbiträde**
- **Föreläggande/förbud**
 - Med vite
- **Åtgärder på försumliges bekostnad**

SRV/SJ/P/0W - 2000-01-11 - sid 55

55 § Räl

För tillsynen har en tillsynsmyndighet rätt att få tillträde till byggnader, lokaler och anläggningar. Tillsynsmyndigheten har också rätt att få de upplysningar och handlingar som behövs för tillsynen.

56 § Räl

En tillsynsmyndighet får meddela de förelägganden och förbud som behövs i enskilda fall för att denna lag eller föreskrifter som meddelats med stöd av lagen skall efterlevas.

Beslut om föreläggande eller förbud får förenas med vite.

Underlåter någon att vidta en åtgärd som åligger honom enligt en tillsynsmyndighets föreläggande, får myndigheten vidta åtgärden på hans bekostnad.

57 § Räl

Polismyndigheten skall lämna det biträde som behövs för tillsynen.

RÄDDNINGSKÅREN

- **En räddningskår per kommun**
 - Egen kår
 - Gemensam kår med annan kommun
 - Annan kommuns räddningskår
- **Räddningskåren gör insatserna**
 - Särskild kompetens - annan
- **Avtal - "industribrandkår"**
 - Räddningsstyrka enligt avtal
 - Kommunal räddningstjänst om avtal

SRV/SJ/P/W - 2000-01-11 - sid 56

9 § Räl

I varje kommun skall det finnas en räddningskår.

Kommunen får komma överens med en annan kommun om att ha en gemensam räddningskår. Kommunen får också träffa avtal med en annan kommun om att de uppgifter i kommunen, som enligt denna lag ankommer på räddningskåren, skall helt eller delvis ombesörjas av den andra kommunens räddningskår. Lag (1991:907).

12 § Räl

Räddningskåren skall göra de räddningsinsatser som kommunen har ansvaret för enligt denna lag.

Kommunen får överlåta åt någon annan att göra räddningsinsatser som kräver särskild kompetens.

13 Räl

Räddningskåren skall bestå av en räddningschef och en eller flera räddningsstyrkor. I räddningskåren kan också ingå räddningsvårn.

Om det vid en anläggning inom kommunen har organiserats en särskild enhet för räddningsinsatser vid anläggningen, får kommunen träffa avtal med ägaren eller innehavaren av anläggningen om att enheten skall ingå som räddningsstyrka i räddningskåren.

En sådan enhets räddningsinsatser är att anse som kommunal räddningstjänst enligt denna lag också när insatserna görs inom den egna anläggningen.

RÄDDNINGSCHEFEN

- **Kompetenskrav**
 - Brandingenjörslinjen
 - SRV:s utbildning
 - Brandmästarexamen
 - Förvaltningskunskap
 - Förebyggande
 - Övergångsregler
- **Ställföreträdare**
 - Kompetenskrav

SRV/SJ/P/W - 2000-01-11 - sid 57

2 § RåF

Räddningschefen skall ha avlagt brandingenjörsexamen enligt högskoleförordningen (1993:100) och genomgått Statens räddningsverks påbyggnadsutbildning i räddningstjänst för brandingenjörer.

Om förhållandena i kommunen tillåter det, är det tillräckligt att räddningschefen har avlagt brandmästarexamen och har genomgått Statens räddningsverks utbildning i förvaltnings-kunskap och förebyggande åtgärder mot brand för brandmästare. Förordning (1994:27).

4 § RåF

För räddningschefen skall finnas en eller flera ställföreträdare.

Ställföreträdaren skall ha samma kompetens som räddningschefen. Om förhållandena i kommunen tillåter det, är det tillräckligt att ställföreträdaren har den kompetens som anges i 2 § andra stycket även om räddningschefen har högre kompetens.

7 § RåF

Om det finns särskilda skäl, får länsstyrelsen medge att en lämplig person utses till räddningschef eller befäl i räddningsstyrka trots att han saknar föreskriven utbildning. Medgivandet skall begränsas för tiden intill dess befattningen kan tillträdas av någon som är behörig.

RÄDDNINGSCHEFENS UPPGIFTER

- Se till att den beredskap som anges i räddningstjänstplanen upprätthålls
- Leda räddningskårens verksamhet
- Utbildning och övning
- Vara räddningsledare vid en insats eller utse räddningsledare
- Andra uppgifter

SRV/SJ/POL - 2009-01-11 - sid 58

3 § RåF

Räddningschefen skall

1. leda räddningskårens verksamhet och se till att räddningskårens personal får nödvändig utbildning och övning,
2. se till att den beredskap som anges i räddningstjänstplanen upprätthålls,
3. biträda vid utredning som polismyndigheten eller någon annan myndighet gör med anledning av en olyckshändelse vid vilken kommunen skall svara för räddningstjänsten eller med anledning av ett tillbud till en sådan olyckshändelse,
4. fullgöra de övriga uppgifter som den eller de kommunala nämnder som ansvarar för räddningstjänsten bestämmer. Förordning (1991:1600).

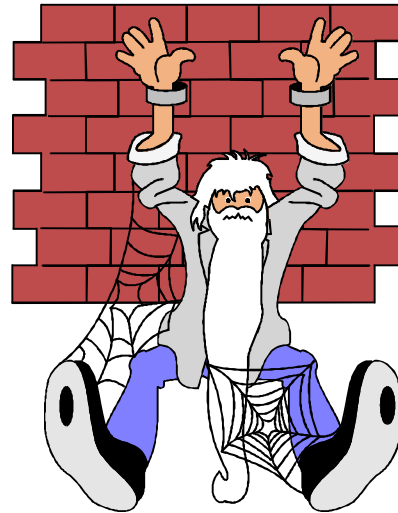
32 § RåL punkt 1

Räddningsledare är

1. i den kommunala räddningstjänsten räddningschefen eller den som denne har utsett,

SLUTSATSEN

- Räddningstjänstplanen skall vara aktuell !
- Räddningschefen har ingen valmöjlighet

FÖRELÄGGANDE / FÖRBUD

- **Nämndens uppgift och ansvar**
- **Ingen automatisk koppling till brandsyn**
- **Först anmodan**
 - Anmodan dokumenteras på lämpligt sätt
 - Termen "brandsyneprotokoll" finns inte i lagstiftningen
- **Glöm inte samarbetet !**
- **"Gäller även om det överklagas"**

PARTS RÄTT ATT FÅ DEL AV UPPGIFTER

- **Part har rätt att ta del av det som har tillförts ett ärende**
 - Undantag finns
- **Ärendet kan inte avgöras utan att kommunikationsplikten fullgjorts**
 - Undantag finns

MOTIVERING AV ETT BESLUT

- **Huvudregel: alla beslut skall motiveras !**
- **Undantag**
 - Uppenbart obehövt att upplysa om skälen
 - "Sekretess"
 - Brådskande
- **"Rätt" att få upplysningar senare**

UNDERRÄTTELSE AV BESLUT ÖVERKLAGAN

- **Innehållet av beslutet**
 - Undantag: uppenbart obehövligt
- **"Hur man överklagar"**
 - Klagotiden (3 veckor) räknas från "delgivning"
 - Inlämnas till nämnden
- **Omprövning av beslut**

PRÖVNINGEN

- Rätt tid ?
- Omprövning

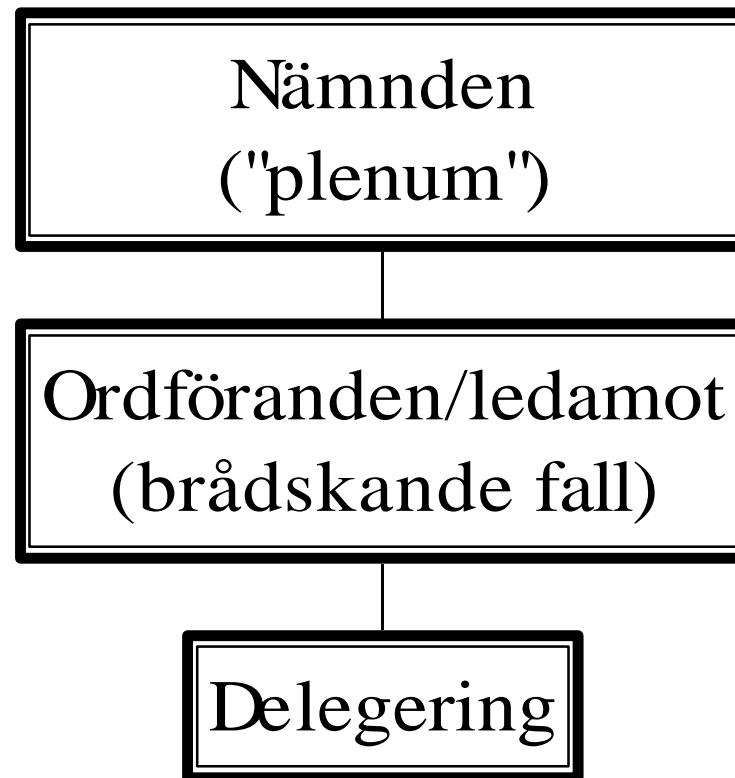
" J Ä V I G N Ä M N D "

En nämnd får inte

- Bestämna om rättigheter eller skyldigheter för kommunen i ärenden där nämnden företräder kommunen som part
- Utöva tillsyn över verksamhet som nämnden själv bedriver

BESLUT FATTAS AV

Tre nivåer (kommunallagen)

N Ä M N D E N

- **Alltid nämndbeslut**
 - Yttrande vid överklagning av nämndbeslut (kommunallagen)
 - Ärenden av principiell beskaffenhet eller annans större vikt (kommunallagen)
 - Föreläggande med vite (RäL)
 - Beslut om åtgärd på den försumliges bekostnad (RäL)
- **Nämnden avgör i övrigt hur beslutsprocessen skall se ut**

V I T E

Särskild lag reglerar utdömande

- Riktat till en eller flera namngivna fysiska eller juridiska personer (adressater)
- Tidpunkt
- Faktisk eller rättslig möjlighet att följa föreläggandet
- Delges adressaten
- Tvångsmedel
- Ny ägare eller innehavare

" ORDFÖRÄNDE - BESLUT "

- **Ordförande eller annan ledamot i nämnden**
- **Brådskande**
- **Uppdrag måste finnas**
- **I princip ingen begränsning**
 - nämnden kan begränsa
- **OBS!**
 - telefonsammanträde är inte tillåtna

DELEGATION - TILL VEM ?

- **Utskott
(kommunallagen)**
- **Ledamot eller ersättare
(kommunallagen)**
- **En anställd hos kommunen
(kommunallagen)**
- **Ej anställd hos kommunen
(Räl)**

DELEGERING

- **Inget fullmäktigemedgivande**
- **Vidaredelegering möjlig**
 - Enbart till/från förvaltningschef
 - Särskilt nämndbeslut krävs
- **Anmälningsskyldigheten kvar**

TILLSYNSMYNDIGHETER

- **Inom kommunen**
 - Nämnden
- **Inom länet**
 - Länsstyrelsen
- **Statlig räddningstjänst**
 - Myndigheten (polisen=RPS)
- **Centrala tillsynen (ej statligt)
Samordning och viss planläggning**
 - SRV

TILLSYNSMYNDIGHETERNAS RÄTTIGHETER

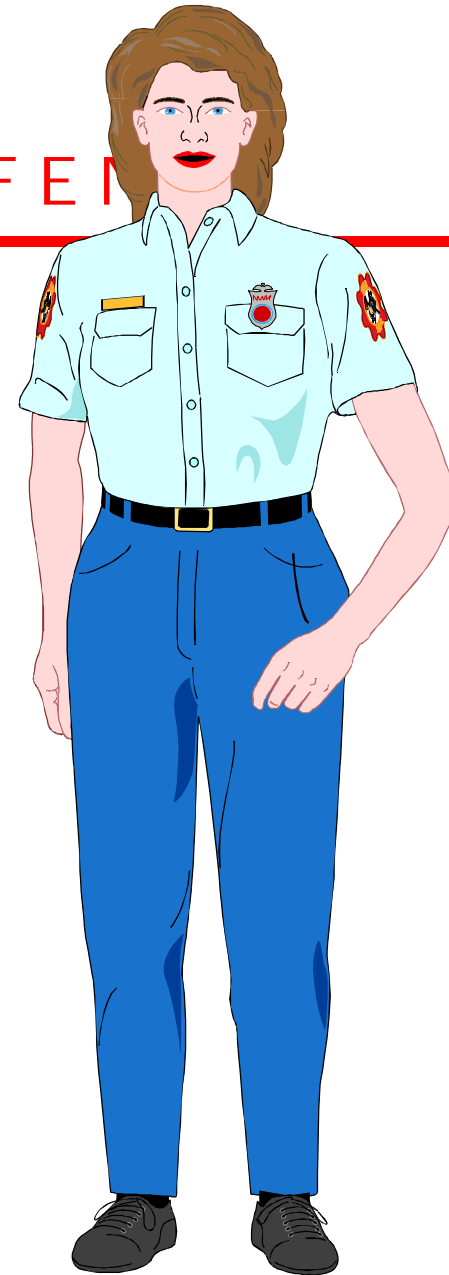
- **Tillträdesrätt**
- **Rätt till upplysningar och handlingar**
- **Polisbiträde**
- **Föreläggande/förbud**
 - Med vite
- **Åtgärder på försumliges bekostnad**

RÄDDNINGSKÅREN

- **En räddningskår per kommun**
 - Egen kår
 - Gemensam kår med annan kommun
 - Annan kommuns räddningskår
- **Räddningskåren gör insatserna**
 - Särskild kompetens - annan
- **Avtal - "industribrandkår"**
 - Räddningsstyrka enligt avtal
 - Kommunal räddningstjänst om avtal

RÄDDNINGSCHEFEN

- **Kompetenskrav**
 - Brandingenjörslinjen
 - SRV:s utbildning
 - Brandmästarexamen
 - Förvaltningskunskap
 - Förebyggande
 - Övergångsregler
- **Ställföreträdare**
 - Kompetenskrav

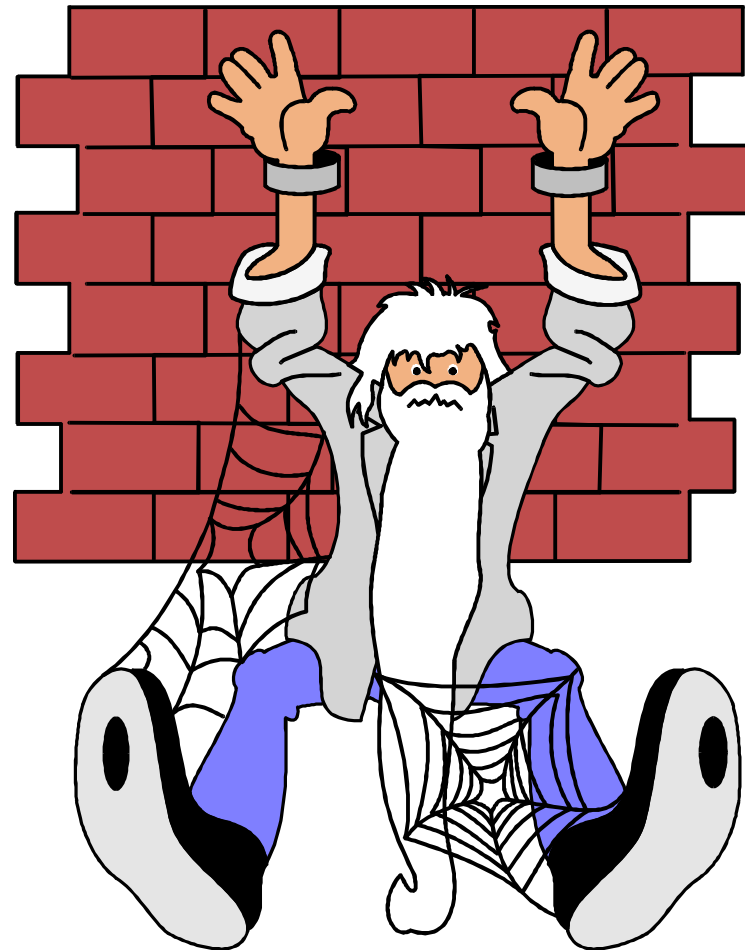

RÄDDNINGSCHEFENS UPPGIFTER

- Se till att den beredskap som anges i räddningstjänstplanen upprätthålls
- Leda räddningskårens verksamhet
- Utbildning och övning
- Vara räddningsledare vid en insats eller utse räddningsledare
- Andra uppgifter

SLUTSATSEN

- **Räddningstjänstplanen skall vara aktuell !**
- **Räddningschefen har ingen valmöjlighet**

RÄDDNINGSTYRKAN

- **Brandmän (hel- eller deltid)**
- **Krav på utbildning och erfarenhet**
 - heltid
 - grundläggande utbildning
 - brandmansexamen (inom 2år)
 - deltid
 - grundläggande utbildning
 - utbildning som SRV bestämmer (inom 2år)
- **Någon slags beredskap**
- **Befäl**

14 § 1st Räl

En räddningsstyrka skall bestå av anställd personal som genom utbildning och erfarenhet har nödvändig kompetens för sina uppgifter.

5 § Räf

Personalen i en räddningsstyrka skall bestå av brandmän som är anställda på heltid eller på deltid.

Heltidsanställda brandmän skall ha avlagt brandmansexamen senast två år efter det att anställningen började.

Deltidsanställda brandmän skall senast två år efter det att anställningen började ha genomgått den utbildning som Statens räddningsverk bestämmer.
Förordning (1995:502).

6 § 1 st Räf

I en räddningsstyrka skall också ingå befäl.

BEFÄL VID KOMMUNAL RÄTJ

- **Brandingenjörsexamen + SRV:s påbyggnadsutbildning**
 - Endast **hel** examen gäller !
- **Brandmästarexamen**
- **Brandförmansexamen (hel/deltid)**

**ENDAST BEFÄL KAN VARA
RÄDDNINGsledare**

6 § RåF

I en räddningsstyrka skall också ingå befäl.

Befäl kan den vara som

1. har avlagt brandingenjörsexamen enligt högskoleförordningen (1993:100) och genomgått Statens räddningsverks påbyggnadsutbildning i räddningstjänst för brandingenjörer,
2. har avlagt brandmästarexamen,
3. har avlagt brandförmansexamen heltid eller
4. har avlagt brandförmansexamen deltid.

Bara befäl kan vara räddningsledare. Förordning (1994:27).

DISPENS

- **Befälsdispens**
 - Länsstyrelsen
- **Brandsyneförrättare**
 - Regeringen
- **Frågå räddningstjänstplanen**
 - Fullmäktige eller
 - Den fullmäktige bestämmer
 - skall finnas med i planen !

ENDAST I NÖDFALL!**7 § RäF**

Om det finns särskilda skäl, får länsstyrelsen medge att en lämplig person utses till räddningschef eller befäl i räddningsstyrka trots att han saknar föreskriven utbildning. Medgivandet skall begränsas för tiden intill dess befattningen kan tillträdas av någon som är behörig.

RÄDDNINGSVÄRN

- **Tjänsteplikt**
 - i första hand frivilliga
 - nämnden tar ut
 - bosatt i kommunen
- **Ej beredskap**
- **Övningsskyldighet**
 - 20 timmar/år

14 § 2 st Räl

Ett räddningsvärn skall bestå av personal som har uttagits på grund av tjänsteplikt.

44 § 3 st Räl

Bland dem som är tjänstepliktiga enligt första stycket och som är bosatta i kommunen får en sådan nämnd som avses i 10 § ta ut lämpliga personer för att ingå i kommunens räddningsvärn. I första hand skall frivilliga tas ut. Den som har tagits ut är skyldig att delta i övning med räddningsvärn under högst tjugo timmar årligen. Lag (1991:1663).

RÄDDNINGSTJÄNSTPLANEN

- **En plan och inte föreskrifter !**
 - Brandordningen var en föreskrift
 - Föreskrifter om eldningsförbud skall inte vara med i planen !
- **Planen styr räddningstjänstens verksamhet**
 - Fullmäktige beslut !
- **Styr både**
 - nämnden och
 - räddningschefen

MÅLET FÖR ALL RÄDDNINGSTJÄNST

Räddningsinsatserna skall

- Påbörjas inom godtagbar tid
- Genomförs på ett effektivt sätt

4 § Räl

Räddningstjänsten skall planeras och organiseras så att räddningsinsatserna kan påbörjas inom godtagbar tid och genomföras på ett effektivt sätt.

Syftet med räddningstjänstlagen

Effektivare räddningstjänst

Bättre utnyttjande av andras resurser

Samarbete

Samlad lagstiftning

RÄDDNINGSTJÄNSTPLANEN

- **Räddningskårens organisation**
- **Anordningar för räddningstjänsten**
- **Insattider**
- **Beredskap för befäl**
- **Kompetenskrav för befäl**
- **Övningar**
- **Information till allmänheten**
- **Räddningstjänsten under höjd beredskap**

21 § Räl

För varje kommun skall det finnas en räddningstjänstplan.

Planen skall innehålla uppgifter om

1. räddningskårens organisation i stora drag,
2. vattenreservoarer, brandposter, varningssystem och andra anordningar för räddningstjänsten och hur de skall underhållas,
3. insattider till kommunens olika delar,
4. det lägsta antal befäl och övrig personal som ständigt skall finnas för första utryckning i styrkorna inom räddningskåren och tiden från alarmering av personalen till dess räddningsstyrkans första fordon kan utgå (anspanningstid),
5. den kompetens som krävs för att vara befäl i räddningskåren,
6. det minsta antal övningar som skall hållas med personalen i räddningskåren,
7. hur allmänheten skall varnas och informeras vid allvarliga olyckshändelser,
8. de kompletterande åtgärder som behövs för räddningstjänsten under höjd beredskap. *Lag (1994:1722).*

RÄDDNINGSTJÄNSTPLANEN

- 43-anläggningar
- vattentäkter
- miljö känsliga områden
- hamnar med gränser
- avtal om samverkan

21 § Räl 3 st

I förekommande fall skall planen också innehålla uppgifter om

1. anläggningar som avses i 43 § samt vattentäkter och andra områden där en olyckshändelse kan medföra allvarliga skador i miljön,
2. hamnar och deras gränser i vattnet,
3. avtal om samverkan inom kommunalförbund och räddningsregion.

Lag (1994:1722).

HUR ALLMÄNHETEN SKALL
VARNAS OCH INFORMERAS VID
ALLVARLIGA OLYCKOR"

- Kommunens räddningstjänstplan
- Kommunen skall upplysa allmänheten om innehållet

21 § Räl 2 st punkt 7

hur allmänheten skall varnas och informeras vid allvarliga olyckshändelser.

22 § 4 st Räl

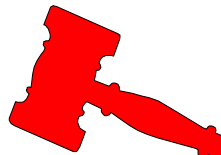
Kommunen skall se till att allmänheten upplyses om vad räddningstjänstplanen innehåller om varning och information till allmänheten vid allvarliga olyckshändelser. Lag (1992:11).

UPPGIFTER OM AVTAL
(SAMVERKAN)

RÄDDNINGSTJÄNSTPLANEN KOMMER TILL

- **Samrådsskyldighet**
 - myndigheter med **väsentligt intresse**
- **Antas av kommunfullmäktige**
 - det är en plan inte en föreskrift
- **Planen skall tillställas**
 - Lsty
 - SRV
 - samverkans organisationer/myndigheter

22 § 1 - 3 st Räl

Räddningstjänstplanen skall antas av kommunfullmäktige.

Planen skall tillställas de myndigheter som regeringen bestämmer.

Första och andra styckena gäller också i fråga om ändringar i och tillägg till planen.

23 § Räl

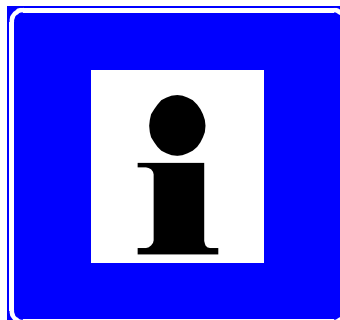
När ett förslag till räddningstjänstplan eller en ändring i eller ett tillägg till räddningstjänstplan upprättas, skall kommunen på lämpligt sätt och i den omfattning som behövs samråda med de myndigheter som kan ha ett väsentligt intresse i saken.

32 § Räf

Kommunens räddningstjänstplan skall tillställas länsstyrelsen, Statens räddningsverk samt de kommuner och andra med vilka samverkan i räddningstjänsten kan bli aktuell. Detta gäller också i fråga om ändringar i och tillägg till planen.

UPPGIFTSSKYLDIGHET

- **Målgrupp**
 - Myndigheter
 - Enskilda
- **Information om**
 - Personal
 - Egendom
- **För**
 - Räddningstjänst
 - Sanering vid utsläpp av radioaktiva ämnen

40 § Räl

Myndigheter och enskilda skall på begäran av en myndighet som svarar för räddningstjänst eller sanering efter utsläpp av radioaktiva ämnen lämna upplysningar om personal och egendom som kan användas i räddningstjänsten eller vid saneringen.

60 Räf

Om en statlig myndighet har lämpliga resurser för att delta i räddningsinsatser, är myndigheten skyldig att medverka i planläggningen av räddningstjänsten och vid övningar i räddningstjänsten.

29 § Räl

Kommunerna är skyldiga att delta i planeringen av räddningstjänsten vid utsläpp av radioaktiva ämnen från kärntekniska anläggningar och att medverka vid övningar i sådan räddningstjänst.

Kommunerna är vidare skyldiga att medverka i planering och övningar för sanering efter utsläpp av radioaktiva ämnen från kärntekniska anläggningar.

FÖRTECKNING ÖVER § 43 -
ANLÄGGNINGAR

- **Kommunfullmäktiges syn på anläggningarnas status**
- **Kräver tillsyn !**
- **Juridisk prövning vid ett föreläggande**

RÄCKER INTE MED ATT FÖRTECKNINGEN
KRÄVER AKTIVITET

HAMNAR OCH DERAS GRÄNSER

ÄNDRING MOT KOMMUNENS
VILJA

- Regeringen kan ändra i planen
- Framställan av SRV

24 § Räl

Regeringen får på framställning av den myndighet som regeringen bestämmer besluta om ändring av en räddningstjänstplan.

33 § Räf

Framställning enligt 24 § räddningstjänstlagen (1986:1102) får göras av Statens räddningsverk.

RÄDDNINGSSTYRKAN

- **Brandmän (hel- eller deltid)**
- **Krav på utbildning och erfarenhet**
 - heltid
 - grundläggande utbildning
 - brandmansexamen (inom 2år)
 - deltid
 - grundläggande utbildning
 - utbildning som SRV bestämmer (inom 2år)
- **Någon slags beredskap**
- **Befäl**

BEFÄL VID KOMMUNAL RÄTJ

- **Brandingenjörsexamen + SRV:s påbyggnadsutbildning**
 - Endast **hel** examen gäller !
- **Brandmästarexamen**
- **Brandförmänsexamen (hel/deltid)**

**ENDAST BEFÄL KAN VARA
RÄDDNINGSLIDARE**

DISPENS

- **Befälsdispens**
 - Länsstyrelsen
- **Brandsyneförrättare**
 - Regeringen
- **Frångå räddningstjänstplanen**
 - Fullmäktige eller
 - Den fullmäktige bestämmer
 - skall finnas med i planen !

ENDAST I NÖDFALL!

RÄDDNINGSVÄRN

- **Tjänsteplikt**
 - i första hand frivilliga
 - nämnden tar ut
 - bosatt i kommunen
- **Ej beredskap**
- **Övningsskyldighet**
 - 20 timmar/år

RÄDDNINGSTJÄNSTPLANEN

- **En plan och inte föreskrifter !**
 - Brandordningen var en föreskrift
 - Föreskrifter om eldningsförbud skall inte vara med i planen !
- **Planen styr räddningstjänstens verksamhet**
 - Fullmäktige beslut !
- **Styr både**
 - nämnden och
 - räddningschefen

MÅLET FÖR ALL RÄDDNINGSTJÄNST

Räddningsinsatserna skall

- Påbörjas inom godtagbar tid
- Genomförs på ett effektivt sätt

RÄDDNINGSTJÄNSTPLANEN

- Räddningskårens organisation
- Anordningar för räddningstjänsten
- Insatstider
- Beredskap för befäl
- Kompetenskrav för befäl
- Övningar
- Information till allmänheten
- Räddningstjänsten under höjd beredskap

EJ INSATSPLAN!
EJ INSATSPLAN!
EJ INSATSPLAN!

RÄDDNINGSTJÄNSTPLANEN

- 43-anläggningar
- vattentäcker
- miljö känsliga områden
- hamnar med gränser
- avtal om samverkan

EJ INSATSPLAN!
EJ INSATSPLAN!
EJ INSATSPLAN!

DUK ALLMÄNHETEN SKALL
VARNAS OCH INFORMERAS VID
ALLVARLIGA OLYCKOR"

- **Kommunens räddningstjänstplan**
- **Kommunen skall upplysa allmänheten om innehållet**

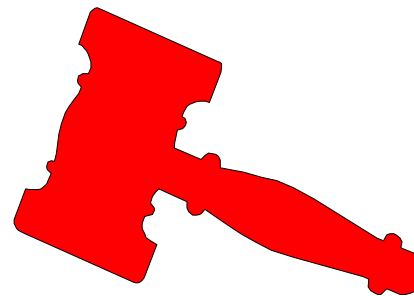

UPPGIFTER OM AVTAL (SAMVERKAN)

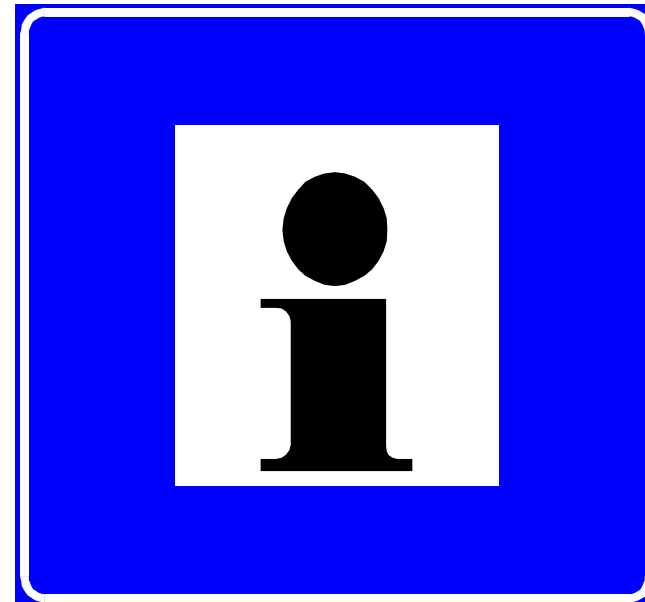
RÄDDNINGSTJÄNSTPLANEN KOMMER TILL

- **Samrådsskyldighet**
 - myndigheter med **väsentligt intresse**
- **Antas av kommunfullmäktige**
 - det är en plan inte en föreskrift
- **Planen skall tillställas**
 - Lsty
 - SRV
 - samverkans organisationer/myndigheter

UPPGIFTSSKYLDIGHET

- **Målgrupp**
 - Myndigheter
 - Enskilda
- **Information om**
 - Personal
 - Egendom
- **För**
 - Räddningstjänst
 - Sanering vid utsläpp av radioaktiva ämnen

FÖRTECKNING ÖVER § 43 - ANLÄGGNINGAR

- **Kommunfullmäktiges syn på anläggningarnas status**
- **Kräver tillsyn !**
- **Juridisk prövning vid ett föreläggande**

RÄCKER INTE MED ATT FÖRTEC
KRÄVER AKTIVITET

HAMNAR OCH DERAS GRÄNSER

Ä N D R I N G M O T K O M M U N E N S V I L J A

- **Regeringen kan ändra i planen**
- **Framställan av SRV**

RÄDDNINGSTJÄNST ?

- **Ansvaret**
 - Staten
 - Kommunen
- **Insatser**
 - Olyckshändelse
 - Överhängande fara för en olyckshändelse
- **Hindra och begränsa skador**
 - Människor
 - Egendom
 - Miljön

2 § 1 st Räl

Med räddningstjänst avses i lagen de räddningsinsatser som staten eller kommunerna skall svara för vid olyckshändelser och överhängande fara för olyckshändelser för att hindra och begränsa skador på människor eller egendom eller i miljön.

Prop 1985/86:170, sid 62:

"I paragrafen definieras begreppet räddningstjänst som en verksamhet. Verksamheten består av skadehindrande och skadebegränsande åtgärder som skall vidtas vid olyckshändelser och överhängande fara för olycks-händelser"

I N S A T S E R U T A N O L Y C K S H Ä N D E L S E

- **Fjällräddningstjänst**
- **Flygräddningstjänst**
- **Sjöräddningstjänst**
- **Efterforskning i andra fall**

2 § 2 st Räl

Till räddningstjänst hänförs också räddningsinsatser som görs enligt 25 - 27 a §§ utan att det har inträffat någon olyckshändelse eller föreligger överhängande fara för en olyckshändelse.

25 § Räl - Fjällräddningstjänst

Inom fjällområden skall polisen

1. efterforska och rädda den som har försvunnit under sådana omständigheter att det kan befaras att det föreligger fara för hans liv eller allvarlig risk för hans hälsa,
2. rädda den som har råkat ut för en olyckshändelse eller drabbats av en sjukdom och som snabbt behöver komma under vård eller få annan hjälp.

26 § Räl - Flygräddningstjänst

Vid flyghaverier inom Sveriges sjöterritorium, med undantag för vattendrag, kanaler, hamnar och andra insjöar än Vänern, Vättern och Mälaren, samt inom Sveriges ekonomiska zon skall Luftfartsverket svara för räddningstjänsten.

Luftfartsverket skall svara för förebyggande räddningsinsatser mot skador, när ett luftfartyg är nödställt eller när fara hotar lufttrafiken. Verket skall också svara för efterforskning av luftfartyg som saknas.

27 § Räl - Sjöräddningstjänst

Inom Sveriges sjöterritorium, med undantag för vattendrag, kanaler, hamnar och andra insjöar än Vänern, Vättern och Mälaren, samt inom Sveriges ekonomiska zon skall Sjöfartsverket svara för efterforskning och räddning av människor, som är eller kan befaras vara i sjönöd, och för sjuktransporter från fartyg.

27 a § Räl - Efterforskning av försvunna personer i andra fall

I andra fall än som avses i 25 - 27 §§ skall polisen efterforska personer som har försvunnit under sådana omständigheter att det kan befaras att det föreligger fara för deras liv eller allvarlig risk för deras hälsa.

OLYCKSHÄNDELSE ?

- **Plötsligt inträffad händelse**

- Medfört skada
- Befaras medföra skada

- **Orsaken - ointressant !**

- Företeelse i naturen
- Människors handlande
 - Uppsåtlig handling (brott)
 - Krigshandlingar
- Människors underlåtenhet
 - Uppsåtlig underlåtenhet

Prop 1985/86:170 sid 62

"Med olyckshändelse avses plötsligt inträffade händelser som har medfört eller som kan befaras medföra skada. Dit räknas händelser som beror på företeelser i naturen eller som inträffar utan människors handlande. Som olyckshändelser räknas också händelser som beror på människors handlande eller underlåtenhet att handla. Detta gäller oberoende av om handlingen eller underlåtenheten är uppsåtlig eller ej. Som exempel på olyckshändelser kan nämnas bränder, explosioner, sked, ras, översvämningar, oväder och utflöden av skadliga ämnen. Kravet att det skall vara fråga om en plötslig inträffad händelse innebär att långsamma och ständigt pågående skeende såsom sättningar i byggnader och jorderosioner inte räknas som olyckshändelser. Sådana långsamma och ständigt pågående skeende kan emellertid i sin tur orsaka något som inträffar plötsligt och som medför skada: den sättningsskadade byggnaden rasar eller erosionen föranleder ett jordskred. Sådana händelser skall givetvis betraktas som olyckshändelser."

ÖVERHÄNGANDE FARA

- **Hög risk för att olyckshändelsen inträffar**
- **Stor sannolikhet för att den inträffar nära i tiden**

Prop 1985/86:170, sid 65

"Att [kommunen] skall ingripa då faran för en olyckshändelse är överhängande innebär inte en skyldighet för [kommunen] att allmänt vidta åtgärder på förhand för att förhindra händelser som kan leda till skador. I det enskilda fallet kan ett skeende emellertid utveckla sig så att det går att förutse händelser som kan föranleda skador. Detta gäller särskilt vid naturhändelser såsom stormar, översvämningar och jordskred. Om olyckshändelser i sådana fall kan befaras vara omedelbart förestående, skall [kommunen] vara skyldig att ingripa och vidta åtgärder som förebygger eller begränsar skador. Annorlunda förhåller det sig om andra samhällsorgan har pålagts uppgiften att avvärja händelser som kan leda till skador."

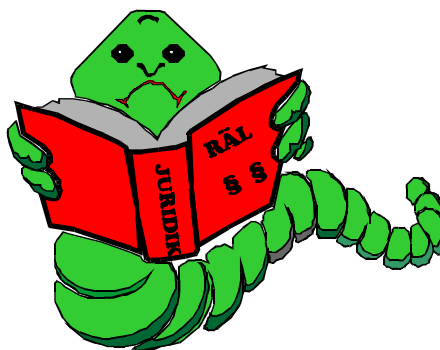
Jfr polislagen

FöU 1986/87:2 sid 20

"Att en fara för olyckshändelse är överhängande innebär enligt utskottets mening hög risk för att olyckshändelsen inträffar och stor sannolikhet för att den inträffar nära i tiden. Bedömningen av risken och sannolikheten görs självfallet efter omständigheterna i det särskilda fallet och med den brist på precision som måste accepteras. Om det gäller en konstaterad fara för männi-skors liv eller hälsa bör kraven på risken och sannolikheten inte ställas alltför höga."

SAMHÄLLETS ANSVAR

- **Behovet av ett snabbt ingripande**
- **Hotade intressets vikt**
- **Kostnaderna för insatsen**
- **Omständigheterna i övrigt**

2 § 3 st Räl

Skyldighet för staten eller kommun att göra en räddningsinsats föreligger endast, om det med hänsyn till behovet av ett snabbt ingripande, det hotade intressets vikt, kostnaderna för insatsen och omständigheterna i övrigt är påkallat att staten eller kommunen svarar för insatsen.

Prop 1985/86:170, sid 63

"Lagens syfte är att samhället skall hålla en organisation som kan gripa in när den enskilde inte själv eller med anlitan av någon annan kan bemästra en olyckssituation. Samhället skall ingripa när det framstår som rimligt att samhället svarar för de åtgärder som behövs för att avvärja eller begränsa skada. Räddningstjänsten skall inte förlora i effektivitet på grund av att räddningsorganen överhoppas med framställningar om hjälp i bagatellartade situationer. Det är mot denna bakgrund som det i tredje stycket anges under vilka förutsättningar skyldigheten att ingripa föreligger. ... Var och en av dessa förutsättningar måste föreligga för att staten eller kommunen skall vara skyldig att ingripa."

HÄLSO - OCH SJUKVÅRD

- **Hälso- och sjukvård är inte räddningstjänst**
- **Sjukvårdshuvudmannen har ansvaret för**
 - Sjuktransporter på vägen
 - Akuta luftburna sjuktransporter (RPS gamla ansvar)
- **Vissa transporter kan ske inom ramen för räddningstjänsten**
 - Terrängtransporter
 - Sjöräddningstjänst
 - Fjällräddningstjänst

3 § Räl

Lagen gäller inte hälso- och sjukvård som avses i hälso- och sjukvårdslagen (1982:763).

Prop 1985/86:170, sid 64

"Sjuktransporter i terrängen är emellertid räddningstjänst och på sådana sjuktransporter är räddningstjänstlagen tillämplig

Gränsen mellan hälso- och sjukvård å ena sidan och räddningstjänsten å andra sidan får emellertid inte dras alltför skarpt. Ett medicinskt omhändertagande på en olycksplats som syftar till att etablera och bibehålla vitala funktioner såsom t.ex. andning och cirkulation måste anses höra till hälso- och sjukvården och ligga inom sjukvårdshuvudmännens ansvarsområde. Men det hindrar inte att de som deltar i ett räddningstjänstingripande skall kunna vidta elementära livräddande åtgärder på en olycksplats, t.ex. genom att utföra konstgjord andning eller att stoppa blödningar."

Regeringsbeslut 1992-10-01

Se även 6 § hälso och sjukvårdslagen (1982:763 ändrad 1991:424):

"Landstingskommun svarar för att det inom landstingskommunen finns en ändamålsenlig organisation för att till och från sjukhus eller läkare transportera personer vilkas tillstånd kräver att transporten utförs med transportmedel som är särskilt inrättade för ändamålet."

RÄDDNINGSTJÄNST - POLIS

- Polisens uppgift är att avvärja brott eller att bereda skydd mot det
- Räddningstjänstens uppgift är att ingripa när olyckshändelse inträffar

Prop 1985/86:170, sid 65-66:

Om det befaras att ett brott som innebär allvarlig fara för liv eller hälsa eller för omfattande förstörelse av egendom är omedelbart förestående, är det polisens uppgift att avvärja brottet eller bereda skydd mot det. Det innebär att polisen t ex vid hot om att låta en sprängladdning detonera skall leta efter och oskadliggöra sprängladdningen. Kommunens uppgifter i en sådan situation är att ingripa när olyckshändelsen inträffar. I många sådana fall är det givetsvis nödvändigt att en kommunal räddningsstyrka kommer till platsen för att förbereda ett ingripande. Då har den möjlighet att biträda polisen i arbetet med att bereda skydd mot det befarade brottet.

2 § Polislagen

Polisens uppgifter

Till polisens uppgifter hör att

1. förebygga brott och andra störningar av den allmänna ordningen eller säkerheten,
2. övervaka den allmänna ordningen och säkerheten, hindra störningar därav samt ingripa när sådana har inträffat,
3. bedriva spaning och utredning i fråga om brott som hör under allmänt åtal,
4. lämna allmänheten skydd, upplysningar och annan hjälp, när sådant bistånd lämpligen kan ges av polisen,
5. fullgöra den verksamhet som ankommer på polisen enligt särskilda bestämmelser.

RÄDDNINGSTJÄNST

- **Ansvaret**
 - Staten
 - Kommunen
- **Insatser**
 - Olyckshändelse
 - Överhängande fara för en olyckshändelse
- **Hindra och begränsa skador**
 - Människor
 - Egendom
 - Miljön

INSATSER UTAN OLYCKSHÄNDELSE

- **Fjällräddningstjänst**
- **Flygräddningstjänst**
- **Sjöräddningstjänst**
- **Efterforskning i andra fall**

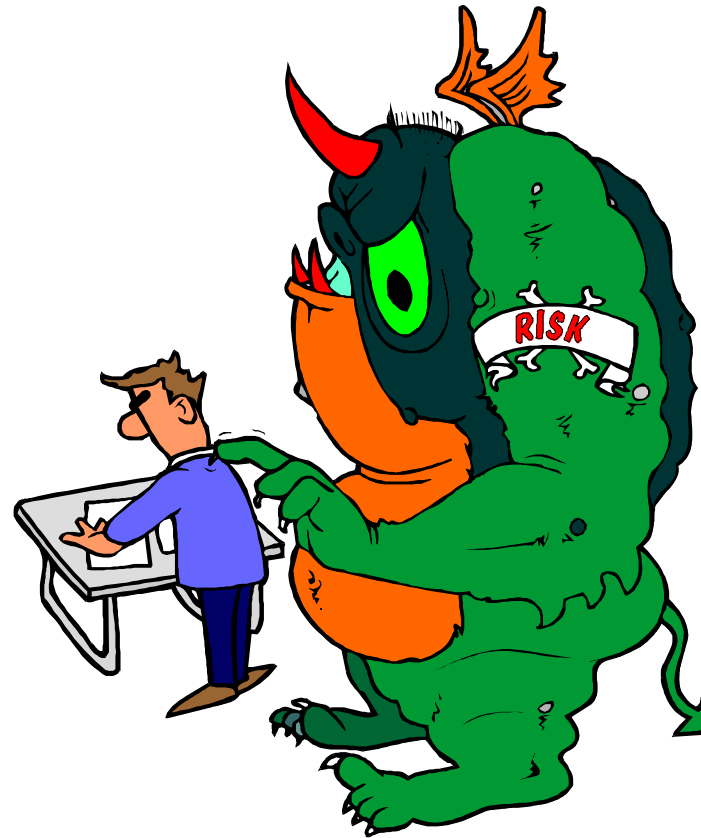
OLYCKSHÄNDELSE ?

- **Plötsligt inträffad händelse**
 - Medfört skada
 - Befaras medföra skada
- **Orsaken - ointressant !**
 - Företeelse i naturen
 - Människors handlande
 - Uppsåtlig handling (brott)
 - Krigshandlingar
 - Människors underlåtenhet
 - Uppsåtlig underlåtenhet

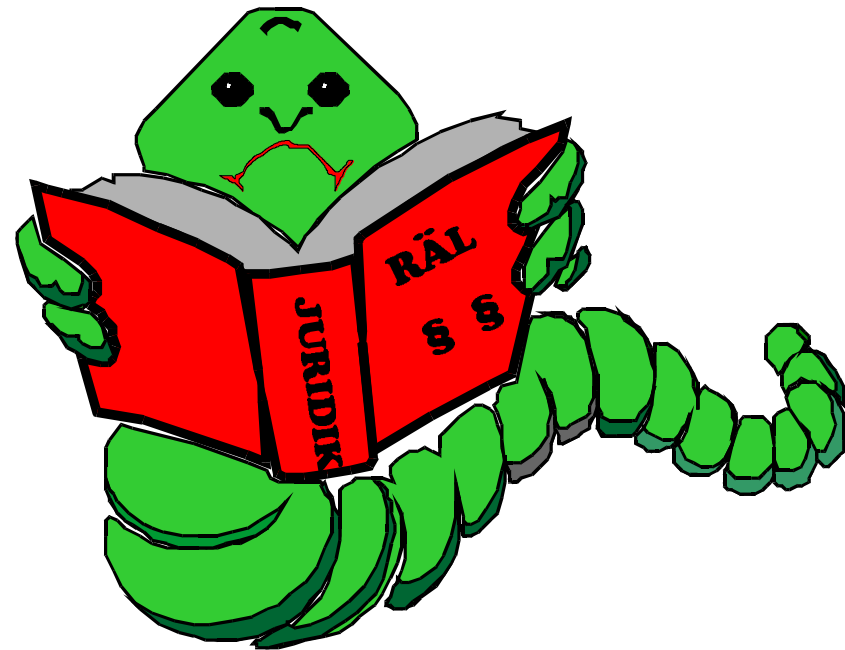
ÖVERHÄNGANDE FARA

- **Hög risk för att olyckshändelsen inträffar**
- **Stor sannolikhet för att den inträffar nära i tiden**

SAMHÄLLETS ANSVAR

- **Behovet av ett snabbt ingripande**
- **Hotade intressets vikt**
- **Kostnaderna för insatsen**
- **Omständigheterna i övrigt**

HÄLSO - OCH SJUKVÅRD

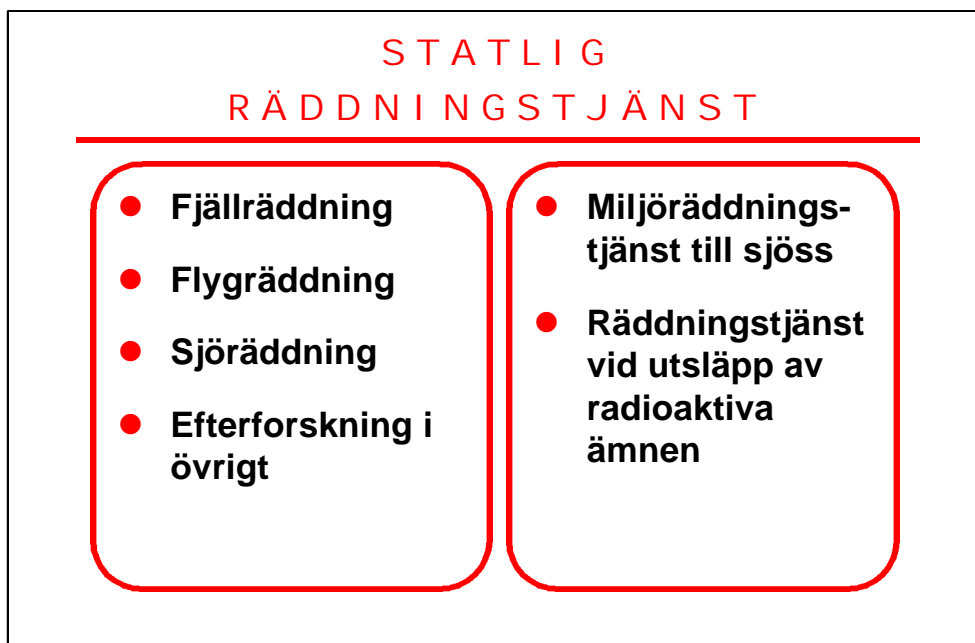
- **Hälso- och sjukvård är inte räddningstjänst**
- **Sjukvårdshuvudmannen har ansvaret för**
 - Sjuktransporter på vägen
 - Akuta luftburna sjuktransporter (RPS gamla ansvar)
- **Vissa transporter kan ske inom ramen för räddningstjänsten**
 - Terrängtransporter
 - Sjöräddningstjänst
 - Fjällräddningstjänst

RÄDDNINGSTJÄNST - POLIS

- Polisens uppgift är att avvärja brott eller att bereda skydd mot det
- Räddningstjänstens uppgift är att ingripa när olyckshändelse inträffar

Fjällräddningstjänst 25 § Räl

Inom fjällområden skall polisen

1. efterforska och rädda den som har försvunnit under sådana omständigheter att det kan befaras att det föreligger fara för hans liv eller allvarlig risk för hans hälsa,
2. rädda den som har råkat ut för en olyckshändelse eller drabbats av en sjukdom och som snabbt behöver komma under vård eller få annan hjälp.

Flygräddningstjänst 26 § Räl

Vid flyghaverier inom Sveriges sjöterritorium, med undantag för vattendrag, kanaler, hamnar och andra insjöar än Väneren, Vättern och Mälaren, samt inom Sveriges ekonomiska zon skall Luftfartsverket svara för räddningstjänsten.

Luftfartsverket skall svara för förebyggande räddningsinsatser mot skador, när ett luftfartyg är nödställt eller när fara hotar lufttrafiken. Verket skall också svara för efterforskning av luftfartyg som saknas.

Sjöräddningstjänst 27 § Räl

Inom Sveriges sjöterritorium, med undantag för vattendrag, kanaler, hamnar och andra insjöar än Väneren, Vättern och Mälaren, samt inom Sveriges ekonomiska zon skall Sjöfartsverket svara för efterforskning och räddning av människor, som är eller kan befaras vara i sjönöd, och för sjuktransporter från fartyg.

Efterforskning av försvunna personer i andra fall 27 a § Räl

I andra fall än som avses i 25 27 §§ skall polisen efterforska personer som har försvunnit under sådana omständigheter att det kan befaras att det föreligger fara för deras liv eller allvarlig risk för deras hälsa.

Miljöräddningstjänst till sjöss 27 b § Räl

Inom Sveriges sjöterritorium, med undantag för vattendrag, kanaler, hamnar och andra insjöar än Väneren, Vättern och Mälaren, samt inom Sveriges ekonomiska zon skall Kustbevakningen svara för räddningstjänsten, när olja eller andra skadliga ämnen har kommit ut i vattnet.

Räddningstjänst vid utsläpp av radioaktiva ämnen och sanering efter sådana utsläpp**28 § Räl**

Vid utsläpp av radioaktiva ämnen från en kärnteknisk anläggning i sådan omfattning att särskilda åtgärder krävs för att skydda allmänheten eller vid överhängande fara för ett sådant utsläpp skall länsstyrelsen svara för räddningstjänsten.

Länsstyrelsen skall också svara för saneringen efter utsläpp av radioaktiva ämnen från en kärnteknisk anläggning.

För sanering efter utsläpp av radioaktiva ämnen i andra fall än som sägs i andra stycket skall den statliga myndighet som regeringen föreskriver eller i särskilda fall beslutar svara.

6 § Räl

Varje kommun skall svara för räddningstjänsten inom kommunen, om inte annat följer av 25--28 §§.

7 § Räl

Varje kommun skall svara för att åtgärder vidtas inom kommunen så att bränder och skador till följd av bränder förebyggs. Kommunen skall också främja annan olycks- och skadeförebyggande verksamhet i kommunen.

FJÄLLRÄDDNING POLISEN

- Efterforska och rädda
- Fjällområde

25 § Räl

Inom fjällområden skall polisen

1. efterforska och rädda den som har försvunnit under sådana omständigheter att det kan befaras att det föreligger fara för hans liv eller allvarlig risk för hans hälsa,
2. rädda den som har råkat ut för en olyckshändelse eller drabbats av en sjukdom och som snabbt behöver komma under vård eller få annan hjälp. Lag (1992:97)

Jfr ! 36 § 1 st RåF

En plan för fjällräddningstjänsten skall finnas vid polismyndigheterna i Malung, Mora, Sveg, Östersund, Storuman, Vilhelmina, Arvidsjaur, Boden, Gällivare och Kiruna.

PLAN FÖR FJÄLLRÄDDNINGEN

- **Polismyndigheterna i**
 - **Dalarna, Jämtlands län, Västerbottens län och Norrbotten**
- **Organisation**
- **Beredskap**
- **Ledningen**
- **Resurser**

36 § RäF

En plan för fjällräddningstjänsten skall finnas vid Polismyndigheten Dalarna, Polismyndigheten i Jämtlands län, Polismyndigheten i Västerbottens län och Polismyndigheten i Norrbotten.

Planen skall innehålla uppgifter om organisationen, beredskapen och ledningen av fjällräddningstjänsten samt om de resurser som räddningsledaren kan förfoga över.

FLYGRÄDDNING LUFTFARTSVERKET

- **Förebygga vid olyckor**
- **Efterforska**
- **Räddningstjänst vid flyghaverier i**
 - "Havet"
 - Ekonomiska zonen
 - Väneren
 - Vättern
 - Mälaren

26 § Räl

Vid flyghaverier inom Sveriges sjöterritorium, med undantag för vattendrag, kanaler, hamnar och andra insjöar än Väneren, Vättern och Mälaren, samt inom Sveriges ekonomiska zon skall Luftfartsverket svara för räddningstjänsten.

Luftfartsverket skall svara för förebyggande räddningsinsatser mot skador, när ett luftfartyg är nödställt eller när fara hotar luftrafiken. Verket skall också svara för efterforskning av luftfartyg som saknas.

FLYGRÄDDNINGSTJÄNST - ORGANISATION M.M.

- **Räddningscentral**
 - kan finnas räddningsundercentraler
- **Plan**
 - organisation
 - beredskapen
 - ledningen
 - samverkan och samordningen med andra myndigheter
 - resurser

38 § RäF

För flygräddningstjänsten skall finnas en räddningscentral. Luftfartsverket får inrätta räddningsundercentraler.

39 § RäF

Luftfartsverket skall upprätta en plan för flygräddningstjänsten.

Planen skall innehålla uppgifter om organisationen, beredskapen och ledningen av flygräddnings-tjänsten och om samverkan och samordning med andra myndigheter. Den skall också innehålla uppgifter om de resurser som räddningsledaren kan förfoga över.

FLYGRÄDDNINGSTJÄNST - SÄRSKILDA REGLER

- **Utanför svenskt område**
- **Inom restriktionsområde - "ÖB":s tillstånd**
- **luftfartyg eller personer från en annan stat
viss rätt till medverkan från den andra
staten**
- **Underrättelseskyldighet för Luftfartsverket**
 - luftfartyg registrerat i annat land
 - Internationell organisations luftfartyg

37 § RÄF

Bestämmelser om svensk flygräddningstjänst utanför svenskt område finns i 107 § luftfartsförordningen (1986:171).

107 § 2 och 3 st Luftfartsförordningen (1986:171)

Utanför svenskt område skall luftfartsverket eller den som verket utser leda flygräddningstjänsten över de delar av havet, där flygräddningstjänsten ankommer på svenska myndigheter.

Flygräddningstjänsten skall inte begränsas med hänsyn till luftfartygets nationalitet eller nationaliteten hos de ombordvarande.

40 § RÄF

När flygräddningstjänsten inom svenskt område avser luftfartyg eller personer från en annan stat, skall luftfartyg och personal från den staten tillåtas att delta i skälig omfattning och medföra önskad utrustning. Rätten att delta är begränsad till de områden där det efterspanade eller förolyckade luftfartyget eller någon ombordvarande kan antas befinna sig.

41 § RÄF

Vid flygräddningstjänst inom ett sådant restriktionsområde som avses i 2 § andra stycket luftfartsförordningen (1986:171) får andra än militära luftfartyg medverka bara med Försvarmaktens tillstånd och på de villkor som Försvarmakten bestämmer.

2 § 2 st Luftfartsförordningen (1986:171)

I fråga om vissa restriktionsområden finns särskilda bestämmelser i förordningen (1979:969) om restriktioner för luftfart inom vissa områden.

42 § RÄF

Om ett luftfartyg som är registrerat i en annan stat har förolyckats inom svenskt område, skall luftfartsverket omedelbart underrätta det konsulat för den staten som är närmast olycksplatsen. Om det inte finns något konsulat i Sverige, skall statens beskickning underrättas.

Om luftfartyget är registrerat hos en internationell organisation, skall underrättelsen lämnas till organisationen

SJÖRÄDDNING SJÖFARTSVERKET

- **Område:**
 - "Havet"
 - Ekonomiska zonen
 - Väneren
 - Vättern
 - Mälaren
- **Efterforskning och räddning av människor**
- **Sjuktransporter från fartyg**

27 § Räl

Inom Sveriges sjöterritorium, med undantag för vattendrag, kanaler, hamnar och andra insjöar än Väneren, Vättern och Mälaren, samt inom Sveriges ekonomiska zon skall Sjöfartsverket svara för efterforskning och räddning av människor, som är eller kan befaras vara i sjönöd, och för sjuktransporter från fartyg.

SJÖRÄDDNINGSTJÄNST ORGANISATION M.M.

- **Räddningscentraler**
- **Räddningsundercentraler**
- **Plan**
 - Organisation
 - Beredskapen
 - Ledningen
 - Samverkan och samordningen med andra myndigheter
 - Resurser
- **Utanför Sveriges sjöterritorium (havet)**
 - enligt internationella överenskommelser

43 § RäF

Utanför Sveriges sjöterritorium i de delar av havet, där räddningstjänsten enligt internationella överenskommelser ankommer på svenska myndigheter, skall Sjöfartsverket svara för räddningsinsatser som avses i 27 § räddningstjänstlagen (1986:1102).

44 § RäF

För sjöräddningstjänsten skall finnas en eller flera räddningscentraler och räddningsundercentraler.

45 § RäF

Sjöfartsverket skall upprätta en plan för sjöräddningstjänsten.

Planen skall innehålla uppgifter om organisationen, beredskapen och ledningen av räddningstjänsten och om samverkan och samordning med andra myndigheter. Den skall också innehålla uppgifter om de resurser som räddningsledaren kan förfoga över. Förordning (1992:95).

FALL
POLISEN

- Hela landet
- Får inte vara
 - efterforskning av misstänkt (brott)
 - fjällräddning
 - flygräddning
 - sjöräddning

27 a § Räl

I andra fall än som avses i 25 - 27 §§ skall polisen efterforska personer som har försvunnit under sådana omständigheter att det kan befaras att det föreligger fara för deras liv eller allvarlig risk för deras hälsa.

MILJÖRÄTJ TILL SJÖSS KUSTBEVAKNINGEN

- **Område:**
 - "Havet"
 - Ekonomiska zonen
 - Väneren
 - Vättern
 - Mälaren

- **Räddningstjänst när olja eller andra skadliga ämnen har kommit ut i vattnet**

27 b § Räl

Inom Sveriges sjöterritorium, med undantag för vattendrag, kanaler, hamnar och andra insjöar än Väneren, Vättern och Mälaren, samt inom Sveriges ekonomiska zon skall Kustbevakningen svara för räddningstjänsten, när olja eller andra skadliga ämnen har kommit ut i vattnet.

TILL SJÖSS ORGANISATION M.M.

- **Ledningscentraler**
- **Plan**
 - Organisation
 - Beredskapen
 - Ledningen
 - Samverkan och samordningen med andra myndigheter
 - Resurser
- **Utanför Sveriges sjöterritorium (havet)**
 - enligt internationella överenskommelser

46 § RäF

Utanför Sveriges sjöterritorium i de delar av havet, där räddningstjänsten enligt internationella överenskommelser ankommer på svenska myndigheter, skall Kustbevakningen svara för räddningsinsatser som avses i 27 b § räddningstjänstlagen (1986:1102). Förordning (1992:95).

46 a § RäF

För miljöräddningstjänsten till sjöss skall finnas ledningscentraler. Förordning (1992:95).

46 b § RäF

Kustbevakningen skall upprätta en plan för miljöräddningstjänsten till sjöss.

Planen skall innehålla uppgifter om organisationen, beredskapen och ledningen av räddningstjänsten och om samverkan och samordning med andra myndigheter. Den skall också innehålla uppgifter om de resurser som räddningsledaren kan förfoga över. Förordning (1992:95).

RADIOAKTIVA ÄMNER - LÄNSSTYRELSEN

- **Räddningstjänst vid**
 - utsläpp av radioaktiva ämnen
 - överhängande fara för utsläpp
 - från en kärnteknisk anläggning
- **Särskilda åtgärder krävs för att skydda allmänheten**
- **Kommunerna skyldiga att delta i planering och övning**
 - räddningstjänst
 - sanering

28 § 1 st Räl

Vid utsläpp av radioaktiva ämnen från en kärnteknisk anläggning i sådan omfattning att särskilda åtgärder krävs för att skydda allmänheten eller vid överhängande fara för ett sådant utsläpp skall länsstyrelsen svara för räddningstjänsten.

29 § Räl

Kommunerna är skyldiga att delta i planeringen av räddningstjänsten vid utsläpp av radioaktiva ämnen från kärntekniska anläggningar och att medverka vid övningar i sådan räddningstjänst.

Kommunerna är vidare skyldiga att medverka i planering och övningar för sanering efter utsläpp av radioaktiva ämnen från kärntekniska anläggningar.

28 a 2 st § Räl

Av hälsoskyddslagen (1982:1080) framgår att varje kommun svarar för hälsoskydd inom kommunen som påkallas av utsläpp av radioaktiva ämnen, om inte annat följer av denna lag.

1 § Hälsoskyddslagen

Med hälsoskydd avses i denna lag åtgärder för att hindra uppkomsten av sanitära olägenheter och för att undanröja sådana olägenheter.

Med sanitär olägenhet avses i denna lag en störning som kan vara skadlig för människors hälsa och som inte är ringa eller helt tillfällig.

2 § 1st Hälsoskyddslagen

Varje kommun svarar för hälsoskyddet inom kommunen. Vid sin planering skall kommunen verka för att hälsoskyddet tillgodoses.

KÄRNTEKNISK ANLÄGGNING

- **Anläggning för utvinning av kärnenergi (kärnkraftsreaktor)**
- **Annan anläggning i vilken en självunderhållande kärnreaktion kan ske**
- **Anläggning för utvinning, framställning, hantering, bearbetning, lagring eller slutförvaring av kärnämne**
- **Anläggning för hantering, bearbetning, lagring eller slutförvaring av kärnavfall**

Enligt 2 § lagen (1984:3) om kärnteknisk verksamhet avses med kärnteknisk anläggning:

- a. anläggning för utvinning av kärnenergi (kärnkraftsreaktor),
- b. annan anläggning i vilken en självunderhållande kärnreaktion kan ske, såsom forskningsreaktor,
- c. anläggning för utvinning, framställning, hantering, bearbetning, förvaring som avses bli bestående (slutförvaring) eller annan förvaring (lagring) av kärnämne, och
- d. anläggning för hantering, bearbetning, lagring eller slutförvaring av kärnavfall

28 a 1 st § Räl

I 10 § lagen (1984:3) om kärnteknisk verksamhet finns bestämmelser om skyldighet för innehavare av kärnteknisk anläggning att vidta de åtgärder som behövs för att upprätthålla säkerheten vid anläggningen.

10 § lagen (1984:3) om kärnteknisk verksamhet

Den som har tillstånd till kärnteknisk verksamhet skall svara för att de åtgärder vidtas som behövs för

1. att med hänsyn till verksamhetens art och de förhållanden under vilka den bedrivs upprätthålla säkerheten,
2. att på ett säkert sätt hantera och slutförvara i verksamheten uppkommet kärnavfall eller däri uppkommet kärnämne som inte används på nytt, och
3. att på ett säkert sätt avveckla och riva anläggningar i vilka verksamheten inte längre skall bedrivas.

RÄDDNINGSTJÄNST
VID INSATS AV KÄRNVAPEN

KOMMUNAL
UPPGIFT!

Prop. 1994/95:7, sid 59-60

Regeringen föreslår att kommunernas ansvar på detta område förtydligas. Detta bör ske på så sätt att räddningstjänstlagen reglerar hela räddningstjänstens verksamhet, under såväl krig som fred.

Vid utsläpp av radioaktiva ämnen från en kärnteknisk anläggning i sådan omfattning att särskilda åtgärder krävs för att skydda allmänheten eller vid överhängande fara för ett sådant utsläpp svarar länsstyrelsen för räddningstjänsten. Länsstyrelsen svarar också för saneringen efter sådana utsläpp. Ansvaret gäller både i fred och i krig. LEMO ansåg att detta ansvarsförhållande för räddningstjänst och sanering också bör gälla vid insats av kärnvapen (radioaktiva stridsmedel).

Enligt vår bedömning bör samtliga uppgifter som i dag utförs av civilförsvarsorganisationen på lokal nivå tas över av kommunerna. En utvidgad uppgift för länsstyrelserna i enlighet med LEMO:s förslag anser vi skulle leda till oklarhet om ansvar och ledningsförhållanden på den lokala nivån. Det bör i stället vara länsstyrelsernas uppgift att när en insats av kärnvapen gjorts ge kommunerna stöd och ställa experter och andra resurser till förfogande.

65 § Räl

I syfte att skydda och rädda befolkningen och civil egendom från krigets verkningar skall räddningskåren under höjd beredskap, utöver vad som i övrigt framgår av denna lag, ansvara för

1. upptäckande, utmärkning och röjning av farliga områden,
2. indikering, sanering och andra åtgärder för skydd mot kärnvapen och kemiska stridsmedel,
3. kompletterande åtgärder som är nödvändiga för att verksamhet enligt denna paragraf skall kunna fullgöras.

Räddningskåren skall under samma tid vidare delta i åtgärder för första hjälp åt och transport av skadade samt för befolkningsskydd.

Vad som gäller vid kommunal räddningstjänst skall gälla även när räddningskåren utför uppgifter enligt första och andra styckena. (Lag 1994:1722)

PLAN FÖR LÄNSSTYRELSENS RÄDDNINGSTJÄNST

- **Begreppet finns inte i lagstiftningen**
 - en SRV-produkt
- **Planen består av två planer (sammanslagna)**
 - Plan för räddningstjänsten vid utsläpp av radioaktiva ämnen
 - Plan för övertagande av ansvaret för den kommunala räddningstjänsten

Meddelande från Räddningsverket 1993:2

47 § RåF

Länsstyrelsen skall efter hörande av berörda myndigheter, kommuner och landsting upprätta en plan för räddningstjänsten enligt 28 § första stycket räddningstjänstlagen (1986:1102) och saneringen enligt 28 § andra stycket samma lag.

34 § RåF

Fordras omfattande räddningsinsatser i kommunal räddningstjänst, skall länsstyrelsen ta över ansvaret för räddningstjänsten i de kommuner som berörs av insatserna. Om räddningsinsatserna även innefattar statlig räddningstjänst, skall länsstyrelsen svara för att räddningsinsatserna samordnas.

35 § RåF

Länsstyrelsen skall efter hörande av kommunerna i länet och berörda myndigheter upprätta de planer som länsstyrelsen behöver för att kunna utöva sitt ansvar enligt 34 §.

Länsstyrelsen skall informera allmänheten om innehållet i planerna.

Statens räddningsverk får meddela föreskrifter om innehållet i planerna.

UTSLÄPP AV RADIOAKTIVA ÄMNE

- **Organisation och ledning**
- **Samband**
- **Strålningsmätning**
- **Information till allmänheten**
- **Resurser**
- **Saneringsmetoder**
- **Andra frågor**

48 § 1 st RåF

Planen skall behandla

1. organisation och ledning,
2. samband,
3. strålningsmätning,
4. information till allmänheten,
5. personella och materiella resurser i länet,
6. saneringsmetoder,
7. andra frågor av betydelse för beredskapen.

DESSUTOM I KÄRNKRAFTSLÄNEN

- **Alarmering**
- **Utrymning**
- **Utdelning jodtabletter**
- **Bistånd till andra lsty**
 - Även lsty i Västerbottens län
 - Personalberedskap
- **Särskild plan för Studsvik**

48 § 2 st RåF

De planer som upprättas av länsstyrelserna i Uppsala, Kalmar, Malmöhus och Hallands län skall dessutom behandla frågor om alarmering, utrymning, utdelning av jodtabletter och sådant bistånd som sägs i 55 §. Uppgifter om biståndet skall även behandlas i den plan som skall upprättas av länsstyrelsen i Västerbottens län.

55 § RåF

Inom länsstyrelserna i Uppsala, Kalmar, Malmöhus och Hallands län skall organiseras en personalberedskap för räddningstjänsten enligt 28 § räddningstjänstlagen (1986:1102). Dessa länsstyrelser och länsstyrelsen i Västerbottens län skall bistå andra länsstyrelser i frågor om sådan räddningstjänst.

53 § RåF

Länsstyrelsen i Södermanlands län skall i samråd med Statens räddningsverk och Statens strålskyddsinstitut upprätta en beredskapsplan för den kärntekniska anläggningen i Studsvik.

VID KÄRNKRAFTVERKEN

- **Central alarmeringszon (5 -10 km)**
 - Alarmeringsberedskap
- **Inre beredskapszon**
 - Alarmeringsberedskap
 - Information om plan
 - Utdelning av jodtabletter
 - Biträde av kommunen
- **Indikeringszon**
 - Jodtabletter (beredskap)
 - Biträde av kommunen

49 § RäF

Omkring kärnkraftverken i Barsebäck, Forsmark, Ringhals och Simpevarp skall finnas en inre beredskapszon och en zon för strålningsmätning (indikeringszon) enligt vad som anges i bilaga till denna förordning.

50 § RäF

Vid varje kärnkraftverk skall alarmeringen förberedas så att larm kan ges dels inom en central alarmeringszon närmast kraftverket, dels inom olika sektorer av den inre beredskapszonen i övrigt.

Gränsen för den centrala alarmeringszonen skall ligga på ett avstånd av minst fem och högst tio kilometer från kärnkraftverket.

51 § RäF

De som bor inom den inre beredskapszonen skall på lämpligt sätt informeras om innehållet i den plan som avses i 47 §.

52 § RäF

Inom den inre beredskapszonen skall jodtabletter delas ut till allmänheten. Dessutom skall jodtabletter hållas i lager som medger en komplettering av förhandsutdelningen och en begränsad utdelning inom indikeringszonen.

54 § RäF

Kommunen skall biträda länsstyrelsen med beredskapsplaneringen beträffande den inre beredskapszonen.

Inom indikeringszonen skall kommunen biträda länsstyrelsen genom att ställa personal och egendom till förfogande för mätning och inrapportering av mätresultatet.

SRV, SSI

- **SRV**
 - Föreskriftsrätt (samråd med SSI)
 - Tillsyn över planläggningen
- **SSI**
 - Råd om strålningsmätningar
 - Samordna och biträda med strålskyddsbedömningar
- **Anläggningens innehavare**
 - Ansvar enligt särskild lagstiftning
- **Kommunens hälsoskydd**

56 § RåF

Statens räddningsverk får efter hörande av Statens strålskyddsinstitut meddela ytterligare föreskrifter om räddningstjänsten enligt 28 § första stycket räddningstjänstlagen (1986:1102).

För saneringen enligt 28 § andra stycket räddningstjänstlagen får Statens räddningsverk meddela ytterligare föreskrifter i samråd med Statens strålskyddsinstitut och efter hörande av andra berörda myndigheter och organisationer.

57 § RåL

Statens räddningsverk skall utöva tillsynen över efterlevnaden av räddningstjänstlagen (1986:1102) och med stöd av lagen meddelade föreskrifter i frågor som rör planläggningen av räddningstjänsten enligt 28 § första stycket räddningstjänstlagen samt planläggningen av saneringen enligt andra stycket den paragrafen.

58 § RåL

Vid räddningstjänst enligt 28 § räddningstjänstlagen (1986:1102) skall Statens strålskyddsinstitut ge råd om strålningsmätningar samt samordna och biträda med strålskyddsbedömningar.

28 a § RåL

I 10 § lagen (1984:3) om kärnteknisk verksamhet finns bestämmelser om skyldighet för innehavare av kärnteknisk anläggning att vidta de åtgärder som behövs för att upprätthålla säkerheten vid anläggningen.

Av hälsoskyddslagen (1982:1080) framgår att varje kommun svarar för hälsoskydd inom kommunen som påkallas av utsläpp av radioaktiva ämnen, om inte annat följer av denna lag.

STATLIG RÄDDNINGSTJÄNST

- **Fjällräddning**
- **Flygräddning**
- **Sjöräddning**
- **Efterforskning i övrigt**

- **Miljöräddningstjänst till sjöss**
- **Räddningstjänst vid utsläpp av radioaktiva ämnen**

KOMMUNAL RÄDDNINGSTJÄNST

***ALL RÄDDNINGSTJÄNST
SOM INTE ÄR
STATLIG RÄDDNINGSTJÄNST
ÄR
KOMMUNAL RÄDDNINGSTJÄNST***

FJÄLLRÄDDNING POLISEN

- Efterforska och rädda
- Fjällområde

PLAN FÖR FJÄLLRÄDDNINGEN

- **Polismyndigheterna i**
 - **Dalarna, Jämtlands län, Västerbottens län och Norrbotten**
- **Organisation**
- **Beredskap**
- **Ledningen**
- **Resurser**

FLYGRÄDDNING LUFTFARTSVERKET

- **Förebygga vid olyckor**
- **Efterforskning**
- **Räddningstjänst vid flyghaverier i**
 - "Havet"
 - Ekonomiska zonen
 - Väner
 - Vättern
 - Mälaren

FLYGRÄDDNINGSTJÄNST - ORGANISATION M.M.

- **Räddningscentral**
 - kan finnas räddningsundercentraler
- **Plan**
 - organisation
 - beredskapen
 - ledningen
 - samverkan och samordningen med andra myndigheter
 - resurser

FLYGRÄDDNINGSTJÄNST - SÄRSKILDA REGLER

- **Utanför svenskt område**
- **Inom restriktionsområde - "ÖB":s tillstånd**
- **luftfartyg eller personer från en annan stat
viss rätt till medverkan från den andra
staten**
- **Underrättelseskyldighet för Luftfartsverket**
 - luftfartyg registrerat i annat land
 - Internationell organisations luftfartyg

SJÖRÄDDNING

SJÖFARTSVERKET

- **Område:**

- "Havet"
- Ekonomiska zonen
- Vänern
- Vättern
- Mälaren

- **Efterforskning och räddning av människor**
- **Sjuktransporter från fartyg**

SJÖRÄDDNINGSTJÄNST ORGANISATION M.M.

- **Räddningscentraler**
- **Räddningsundercentraler**
- **Plan**
 - Organisation
 - Beredskapen
 - Ledningen
 - Samverkan och samordningen med andra myndigheter
 - Resurser
- **Utanför Sveriges sjöterritorium (havet)**
 - enligt internationella överenskommelser

FALL POLISEN

- **Hela landet**
- **Får inte vara**
 - efterforskning av misstänkt (brott)
 - fjällräddning
 - flygräddning
 - sjöräddning

MILJÖRÄTJ TILL SJÖSS KUSTBEVAKNINGEN

- **Område:**
 - "Havet"
 - Ekonomiska zonen
 - Vänern
 - Vättern
 - Mälaren
- **Räddningstjänst när olja eller andra skadliga ämnen har kommit ut i vattnet**

TILL SJÖSS ORGANISATION M.M.

- **Ledningscentraler**
- **Plan**
 - Organisation
 - Beredskapen
 - Ledningen
 - Samverkan och samordningen med andra myndigheter
 - Resurser
- **Utanför Sveriges sjöterritorium (havet)**
 - enligt internationella överenskommelser

RADIOAKTIVA ÄMNEN - LÄNSSTYRELSEN

- **Räddningstjänst vid**
 - utsläpp av radioaktiva ämnen
 - överhängande fara för utsläpp
 - från en kärnteknisk anläggning
- **Särskilda åtgärder krävs för att skydda allmänheten**
- **Kommunerna skyldiga att delta i planering och övning**
 - räddningstjänst
 - sanering

KÄRNTEKNISK ANLÄGGNING

- **Anläggning för utvinning av kärnenergi (kärnkraftsreaktor)**
- **Annan anläggning i vilken en självunderhållande kärnreaktion kan ske**
- **Anläggning för utvinning, framställning, hantering, bearbetning, lagring eller slutförvaring av kärnämne**
- **Anläggning för hantering, bearbetning, lagring eller slutförvaring av kärnavfall**

RÄDDNINGSTJÄNST
VID INSATS AV KÄRNVAPEN

KOMMUNAL
UPPGIFT!

PLAN FÖR LÄNSSTYRELSENS RÄDDNINGSTJÄNST

- **Begreppet finns inte i lagstiftningen**
 - en SRV-produkt
- **Planen består av två planer (sammanslagna)**
 - Plan för räddningstjänsten vid utsläpp av radioaktiva ämnen
 - Plan för övertagande av ansvaret för den kommunala räddningstjänsten

UTSLÄPP AV RADIOAKTIVA ÄMNEN

- **Organisation och ledning**
- **Samband**
- **Strålningsmätning**
- **Information till allmänheten**
- **Resurser**
- **Saneringsmetoder**
- **Andra frågor**

DESSUTOM I KÄRNKRAFTSLÄNEN

- **Alarmering**
- **Utrymning**
- **Utdelning jodtabletter**
- **Bistånd till andra Isty**
 - Även Isty i Västerbottens län
 - Personalberedskap
- **Särskild plan för Studsvik**

VID KÄRNKRAFTVERKEN

- **Central alarmeringszon (5 -10 km)**
 - Alarmeringsberedskap
- **Inre beredskapszon**
 - Alarmeringsberedskap
 - Information om plan
 - Utdelning av jodtabletter
 - Biträde av kommunen
- **Indikeringszon**
 - Jodtabletter (beredskap)
 - Biträde av kommunen

SRV, SSI

- **SRV**
 - Föreskriftsrätt (samråd med SSI)
 - Tillsyn över planläggningen
- **SSI**
 - Råd om strålningsmätningar
 - Samordna och biträda med strålskyddsbedömningar
- **Anläggningens innehavare**
 - Ansvar enligt särskild lagstiftning
- **Kommunens hälsoskydd**

ALARMERING OCH VARNING

- **Ansvar för räddningstjänstmyndigheter**
 - Ansvar för in- och utgående alarmering
 - Polisen skall underrättas
- **Ansvar för alla**
 - Varna och vid behov tillkalla hjälp
- **Ansvar för innehavare av 43-anläggningar**
 - Underrätta länsstyrelsen, polisen och räddningskåren
 - Giftiga och skadliga ämnen
 - Skydd för allmänheten
 - (Särskilda skyldigheter för vissa anläggningar)

SRV/SJP/POW - 2000-01-12 - sid 100

30 § Räl

Kommunerna och de statliga myndigheter som svarar för räddningstjänst skall se till att det finns anordningar för alarmering av räddningsorganen.

När ett räddningsorgan gör en räddningsinsats, skall polismyndigheten underrättas om insatsen.

47 § Räl

Anordning som varaktigt behövs för räddningstjänsten får placeras på annans mark eller byggnad, om det inte medför inverkan av någon betydelse på markens eller byggnadens användningssätt.

51- 52 §§ Räl

ersättning

39 § Räl

Den som upptäcker eller på annat sätt får kännedom om en brand eller om en olycks-händelse som innebär fara för någons liv eller allvarlig risk för någons hälsa eller för miljön skall, om det är möjligt, varna dem som är i fara och vid behov tillkalla hjälp. Detsamma skall gälla den som får kännedom om att det föreligger en överhängande fara för en brand eller en sådan olyckshändelse.

58 § Räl

ansvarsbestämmelse:

38 § Räl

Vid utsläpp av giftiga eller skadliga ämnen från en anläggning som avses i 43 § skall anläggningens innehavare underrätta länsstyrelsen, polismyndigheten och räddningskåren, om utsläppet påkallar särskilda åtgärder till skydd för allmänheten. Underrättelse skall också lämnas, om det föreligger överhängande fara för ett sådant utsläpp.

70 § Räf

”Seveso-anläggningar”

RÄDDNINGSLEDAREN

- Vid varje räddningsinsats skall det finnas en räddningsledare
- "Ingen räddningsledare utan insats"
- Två olika begrepp:
 - Räddningsledare
 - Räddningschef

SRV/Sj/P/W - 2000-01-12 - sid 101

31 § Räl

Vid varje räddningsinsats skall det finnas en räddningsledare.

Prop 1985/86:170, sid 43

För att en räddningsinsats skall bli effektiv fordras en enkel och fast ledningsorganisation. Vid olyckshändelse eller då det föreligger överhängande fara därför får ingen dyrbar tid gå åt till att bestämma vem eller vilka som skall leda räddningsinsatsen. Detta måste vara klart på förhand.

Prop 1973:185, sid 144-145

"Under den tid som en militär styrka är avdelad för att delta i räddningsarbetet bör den stå under räddningsledarens befäl på det sättet att räddningsledaren leder styrkans verksamhet genom direktiv till chefen för styrkan"

.....

"I fråga om sjukvårdspersonal som är verksam på olycksplatsen blir räddningsledarens befälsrätt av naturliga skäl ganska uttunnad. Sjukvårdspersonalen måste självfallet finna sig att arbeta under de förutsättningar som betingas av den uppläggning i stort som räddningsledaren ger räddningsarbetet. På samma sätt som räddningsledaren måste sträva efter att underlätta sjukvårdspersonalens arbete måste denna söka bedriva sitt arbete så att räddningsarbetet i övrigt inte hindras onödigtvis."

...

Enligt min mening bör polisens verksamhet på olycksplatsen i princip ses som en verksamhet som bedrivs jämsides med det egentliga räddningsarbetet och som leds av ett polisbefäl och inte av räddningsledaren.

En nära samverkan mellan de två cheferna är nödvändig. Även om räddningsarbetets inriktning, som räddningsledaren ensam bestämmer, blir av avgörande betydelse, måste räddningsledaren se till att polisen får tillfredsställande möjligheter att fullgöra sina uppgifter liksom det måste åligga polisstyrkans chef att genom sina åtgärder främja det egentliga räddningsarbetet."

VEM ÄR RÄDDNINGSLEDARE

- **Kommunal räddningstjänst**
 - Räddningschefen eller den han utsett
- **Statlig räddningstjänst/Polisen**
 - Polischefen eller den han utsett
- **Statlig räddningstjänst/Övriga**
 - Den myndigheten utsett

32 § 1 st RÄL

Räddningsledare är

1. i den kommunala räddningstjänsten räddningschefen eller den som denne har utsett,
2. i fjällräddningstjänsten och i fråga om efterforskning enligt 27 a § polischefen i distriktet eller den som denne har utsett eller, om räddningsinsatsen berör flera polisdistrikt, den regionale polischefen eller den som denne har utsett,
3. i övrig räddningstjänst den som den ansvariga myndigheten har utsett.

TVÅ KOMMUNER - RÄDDNINGsledare ?

- **Samverkar två eller flera kommunala räddningskårer**
 - En räddningsinsats
 - Mer än en kommuns område inom samma län
- **Räddningsledarna bör och får komma överens om vem som leda insatsen**
- **Länsstyrelsen avgör om de inte kommer överens**

SRV/Sj/Pow - 2000-01-12 - sid 103

32 § 2 st Räl

Samverkar två eller flera räddningskårer i en räddningsinsats som berör mer än en kommuns område inom samma län, skall länsstyrelsen bestämma vem av räddningsledarna som skall leda insatsen, om inte räddningsledarna själva har bestämt det.

MYNDIGHETER - RÄDDNINGsledare ?

- Om olyckshändelsen påkallar en gemensam räddningsinsats
- Räddningsledarna skall komma överens om vem som skall leda insatsen

SRV/Sj/P/W - 2000-01-12 - sid 104

59 § RäF

Om en olyckshändelse eller en överhängande fara för en olyckshändelse påkallar en gemensam räddningsinsats från två eller flera statliga myndigheter med ansvar för räddningstjänst, skall räddningsledarna komma överens om vem som skall leda insatsen.

OBS ! SKALL

RÄDDNINGSLEDARE RÄTJ VID UTSLÄPP AV RADIOAKTIVA ÄMNEN

- **Kompetens**
 - Att vara räddningschef
 - Erfarenhet av att leda stora räddningsinsatser
- **Motsvarande kvalifikationer**

Jfr befäl vid kommunal räddningstjänst

SRV/Sj/Pow - 2000-01-12 - sid 105

48 a § RåF

Till räddningsledare i räddningstjänst vid utsläpp av radioaktiva ämnen från en kärnteknisk anläggning får endast den förordnas som har kompetens att vara räddningschef och som har erfarenhet av att leda stora räddningsinsatser, eller den som har motsvarande kvalifikationer. Förordning (1992:12).

En del anser att länsstyrelsen kan utse landshövdingen att vara räddningsledare under åberopande av kvalifikationen "motsvarande kompetens".

Räddningsverkets uppfattning är att det saknas utrymme för att göra en så vid tolkning av uttrycket "motsvarande kompetens". Den aktuella föreskriften tillkom efter riksdagens beslut med anledning av propositionen 1991/92:41 om samhällets åtgärder mot allvarliga olyckor. I propositionen uttalade det föredragande statsrådet bl.a. följande om ledningen av räddningstjänsten vid allvarliga olyckor:

*"Jag anser det angeläget att räddningsledaren även i räddningstjänst i samband med kärntekniska olyckor har den utbildning i och erfarenhet av ledning som fordras för att kunna bedöma behovet av åtgärder och beslut om verksamhetens inriktning. Praktiska erfarenheter av ledning är av stor vikt för att räddningstjänsten skall kunna genomföras effektivt. Det kan från dessa synpunkter vara lämpligt att utse en erfaren räddningschef till räddningsledare även för räddningstjänst vid utsläpp av radioaktiva ämnen. Jag vill emellertid framhålla att även andra *med samma typ av utbildning och erfarenheter som räddningsbefäl* bör kunna utses till räddningsledare vid utsläpp av radioaktiva ämnen. *Det kan gälla t.ex. polischefen i ett distrikt.*"*

Det får med dessa skrivningar anses klarlagt att statsmakterna ansett att en räddningsledare för räddningstjänst vid utsläpp av radioaktiva ämnen skall ha en sådan utbildning i och erfarenhet av ledning av operativ insatsverksamhet som vanligtvis endast en räddningschef eller en polischef besitter.

Att utse en landshövding till räddningsledare är således i normalfallet inte i överensstämmelse med regelverket. Att landshövdingen inte kan fylla funktionen att vara räddningsledare utesluter givetvis inte att länsledningen har en utomordentligt viktig funktion att fylla vid sidan om och utöver den operativa insatsverksamhet som erfordras vid en kärnteknisk olycka. Det får därför anses vara av betydelse att en lands-hövding *inte* är ianspråktagen för ledningen av den rent operativa verksamheten.

RÄDDNINGSSLEDARENS BEFOGENHETER

- **Begära hjälp
av en annan myndighet**
- **Utnyttja tjänsteplikten**
- **Göra ingrepp i annans rätt**

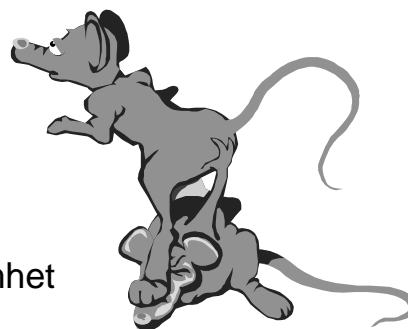
34 § Räl

44 § Räl

45 § Räl

HJÄLP FRÅN ANNAN MYNDIGHET

- **På anmodan av räddningsledaren**
 - Vid sanering efter utsläpp av radioaktiva ämnen: ansvarig myndighet
- **Både kommunal och statlig myndighet**
- **Personal och egendom**
- **JA**
 - Lämpliga resurser och
 - Inte allvarligt hindrar myndighetens vanliga verksamhet

SRV/Sj/Pow - 2000-01-12 - sid 107

34 § Räl

En statlig eller kommunal myndighet skall med personal och egendom delta i en räddningsinsats på anmodan av räddningsledaren och vid sanering efter utsläpp av radioaktiva ämnen på anmodan av den myndighet som svarar för saneringen. En sådan skyldighet föreligger dock endast om myndigheten har lämpliga resurser och ett deltagande inte allvarligt hindrar myndighetens vanliga verksamhet.

OBS! GÄLLER ENBART MYNDIGHETER

ERSÄTTNING - HJÄLP FRÅN ANNAN MYNDIGHET

- **Kommunen har rätt till ersättning**
 - Kommunal och statlig räddningstjänst
 - Sanering efter utsläpp av radioaktiva ämnen
 - Övning i statlig räddningstjänst
 - Övning i sanering efter utsläpp av radioaktiva ämnen
 - (Från SRV i vissa fall)
- **En statlig myndighet får ingen ersättning**
 - kommunal räddningstjänst

SRV/SJ/P/W - 2000-01-12 - sid 108

35 § Räl

Om en kommun har medverkat i en annan kommuns räddningstjänst, har kommunen rätt till skälig ersättning av den andra kommunen.

Om en kommun har medverkat i statlig räddningstjänst eller vid sanering efter utsläpp av radioaktiva ämnen eller vid övningar i sådan räddningstjänst eller sådan sanering, har kommunen rätt till skälig ersättning av staten.

En statlig myndighet får ingen ersättning om den deltar i kommunal räddningstjänst:

Prop 1985/86:170, sid 35:

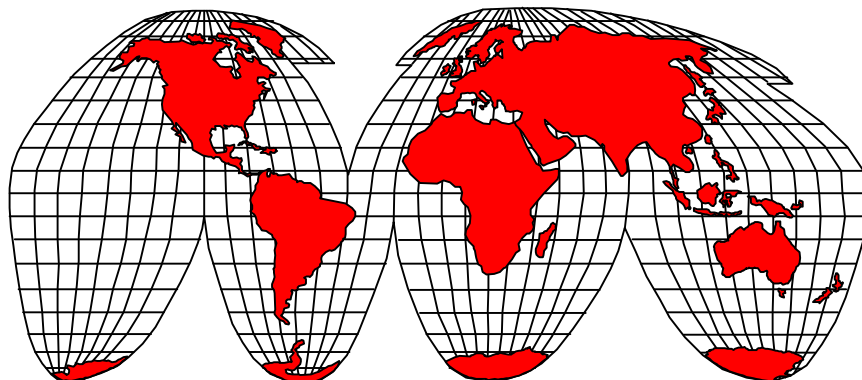
"Om en kommunal myndighet på anmodan av en räddningsledare deltar i statlig räddningstjänst, bör kommunen enligt min mening vara berättigad till ersättning av staten. Jag anser däremot att staten inte bör ställa några anspråk på ersättning, om en statlig myndighet på motsvarande sätt deltar i kommunal räddningstjänst"

36 § Räl och 63 § Räf (olja och andra skadliga ämnen)

37 § Räl och 64 § Räf (betydande kostnader vid kommunal räddningstjänst)

UTLÄNDSKT BISTÅND

- **Inom Norden**
 - Direkt mellan myndigheter
- **Utanför Norden**
 - Genom regeringen

SRV/Sj/POM - 2000-01-12 - sid 109

69 § Räl

Regeringen, en kommun eller en statlig myndighet som svarar för räddningstjänst får i den utsträckning som följer av överenskommelser som Sverige ingått med Danmark, Finland, Island eller Norge begära bistånd från eller lämna bistånd till utländska myndigheter vid räddningsinsatser.

I andra fall får regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer begära eller lämna internationellt bistånd vid räddningsinsatser enligt internationella överenskommelser som Sverige ingått.

Se även 70 § -72 §§ Räl

TJÄNSTEPLIKTEN

- På anmodan av räddningsledaren
- 18 - 65 år
- I mån av kunskaper, hälsa och kropps krafter
- Personskadeskydd
- Räddningsvärn vid kommunal räddningstjänst

EJ BEREDSKAP

EJ SANERING

SRV/Sj/POM - 2000-01-12 - sid 110

44 § Räl

När det behövs, är var och en som under kalenderåret fyller lägst arton och högst sextiofem år skyldig att medverka i räddningstjänst, i den mån hans kunskaper, hälsa och kropps krafter tillåter det.

Tjänsteplikten fullgörs på anmodan av räddningsledaren.

Bland dem som är tjänstepliktiga enligt första stycket och som är bosatta i kommunen får en sådan nämnd som avses i 10 § ta ut lämpliga personer för att ingå i kommunens räddningsvärn. I första hand skall frivilliga tas ut. Den som har tagits ut är skyldig att delta i övning med räddningsvärn under högst tjugo timmar årligen.

49 § Räl

I lagen (1977:265) om statligt personskadeskydd och lagen (1977:266) om statlig ersättning vid ideell skada m. m. finns bestämmelser om ersättning vid personskada till den som har medverkat i räddningstjänst enligt denna lag eller i övning med räddningskår

TJÄNSTEPLIKTEN - ERSÄTTNING

- **Förutsättningar**
 - Tjänsteplikt
 - Frivilligt efter anmodan av räddningsledare
 - Ej avtal
- **Räddningstjänst och övning**
- **Resa och uppehälle**
- **Arbete och tidspillan**
 - brandman deltid
- **Skada på kläder m m**

SRV/Sj/POM - 2000-01-12 - sid 111

48 § Räl

Den som på grund av tjänsteplikt eller frivilligt efter anmodan av räddningsledaren har medverkat i räddningstjänst enligt denna lag eller i övning med räddningskår har rätt till skälig ersättning för kostnader för resa och uppehälle samt för arbete och tidspillan enligt bestämmelser som meddelas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer. Han har också rätt till ersättning för skada på kläder och andra personliga tillhörigheter.

Första stycket gäller inte den som har erhållit ersättning av någon annan eller på grund av tjänst eller annars genom avtal har rätt till ersättning för medverkan i räddningstjänst.

Ersättning enligt första stycket skall betalas av kommunen till den som har medverkat i kommunal räddningstjänst eller i övning med räddningskår och av staten till den som har medverkat i statlig räddningstjänst.

78 § RåF

Ersättning för arbete och tidspillan som avses i 48 § räddningstjänstlagen (1986:1102) lämnas enligt de grunder som senast har avtalats i fråga om motsvarande ersättning till deltidsanställda brandmän.

79 § RåF

Ersättning för resa och uppehälle som avses i 48 § räddningstjänstlagen (1986:1102) lämnas enligt de bestämmelser som Statens räddningsverk meddelar.

80 § RåF

Färd till eller från platsen för ett arbete som avses i 48 § räddningstjänstlagen (1986:1102) räknas som medverkan i räddningstjänsten eller övning med räddningskår, om färden har föranletts av arbetet och stått i nära samband med detta.

INGREPP I ANNANS RÄTT - VEM BESLUTAR ?

- **Räddningsledaren**
- **"Räddningstjänstnämnden"**
- **Räddningstjänstansvarig myndighet**
- **Myndighet som övertagit ansvaret för den kommunala räddningstjänsten**
- **Vid sanering efter utsläpp av radioaktiva ämnen:**
 - Den myndighet som ansvarar för saneringen

SRV/Sj/Pow - 2000-01-12 - sid 112

45 § Räl

Om fara för liv, hälsa eller egendom eller för skada i miljön inte lämpligen kan hindras på något annat sätt, får räddningsledaren vid en räddningsinsats bereda sig och medverkande personal tillträde till annans fastighet, avspärra eller utrymma områden, använda, föra bort eller förstöra egendom samt företa andra ingrepp i annans rätt, i den mån ingreppet är försvarligt med hänsyn till farans beskaffenhet, den skada som vållas genom ingreppet och omständigheterna i övrigt. Sådana ingrepp får också företas av den kommunala nämnden eller, i fråga om statlig räddningstjänst, av den myndighet som svarar för räddningstjänsten. Om en statlig myndighet enligt vad som sägs i 33 § första stycket har tagit över ansvaret för den kommunala räddningstjänsten, får ingrepp företas av den myndigheten i stället för av den kommunala nämnden.

Vid sanering efter utsläpp av radioaktiva ämnen får, under de förutsättningar som anges i första stycket eller om det är nödvändigt för att göra det möjligt att åter använda den förorenade egendomen, den myndighet som ansvarar för saneringen företa sådana ingrepp i annans rätt som anges i första stycket.

Förbud eller föreläggande som avses i 7 kap. 5 § lagen (1980:424) om åtgärder mot vattenförorening från fartyg får meddelas med stöd av denna paragraf bara om Sjöfartsverkets beslut inte kan avvaktas.

Polismyndigheten skall lämna det biträde som behövs.

Beslut av

Räddningsledaren

all räddningstjänst

"Räddningstjänstnämnden"

kommunal räddningstjänst - ej övertagen

Räddningstjänstansvarig myndighet

statlig räddningstjänst

Myndighet som övertagit ansvaret för den kommunala räddningstjänsten

INGREPP I ANNANS RÄTT - VAD KAN MAN GÖRA ?

- **Räddningsledaren får**
 - Bereda sig och medverkande personal tillträde till annans fastighet
 - Avspärra eller utrymma områden
 - Använda, föra bort eller förstöra egendom
 - Företa andra ingrepp i annans rätt

SRV/Sj/Pow - 2000-01-12 - sid 113

45 § Räl

21 § Polislagen

En polisman får också bereda sig tillträde till ett hus, rum eller annat ställe, om det finns anledning anta att någon där har avlidit eller är medvetslös eller annars oförmögen att tillkalla hjälp. En sådan åtgärd får vidtas även när det är nödvändigt för efterspaning av någon som är försvunnen, om denne kan antas behöva hjälp.

22 § Polislagen

Kan av särskilda skäl risk anses föreligga att något brott, som innebär allvarlig fara för liv eller hälsa eller för omfattande förstörelse av egendom, kommer att förövas på en viss plats, får en polisman i syfte att avvärja brottet eller bereda skydd mot detta

1. bereda sig tillträde till ett hus, rum eller annat ställe för att söka efter sprängmedel, vapen eller något annat farligt föremål,

2. avstänga, utrymma eller förbjuda tillträde till ett hus, rum eller annat ställe, meddela förbud mot flyttande av visst föremål eller mot trafik med visst kommunikationsmedel eller vidta någon annan sådan åtgärd.

Föreligger allvarlig risk för brott som avses i första stycket, får en polisman för att söka efter ett farligt föremål även kropsvisitera personer som uppehåller sig på platsen.

En åtgärd som avses i denna paragraf får endast om fara är i dröjsmål vidtas utan föregående beslut av polismyndigheten.

Nödrättsbestämmelserna i 24 kap 4 § brottsbalken

En gärning som någon, i annat fall än som nämnts tidigare i detta kapitel, begår i nöd utgör brott endast om den med hänsyn till farans beskaffenhet, den skada som åsamkas annan och omständigheterna i övrigt är oförsvarlig.

Nöd föreligger när fara hotar liv, hälsa, egendom eller något annat viktigt av rättsordningen skyddat intresse. Lag (1994:458).

Se även 24 kap 5 - 8 §§ brottsbalken

5 § Om någon enligt 1--4 §§ detta kapitel eller enligt 10 § polislagen (1984:387) har rätt att begå en annars straffbelagd handling, har var och en som hjälper honom samma rätt. Lag (1994:458).

6 § Om någon i fall där 1--5 §§ detta kapitel eller 10 § polislagen (1984:387) är tillämplig har gjort mer än vad som är medgivet, skall han ändå vara fri från ansvar, om omständigheterna var sådana att han svårligen kunde besinna sig. Lag (1994:458).

7 § En gärning som någon begår med samtycke från den mot vilken den riktas utgör brott endast om gärningen, med hänsyn till den skada, kränkning eller fara som den medför, dess syfte och övriga omständigheter, är oförsvarlig. Lag (1994:458).

8 § En gärning som någon begår på order av den under vars lydning han står skall inte medföra ansvar för honom, om han med hänsyn till lydtnadsförhållandets art, gärningens beskaffenhet och omständigheterna i övrigt har att lyda ordern. Lag (1994:458).

INGREPP I ANNANS RÄTT - NÄR ?

- **Endast om fara för**
 - Liv, hälsa
 - Egendom
 - Skada i miljön
- **Inte lämpligen kan hindras på något annat sätt**
- **Vid sanering efter utsläpp av radioaktiva ämnen dessutom**
 - Om det är nödvändigt för att göra det möjligt att åter använda den förorenade egendomen

SRV/SjöfPMW - 2000-01-12 - sid 114

Förbud eller föreläggande som avses i 7 kap. 5 § lagen (1980:424) om åtgärder mot vattenförorening från fartyg får meddelas med stöd av 45 RåL bara om Sjöfartsverkets beslut inte kan avvaktas.

7 kap. 5 § lagen (1980:424) om åtgärder mot vattenförorening:

Sker utsläpp av olja eller något annat skadligt ämne från ett fartyg i strid mot gällande bestämmelser eller kan det skäligen befaras att så kommer att ske och finns det grundad anledning att anta att svenskt territorium eller svenska intressen i övrigt kan skadas härigenom i avsevärd mån, får Sjöfartsverket och annan myndighet som regeringen utser meddela de förbud och förelägganden, som är nödvändiga för att förebygga eller begränsa vattenförorening, såsom

1. förbud mot fartygets avgång eller vidare resa,
2. förbud att påbörja eller fortsätta lastning, lossning, läktring eller bunkring,
3. förbud att använda viss utrustning,
4. föreläggande att fartyget skall följa en viss färdväg,
5. föreläggande att fartyget skall anlöpa eller avgå från en viss hamn eller annan uppehållsplats,
6. föreläggande i fråga om fartygets framförande eller drift,
7. föreläggande att läktra olja eller annat skadligt ämne.

INGREPP I ANNANS RÄTT OCH..

- **Ingreppet skall vara försvarligt med hänsyn till**
 - Farans beskaffenhet
 - Den skada som vållats genom ingreppet
 - Omständigheterna i övrigt

INGREPP I ANNANS RÄTT OCH....

- **Ersättning för använd utrustning**
 - Ej om avtal
 - Ej om räddning av egen egendom
- **Andra skador**
 - "Bäras av den till vars förmån ingreppet sker"
- **Polisbiträde**
- **Hjälpa till med uppehälle**
 - Avspärning
 - Utrymning

SRV/Sj/Pow - 2000-01-12 - sid 116

50 Räl (utrustning)

Har utrustning för räddningstjänst eller sanering efter utsläpp av radioaktiva ämnen tillhandahållits frivilligt eller tagits i anspråk med stöd av 45 §, har egendomens ägare eller innehavare rätt till ersättning för skada på eller försämring av egendomen, förlorad avkastning eller nytta av egendomen och kostnad med anledning av att egendomen har tillhandahållits.

Första stycket gäller inte den som har erhållit ersättning av någon annan eller på grund av tjänst eller annars genom avtal har rätt till ersättning för att tillhandahålla egendom för räddningstjänst eller sanering efter utsläpp av radioaktiva ämnen. Första stycket gäller inte heller den som har tillhandahållit egendom för räddningstjänst, om räddningsinsatsen har avsett att hindra eller begränsa skada på hans egendom eller har föranletts av olyckshändelse i hans verksamhet.

Prop 1985/86:170 sid 54-55 (andra ingrepp)

I dag har frågan om den skadelidandes ersättning i sådana fall inte reglerats i lag på annat sätt än att det allmänna svarar för otillåtna sådana ingrepp som innebär fel eller försummelse i myndighetsutövning. Enligt allmänna rättsgrundsatser skall kostnaden för tillåtna ingrepp i princip bäras av den till vars förmån ingreppet sker. Ersättningskraven ingår i den skada som denne har drabbats av. Han har i sin tur möjlighet att föra skadeståndstalan mot den som har vållat olyckshändelsen. Har ingreppet gjorts för att tillgodose ett allmänt intresse såsom skydd av miljön torde det allmänna vara skyldigt att lämna ersättning till den skadelidande (se vidare lagrådets yttrande över förslaget till brandlag, prop. 1973: 185, s. 218-219). Rättsläget synes vara att ingrepp av det här slaget inte är att betrakta som ett sådant förfogande som avses i 2 kap. 18 § regeringsformen.

52 § Räl

Ersättning enligt 50 och 51 §§ skall betalas av kommunen eller, i fråga om statlig räddningstjänst och sanering efter utsläpp av radioaktiva ämnen, av staten.

46 § Räl

Den som med stöd av 45 § har beslutat om avspärning eller utrymning, skall hjälpa till med att ordna uppehälle för dem som till följd av åtgärden är i behov därav.

OMFATTANDE RÄDDNINGSSINSATSER

- **Regeringen får**
 - Föreskriva
 - I särskilt fall bestämma
- **Att en länsstyrelse eller någon annan statlig myndighet skall ta över ansvaret för räddningstjänsten inom en eller flera kommuner.**
- **Räddningsledare av den myndighet som har fått ansvaret.**

ANSVAR FÖR BREDSKAPEN !

SRV/Sj/POM - 2000-01-12 - sid 117

33 § 1 st Räl

I fråga om räddningsinsatser som är omfattande får regeringen föreskriva eller i särskilt fall bestämma, att en länsstyrelse eller någon annan statlig myndighet skall ta över ansvaret för räddningstjänsten inom en eller flera kommuner. I sådana fall utses räddningsledare av den myndighet som har fått ansvaret.

OBS ! HELA ANSVARET för räddningstjänsten i kommunerna (ej enbart för räddningsinsatserna).

SKYLDIGHET ATT TA ÖVER ANSVARET

Vid omfattande räddningsinsatser skall länsstyrelsen

- ta över ansvaret för räddningstjänsten i de kommuner som berörs av insatserna
- samordna räddningsinsatserna om de även innefattar statliga räddningstjänst

ANSVAR FÖR BREDSKAPEN!

SRV/Sj/Pow - 2000-01-12 - sid 118

34 § RäF

Fordras omfattande räddningsinsatser i kommunal räddningstjänst, skall länsstyrelsen ta över ansvaret för räddningstjänsten i de kommuner som berörs av insatserna. Om räddningsinsatserna även innefattar statlig räddningstjänst, skall länsstyrelsen svara för att räddningsinsatserna samordnas.

35 § RäF

Länsstyrelsen skall efter hörande av kommunerna i länet och berörda myndigheter upprätta de planer som länsstyrelsen behöver för att kunna utöva sitt ansvar enligt 34 §.

Länsstyrelsen skall informera allmänheten om innehållet i planerna.

Statens räddningsverk får meddela föreskrifter om innehållet i planerna.

Situationer som KAN kräva länsstyrelsens ingripande är

att en eller flera av de berörda kommunerna begär att länsstyrelsen skall ta över ansvaret

att berörda kommuner inte har överblick över eller tillgång till de resurser som erfordras för insatserna

att berörda kommuner har eller får svårighet att samordna verksamheten sinsemellan eller med andra samhällsorgan.

En förutsättning för ett eventuellt övertagande är att behovet av en räddningsinsats kommer att föreligga under så lång tid att de åtgärder länsstyrelsen kan vidta får effekt på räddningsinsatsen.

RÄDDNINGSSINSATSEN AVSLUTAD ?

- **En räddningsinsats skall pågå tills det inte föreligger**
 - Fara för ytterligare skada eller
 - Fara för att en inträffad skada förvärras
- **En räddningsinsats kan avslutas**
 - När riskerna för ytterligare skada inte kan motverkas genom ytterligare räddningsåtgärder eller
 - När risken för ytterligare skador är så obetydlig att det inte är motiverat att fortsätta räddningsarbetet

ALARMERING OCH VARNING

- **Ansvar för räddningstjänstmyndigheter**

- Ansvar för in- och utgående alarmering
- Polisen skall underrättas

- **Ansvar för alla**

- Varna och vid behov tillkalla hjälp

- **Ansvar för innehavare av 43-anläggningar**

- Underrätta länsstyrelsen, polisen och räddningskåren
- Giftiga och skadliga ämnen
- Skydd för allmänheten
- (Särskilda skyldigheter för vissa anläggningar)

RÄDDNINGSLEDAREN

- Vid varje räddningsinsats skall det finnas en räddningsledare
- "Ingen räddningsledare utan insats"
- Två olika begrepp:
 - Räddningsledare
 - Räddningschef

VEM ÄR RÄDDNINGSLEDARE

- **Kommunal räddningstjänst**
 - Räddningschefen eller den han utsett
- **Statlig räddningstjänst/Polisen**
 - Polischefen eller den han utsett
- **Statlig räddningstjänst/Övriga**
 - Den myndigheten utsett

TVÅ KOMMUNER - RÄDDNINGSLIDARE ?

- **Samverkar två eller flera kommunala räddningskårer**
 - En räddningsinsats
 - Mer än en kommuns område inom samma län
- **Räddningsledarna bör och får komma överens om vem som leda insatsen**
- **Länsstyrelsen avgör om de inte kommer överens**

MYNDIGHETER - RÄDDNINGSLEDARE ?

- Om olyckshändelsen påkallar en gemensam räddningsinsats
- Räddningsledarna skall komma överens om vem som skall leda insatsen

RÄDDNINGsledare RÄTJ VID UTSLÄPP AV RADIOAKTIVA ÄMNER

- **Kompetens**
 - Att vara räddningschef
 - Erfarenhet av att leda stora räddningsinsatser
- **Motsvarande kvalifikationer**

Jfr befäl vid kommunal räddningstjänst

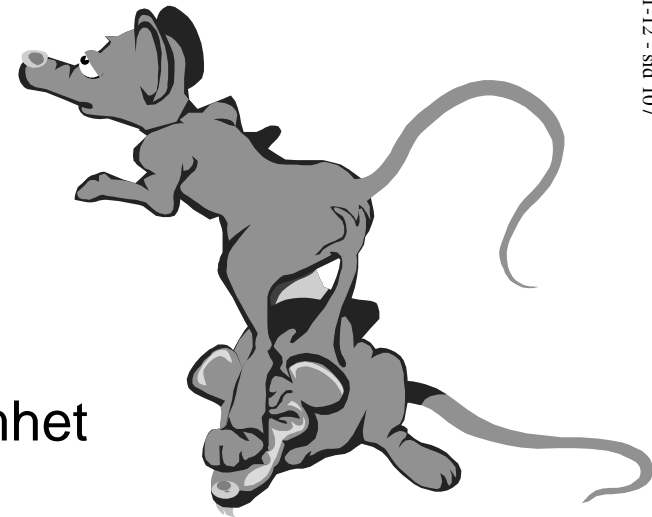
RÄDDNINGSLEDARENS BEFOGENHETER

- **Begära hjälp
av en annan myndighet**
- **Utnyttja tjänsteplikten**
- **Göra ingrepp i annans rätt**

HJÄLP FRÅN ANNAN MYNDIGHET

- **På anmodan av räddningsledaren**
 - Vid sanering efter utsläpp av radioaktiva ämnen:
ansvarig myndighet
- **Både kommunal och statlig myndighet**
- **Personal och egendom**
- **JA**
 - Lämpliga resurser och
 - Inte allvarligt hindrar
myndighetens vanliga verksamhet

ERSÄTTNING - HJÄLP FRÅN ANNAN MYNDIGHET

- **Kommunen har rätt till ersättning**
 - Kommunal och statlig räddningstjänst
 - Sanering efter utsläpp av radioaktiva ämnen
 - Övning i statlig räddningstjänst
 - Övning i sanering efter utsläpp av radioaktiva ämnen
 - (Från SRV i vissa fall)
- **En statlig myndighet får ingen ersättning**
 - kommunal räddningstjänst

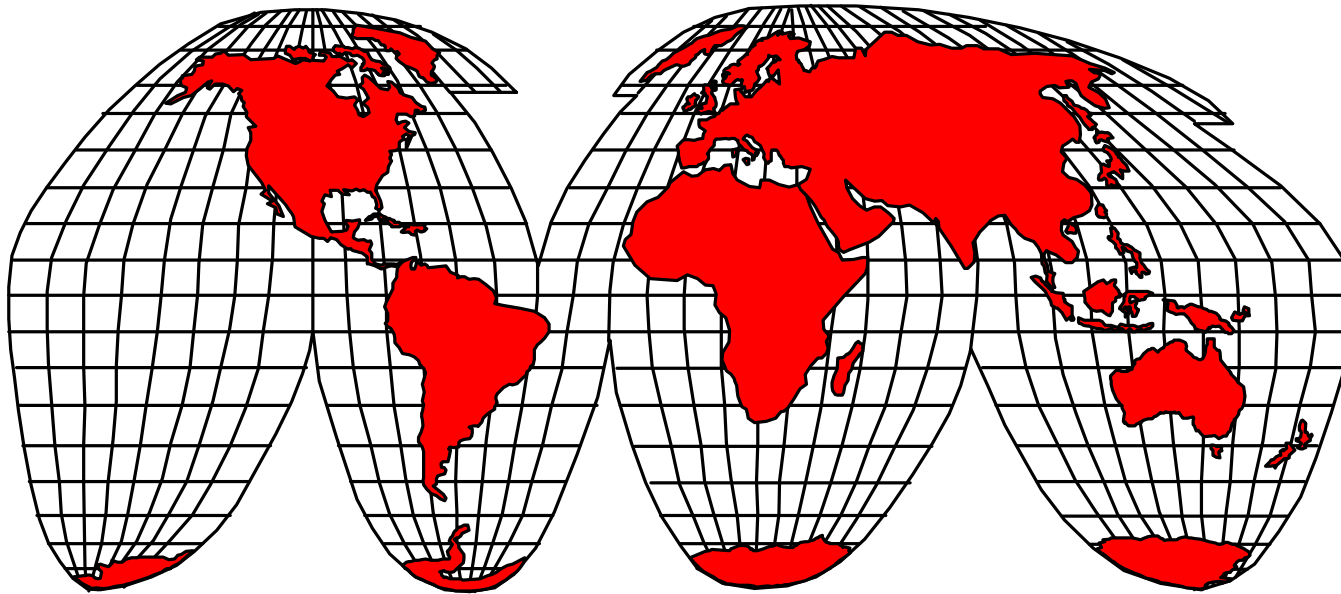
UTLÄNDSKT BISTÅND

- **Inom Norden**

- Direkt mellan myndigheter

- **Utanför Norden**

- Genom regeringen

TJÄNSTEPLIKTEN

- På anmodan av räddningsledaren
- 18 - 65 år
- I mån av kunskaper, hälsa och kroppskrafter
- Personskadeskydd
- Räddningsvärn vid kommunal räddningstjänst

EJ BEREDSKAP

EJ SANERING

TJÄNSTEPLIKTEN - ERSÄTTNING

- **Förutsättningar**
 - Tjänsteplikt
 - Frivilligt efter anmodan av räddningsledare
 - Ej avtal
- **Räddningstjänst och övning**
- **Resa och uppehälle**
- **Arbete och tidspillan**
 - brandman deltid
- **Skada på kläder m m**

INGREPP I ANNANS RÄTT - VEM BESLUTAR ?

- **Räddningsledaren**
- **"Räddningstjänstnämnden"**
- **Räddningstjänstansvarig myndighet**
- **Myndighet som övertagit ansvaret för den kommunala räddningstjänsten**
- **Vid sanering efter utsläpp av radioaktiva ämnen:**
 - Den myndighet som ansvarar för saneringen

INGREPP I ANNANS RÄTT - VAD KAN MAN GÖRA ?

- **Räddningsledaren får**
 - Bereda sig och medverkande personal tillträde till annans fastighet
 - Avspärra eller utrymma områden
 - Använda, föra bort eller förstöra egendom
 - Företa andra ingrepp i annans rätt

INGREPP I ANNANS RÄTT - NÄR ?

- **Endast om fara för**
 - Liv, hälsa
 - Egendom
 - Skada i miljön
- **Inte lämpligen kan hindras på något annat sätt**
- **Vid sanering efter utsläpp av radioaktiva ämnen dessutom**
 - Om det är nödvändigt för att göra det möjligt att åter använda den förorenade egendomen

INGREPP I ANNANS RÄTT OCH..

- **Ingreppet skall vara försvarligt med hänsyn till**
 - Farans beskaffenhet
 - Den skada som vållats genom ingreppet
 - Omständigheterna i övrigt

INGREPP I ANNANS RÄTT OCH

- **Ersättning för använd utrustning**
 - Ej om avtal
 - Ej om räddning av egen egendom
- **Andra skador**
 - "Bäras av den till vars förmån ingreppet sker"
- **Polisbiträde**
- **Hjälpa till med uppehälle**
 - Avspärrning
 - Utrymning

OMFATTANDE RÄDDNINGSSINSATSER

- **Regeringen får**
 - Föreskriva
 - I särskilt fall bestämma
- **Att en länsstyrelse eller någon annan statlig myndighet skall ta över ansvaret för räddningstjänsten inom en eller flera kommuner.**
- **Räddningsledare av den myndighet som har fått ansvaret.**

ANSVAR FÖR BREDSKAPEN !

SKYLDIGHET ATT TA ÖVER ANSVARET

Vid omfattande räddningsinsatser skall länsstyrelsen

- ta över ansvaret för räddningstjänsten i de kommuner som berörs av insatserna
- samordna räddningsinsatserna om de även innefattar statliga räddningstjänst

ANSVAR FÖR BREDSKAPEN !

RÄDDNINGSSINSATSEN AVSLUTAD ?

- **En räddningsinsats skall pågå tills det inte föreligger**
 - Fara för ytterligare skada eller
 - Fara för att en inträffad skada förvärras
- **En räddningsinsats kan avslutas**
 - När riskerna för ytterligare skada inte kan motverkas genom ytterligare räddningsåtgärder eller
 - När risken för ytterligare skador är så obetydlig att det inte är motiverat att fortsätta räddningsarbetet

ÅTGÄRDER EFTER RÄDDNINGSTJÄNST

- **Bevakning**
- **Restvärdesskydd**
- **Sanering**
- **Återställning**

- **Räddningsledaren skall informera om behovet**
- **Vid miljöolyckshändelse**
 - information till "miljö- och hälsoskyddet"
 - länsstyrelsen

53 § 1 st Räl

När en räddningsinsats är avslutad, skall räddningsledaren, om det är möjligt, underrätta ägaren eller innehavaren av den egendom som räddningsåtgärderna har avsett om behovet av bevakning, restvärdeskydd, sanering och återställning.

66 § Räf

När en räddningsinsats är avslutad efter en olyckshändelse då miljön har blivit skadad, skall räddningsledaren underrätta den eller de kommunala nämnder som fullgör uppgifter inom miljö- och hälsoskyddsområdet eller länsstyrelsen.

**BEVAKNING EFTER
RÄDDNINGSTJÄNST**

- **Risk för nya olyckshändelser**
- **Saknas bevakning**
- **Bevakning på ägarens/innehavarens bekostnad**
- **Beslut av räddningsledare**
- **Polisbiträde**

53 § 2 och 3 st Räl

Behövs bevakning med hänsyn till risken för nya olyckshändelser men kommer bevakningen inte till stånd, får räddningsledaren utföra bevakningen på ägarens eller innehavarens bekostnad.

Polismyndigheten skall lämna det biträde som behövs.

VAD ÄR SANERING ?

- **Sanering efter utsläpp av radioaktiva ämnen**
 - Särskild reglering
- **Sanering efter utflöde av olja eller andra skadliga ämnen**
 - Endast ersättning från staten
- **Annan sanering**
 - Åtgärder efter en räddningsinsats

2 a § Räl

65 § Räf

53 § Räl

SANERING EFTER UTSLÄPP AV RADIOAKTIVA ÄMNEN

- **Statliga åtgärder**
- **Återanvända**
 - Mark
 - Vatten
 - Anläggningar
 - Annan egendom
- **Förorenats genom utsläpp av radioaktiva ämnen**

2 a § 1 st Räl

Med sanering efter utsläpp av radioaktiva ämnen avses i lagen sådana åtgärder som staten skall vidta för att göra det möjligt att åter använda mark, vatten, anläggningar och annan egendom som förorenats genom utsläpp av radioaktiva ämnen.

STATENS SKYLDIGHET (SANERING)

- **Följderna av utsläppet**
- **Hotade intressets vikt**
- **Kostnaderna för insatsen**
- **Omständigheterna i övrigt**

är påkallat att staten svarar för åtgärderna

2 a § 2 st Räl

Skyldighet för staten att vidta sådana åtgärder föreligger endast i den utsträckning det med hänsyn till följderna av utsläppet, det hotade intressets vikt, kostnaderna för insatsen och omständigheterna i övrigt är påkallat att staten svarar för åtgärderna.

ANSVARIG MYNDIGHET (SANERING)

- **Utsläpp från kärnteknisk anläggning**
 - Länsstyrelsen
 - Regeringen får föreskriva/i särskilt fall bestämma
 - Att en länsstyrelse skall ta över ansvaret för saneringen inom flera län
 - Att någon annan statlig myndighet skall ta över detta ansvar inom ett eller flera län.
- **Andra fall**
 - Annan myndighet

28 § 2 -3 st Räl

Länsstyrelsen skall också svara för saneringen efter utsläpp av radioaktiva ämnen från en kärnteknisk anläggning.

För sanering efter utsläpp av radioaktiva ämnen i andra fall än som sägs i andra stycket skall den statliga myndighet som regeringen föreskriver eller i särskilda fall beslutar svara. Lag (1992:11).

33 § 2 st Räl

I fråga om sanering efter utsläpp av radioaktiva ämnen från en kärnteknisk anläggning får regeringen föreskriva eller i särskilda fall besluta, att en länsstyrelse skall ta över ansvaret för saneringen inom flera län eller att någon annan statlig myndighet skall ta över detta ansvar inom ett eller flera län.

V I S S A S K Y L D I G H E T E R

- **Samarbete**
- **Ingrepp i annans rätt**
- **Hjälp av annan myndighet**
- **Uppgiftsskyldighet**
- **Kommunerna**
 - Planering
 - Övningar
- **Ej tjänsteplikt**

5 § Räl

29 Räl

34 § Räl

40 § Räl

INGREPP I ANNANS RÄTT (SANERING)

..... eller

- **Nödvändigt för att göra det möjligt att åter använda den förorenade egendomen**
- **Myndigheten som ansvarar för saneringen**

45 § Räl

ÅTGÄRDER EFTER RÄDDNINGSTJÄNST

- **Bevakning**
- **Restvärdesskydd**
- **Sanering**
- **Återställning**

- **Räddningsledaren skall informera om behovet**
- **Vid miljöolyckshändelse**
 - information till "miljö- och hälsoskyddet"
 - länsstyrelsen

BEVAKNING EFTER RÄDDNINGSTJÄNST

- **Risk för nya olyckshändelser**
- **Saknas bevakning**
- **Bevakning på ägarens/innehavarens bekostnad**
- **Beslut av räddningsledare**
- **Polisbiträde**

VAD ÄR SANERING ?

- **Sanering efter utsläpp av radioaktiva ämnen**
 - Särskild reglering
- **Sanering efter utflöde av olja eller andra skadliga ämnen**
 - Endast ersättning från staten
- **Annan sanering**
 - Åtgärder efter en räddningsinsats

SANERING EFTER UTSLÄPP AV RADIOAKTIVA ÄMNEN

- **Statliga åtgärder**
- **Återanvända**
 - Mark
 - Vatten
 - Anläggningar
 - Annan egendom
- **Förorenats genom utsläpp av radioaktiva ämnen**

STATENS SKYLDIGHET (SANERING)

- **Följderna av utsläppet**
- **Hotade intressets vikt**
- **Kostnaderna för insatsen**
- **Omständigheterna i övrigt**

är påkallat att staten svarar för åtgärderna

ANSVARIG MYNDIGHET (SANERING)

- **Utsläpp från kärnteknisk anläggning**
 - Länsstyrelsen
 - Regeringen får föreskriva/i särskilt fall bestämma
 - Att en länsstyrelse skall ta över ansvaret för saneringen inom flera län
 - Att någon annan statlig myndighet skall ta över detta ansvar inom ett eller flera län.
- **Andra fall**
 - Annan myndighet

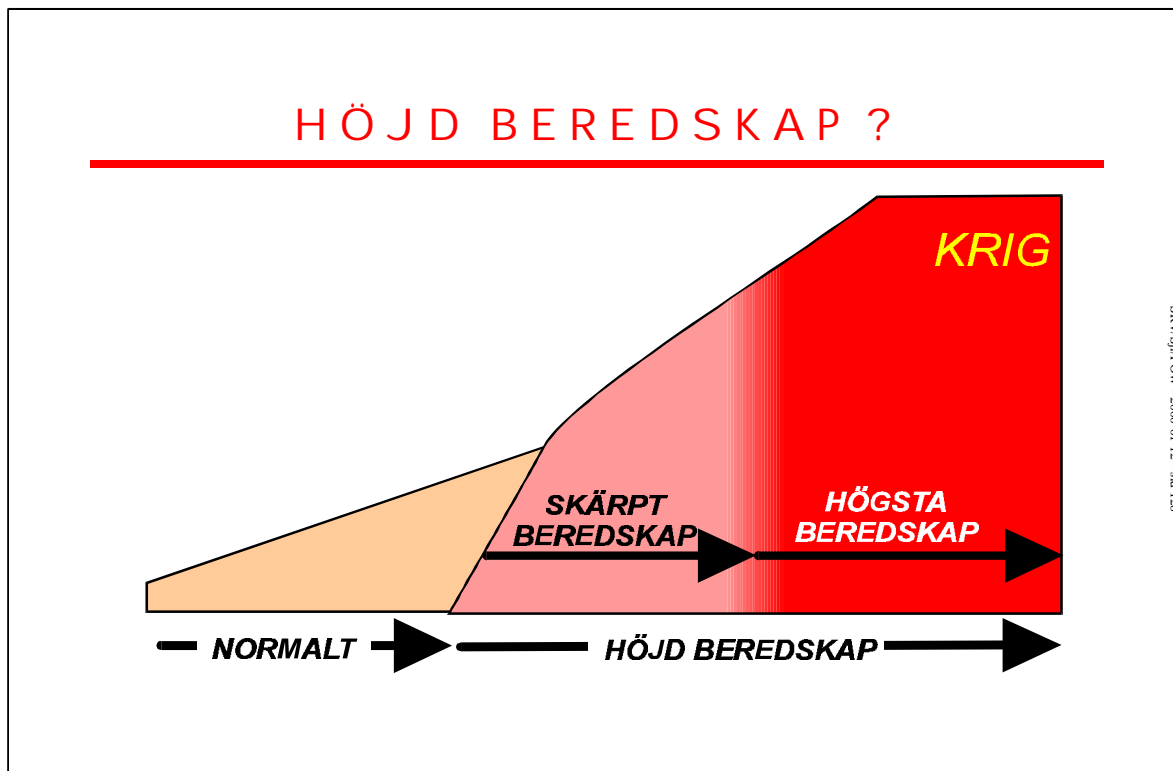
V I S S A S K Y L D I G H E T E R

- **Samarbete**
- **Ingrepp i annans rätt**
- **Hjälp av annan myndighet**
- **Uppgiftsskyldighet**
- **Kommunerna**
 - Planering
 - Övningar
- **Ej tjänsteplikt**

INGREPP I ANNANS RÄTT (SANERING)

..... eller

- **Nödvändigt för att göra det möjligt att åter använda den förorenade egendomen**
- **Myndigheten som ansvarar för saneringen**

Lag (1992:1403) om höjd beredskap

1 § För att stärka totalförsvaret kan beredskapen i Sverige höjas. Höjd beredskap är antingen skärpt beredskap eller högsta beredskap.

Är Sverige i krig råder högsta beredskap.

Är Sverige i krigsfara eller råder det sådana utomordentliga förhållanden som är föranledda av att det är krig utanför Sveriges gränser eller av att Sverige har varit i krig eller krigsfara, får regeringen besluta om skärpt eller högsta beredskap.

2 § Beslut enligt 1 § får avse en viss del av landet eller en viss verksamhet.

3 § När förhållanden som avses i 1 § inte längre råder, skall regeringen besluta att höjd beredskap inte längre skall gälla.

4 § Beslut om höjd beredskap skall tillkännages på det sätt som regeringen bestämmer.

5 § Vid höjd beredskap skall kommuner, landsting och kyrkliga kommuner vidta de särskilda åtgärder i fråga om planering och inriktning av verksamheten, tjänstgöring och ledighet för personal samt användning av tillgängliga resurser som är nödvändiga för att de under de rådande förhållandena skall kunna fullgöra sina uppgifter inom totalförsvaret.

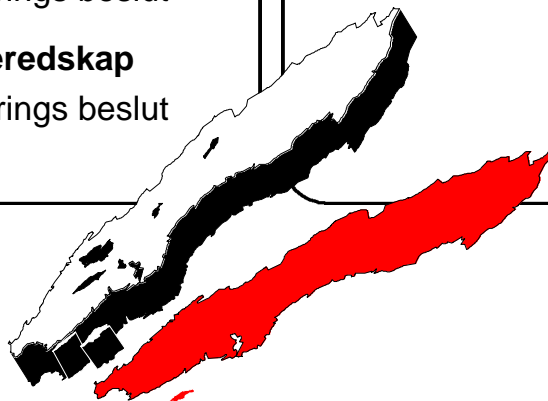
Vid höjd beredskap skall de enskilda organisationer och företag som enligt överenskommelse eller på annan grund är skyldiga att fortsätta sin verksamhet i krig vidta de särskilda åtgärder i fråga om planering och inriktning av verksamheten, tjänstgöring och ledighet för personal samt användning av tillgängliga resurser som är nödvändiga för att de under de rådande förhållandena skall kunna fullgöra dessa skyldigheter.

Innebörden i övrigt av att höjd beredskap råder framgår av andra författningar.

HÖJD BEREDSKAP - NÄR/HUR

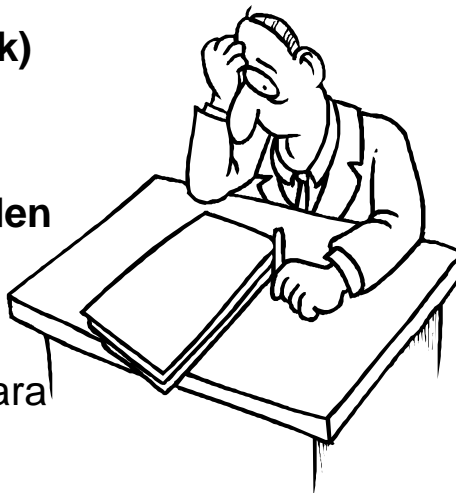
- **Högsta beredskap**
 - krig (automatik)
 - regerings beslut
- **Skärp beredskap**
 - regerings beslut

- **Viss del av landet**
- **Viss verksamhet**

BESLUT OM HÖJD BEREDSKAP ?

- Sverige är i krig (automatik)
- Sverige är i krigsfara
- Utomordentliga förhållanden
 - Det är krig utomlands
 - Sverige har varit i krig
 - Sverige har varit i krigsfara

FULLMAKTSLAGSTIFTNING

- **Kriterierna samma som höjd beredskap**
- **Två olika fullmakter**
 - färdiga regler
 - automatisk ikraftträdande (krig)
 - beslut av regeringen
 - regeringens beslut skall underställas
 - "rätt att föreskriva undantag"
 - direkta undantag
 - avvikande regler

SRV/SRP/POW - 2000-01-12 - sid 131

I 13 kap. 6 § regeringsformen öppnas en möjlighet för riksdagen att i lag bemyndiga regeringen att genom förordning meddela sådana föreskrifter som annars kräver lagform. Ett sådant bemyndigande får gälla enbart om kriterierna för höjd beredskap är uppfyllda. Riksdagen har, med stöd av denna bestämmelse, i ett antal fullmaktslagar bemyndigandet regeringen att besluta om åtgärder där beslutet annars skulle tillkomma riksdagen i dess egenskap av lagstiftande församling. Dessa fullmaktslagar kan sägas utgöra grunden för vår administrativa beredskap.

Fullmaktslagarna har normalt konstruerats så att de i krig träder i tillämpning utan något särskilt regeringsbeslut. En ordning som innebär att fullmaktslagarna automatiskt sätts i tillämpning om landet kommer i krig är nödvändig för att garantera att totalförsvaret kan träda i funktion vid ett krigsutbrott även om regeringen av någon anledning inte kan fatta beslut eller inte nå ut med beslutet till alla berörda.

För myndigheter eller andra som skall tillämpa en fullmaktslag kommer det dock många gånger att vara svårt att konstatera att landet är i krig. Det måste därför förutsättas att regeringen om möjligt tillkännager att Sverige befinner sig i krig.

Fullmaktslagarna kan också sättas i tillämpning av regeringen om kriterierna för höjd beredskap är uppfyllda.

En föreskrift av regeringen om att sätta fullmaktslagarna i tillämpning måste enligt de flesta fullmaktslagarna underställas riksdagen inom en månad. Föreskriften upphör att gälla, om den inte underställs riksdagen i rätt tid eller om riksdagen inte godkänner den inom två månader från underställningen.

I lagstiftningen finns också en annan slags fullmakt, nämligen när regeringen i en lag givits möjlighet att föreskriva undantag från lagen eller meddela regler som avviker från lagen, under förutsättning att kriterierna för höjd beredskap är uppfyllda.

"FALSKA FULLMAKTER"

- **Ser ut som en fullmakts-§**
- **8 kap. 7 § regeringsformen**
 - skydd för liv, personlig säkerhet eller hälsa
 - m.m.
- **Möjlighet att delegera till en myndighet (via regeringen)**

SRV/SJP/OW - 2000-01-12 - sid 132

8 kap. 7 § regeringsformen

Utan hinder av 3 eller 5 § kan regeringen efter bemyndigande i lag genom förordning meddela föreskrifter om annat än skatt, om föreskrifterna avser något av följande ämnen:

1. skydd för liv, personlig säkerhet eller hälsa,
2. utlännings vistelse i riket,
3. in- eller utförsel av varor, av pengar eller av andra tillgångar, tillverkning, kommunikationer, kreditgivning, näringsverksamhet, ransonering, återanvändning och återvinning av material, utformning av byggnader, anläggningar och bebyggelsemiljö eller tillståndsplikt i fråga om åtgärder med byggnader och anläggningar,
4. jakt, fiske, djurskydd eller natur- och miljövärd,
5. trafik eller ordningen på allmän plats,
6. undervisning och utbildning,
7. förbud att röja sådant som någon har erfarit i allmän tjänst eller under utövande av tjänsteplikt,
8. skydd för personlig integritet vid registrering av uppgifter med hjälp av automatisk databehandling.

Bemyndigande som avses i första stycket medför ej rätt att meddela föreskrifter om annan rättsverkan av brott än böter. Riksdagen kan i lag, som innehåller bemyndigande med stöd av första stycket, föreskriva även annan rättsverkan än böter för överträdelse av föreskrift som regeringen meddelar med stöd av bemyndigandet. Lag (1994:1480).

TILLKÄNNAGIVANDE AV HÖJD BEREDSKAP

- **Samma sätt som lagar**
- **Radio och TV**
- **Beredskapslarm**
 - enbart högsta beredskap
 - beslut av regeringen
 - CB/LSTY kan besluta om förbindelsen bruten

SRV/Sj/P/W - 2000-01-12 - sid 133

Hur beslut om höjd beredskap tillkännages:

3 - 5 §§ beredskapsförordning (1993:242)

3 § Att beredskapen i Sverige höjts till skärpt eller högsta beredskap tillkännages, förutom på det sätt som föreskrivs i 4 § lagen (1976:633) om kungörande av lagar och andra författningar, i ljudradion och televisionen. Om det råder högsta beredskap i hela landet, kan regeringen besluta att detta skall tillkännages även genom beredskapslarm.

4 § Är Sverige i krig och kan förbindelse med regeringen inte upprätthållas, får civilbefälhavaren besluta att beredskapslarm skall ges.

Är Sverige i krig och kan förbindelse inte upprätthållas med vare sig regeringen eller civilbefälhavaren, får länsstyrelsen besluta att beredskapslarm skall ges.

5 § Beredskapslarm ges på anläggningar för utomhusalarmering genom trettio sekunder långa signaler med femton sekunders uppehåll mellan signalerna under sammanlagt fem minuter.

K O M M U N E R , L A N D S T I N G

- **Vidta de särskilda åtgärder som är nödvändiga**
 - planering och inriktning av verksamheten
 - tjänstgöring och ledighet för personal
 - användning av tillgängliga resurser

- **Högsta beredskap**
 - kommuner och landsting övergår till krigsorganisation

ORGANISATIONER OCH FÖRETAG

- **Förutsättningar:**
 - överenskommelse
 - på annan grund är skyldiga att fortsätta sin verksamhet i krig
- **Vidta de särskilda åtgärder som är nödvändiga**
 - planering och inriktning av verksamheten
 - tjänstgöring och ledighet för personal
 - användning av tillgängliga resurser

BEREDSKAPSLARM - KOMMUNER

....

- **Skall övergå till krigsorganisation**
 - Kommuner
 - Landsting
 - Kyrkliga kommuner
 - De enskilda organisationer och företag som enligt överenskommelse eller på annan grund är skyldiga att fortsätta sin verksamhet i krig

SRV/Sj/POM - 2000-01-12 - sid 136

7 § 3 st beredskapsförordning (1993:242)

Vid beredskapslarm skall kommuner, landsting och kyrkliga kommuner samt de enskilda organisationer och företag som enligt överenskommelse eller på annan grund är skyldiga att fortsätta sin verksamhet i krig övergå till krigsorganisation.

TOTALFÖRSVARET

- **Den verksamhet som är nödvändig för att förbereda landet inför yttre hot och för att ställa om samhället till krigsförhållanden**
- **Under krigsförhållanden omfattar totalförsvaret hela den samhällsverksamhet som då skall bedrivas**

INDELNING AV TOTALFÖRSVARET

- **MILITÄRT FÖRSVAR**
- **CIVILT FÖRSVAR**

CIVILA FÖRSVARET

- **Den civila verksamheten i totalförsvaret**
 - De **beredskapsförberedelser** som statliga civila myndigheter, kommuner, landsting och kyrkliga kommuner samt enskilda och företag vidtar i fredstid
 - Den **civila verksamhet som behövs under krigsförhållanden** för att stödja Försvarmakten, skydda och rädda liv och egendom, trygga en livsnödvändig försörjning och upprätthålla viktiga samhällsfunktioner.

SRV/Sj/POM - 2000-01-12 - sid 139

1 kap 1 § lagen (1994:1720) om civilt försvar (LoCF)

I denna lag ges bestämmelser om kommunernas, landstingens och de kyrkliga kommunernas ansvar inom det civila försvaret. Lagen innehåller också bestämmelser om hemskydd, verkskydd och befolkningsskydd.

Prop 1994/95:7 sid 45

Enligt den definition av **begreppet totalförsvaret** som finns i beredskapsförordningen (1993:242) avses med totalförsvaret den verksamhet som är nödvändig för att förbereda landet inför yttre hot och för att ställa om samhället till krigsförhållanden. Vidare sägs i förordningen att under krigsförhållanden omfattar totalförsvaret hela den samhällsverksamhet som då skall bedrivas.

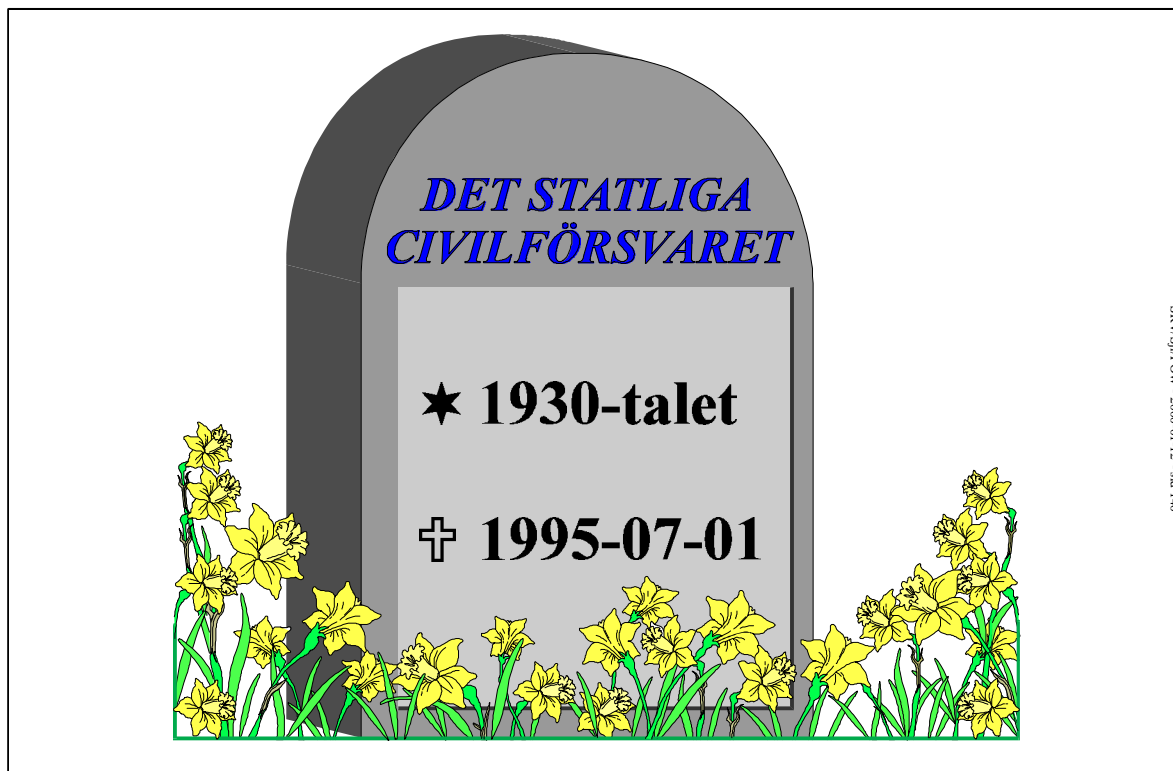
Totalförsvartanken innebär således att beredskapsfrågorna är en **angelägenhet för hela samhället**, vilket i sin tur innebär att såväl statliga myndigheter, kommuner, landsting och kyrkliga kommuner som organisationer, företag och enskilda skall samverka mot en gemensam hotbild både i fredstid och under krigsförhållanden.

Den **civila delen av totalförsvaret** skall värna civilbefolkningen mot verkningarna av krigshandlingar samt under kriser och i krig trygga en livsnödvändig försörjning. Vidare skall totalförsvarets civila del stödja försvarmakten under kriser och i krig samt upprätthålla de viktigaste samhällsfunktionerna (Jfr. prop. 1991/92:102 Totalförsvarets utveckling till och med budgetåret 1996/97 samt anslag för budgetåret 1992/93, s. 92 f och bet. 1991/92FöU:12 s. 3).

Prop 1994/95:7 sid 50-51

Regeringen delar utredningens uppfattning att man inte bör utvidga civilförsvarsbegreppet till att omfatta alla icke militära verksamheter inom totalförsvaret, eftersom ett på det sättet utvidgat begrepp med säkerhet skulle leda till sammanblandningar med det som i 1977 års tilläggsprotokoll I till 1949 års Genèvekonventioner betecknas som "civil defence" och som till svenska översatts med "civilförsvaret". Sådana sammanblandningar skulle leda till missuppfattningar i fråga om omfattningen av det folkrättsliga skydd som ges i artiklarna 62 och 63 i tilläggsprotokollet.

Totalförsvaret omfattar såväl militära som civila verksamheter. De civila verksamheterna inom totalförsvaret bör enligt vår mening sammanfattas med uttrycket civilt försvar eller i bestämd form, det civila försvaret. Det har sin motsvarighet i uttrycket militärt försvar på den militära sidan. Det **civila försvaret omfattar all den civila verksamhet som ingår i totalförsvaret**, dvs. alla de beredskapsförberedelser som statliga civila myndigheter, kommuner, landsting och kyrkliga kommuner samt enskilda och företag vidtar i fredstid och all den civila verksamhet som behövs under krigsförhållanden för att stödja Försvarmakten, skydda och rädda liv och egendom, trygga en livsnödvändig försörjning och upprätthålla viktiga samhällsfunktioner. Det civila försvaret är alltså inte någon myndighet eller organisation. Inte heller är det militära försvaret benämningen på en organisation utan avser den verksamhet som bedrivs av Försvarmakten och andra organ. Synonymt med civilt och militärt försvar förekommer ofta uttrycket totalförsvarets civila och militära del.

Prop 1994/95:7 sid 50-51

Totalförsvaret omfattar såväl militära som civila verksamheter. De civila verksamheterna inom totalförsvaret bör enligt vår mening sammanfattas med uttrycket civilt försvar eller i bestämd form, det civila försvaret. Det har sin motsvarighet i uttrycket militärt försvar på den militära sidan. Det civila försvaret omfattar all den civila verksamhet som ingår i totalförsvaret, dvs. alla de beredskapsförberedelser som statliga civila myndigheter, kommuner, landsting och kyrkliga kommuner samt enskilda och företag vidtar i fredstid och all den civila verksamhet som behövs under krigsförhållanden för att stödja Försvarmakten, skydda och rädda liv och egendom, trygga en livsnödvändig försörjning och upprätthålla viktiga samhällsfunktioner. Det civila försvaret är alltså inte någon myndighet eller organisation. Inte heller är det militära försvaret benämningen på en organisation utan avser den verksamhet som bedrivs av Försvarmakten och andra organ. Synonymt med civilt och militärt försvar förekommer ofta uttrycket totalförsvarets civila och militära del. Vi har valt att i detta sammanhang undvika dessa uttryck för att inte skapa oklarhet. På senare tid har regeringen också i en del propositioner och författningar valt att använda begreppet civilt försvar. Så har skett i bl.a. budgetpropositionen 1993/94:100 Bilaga 5, förordning (1990:1510) med länsstyrelseinstruktion och förordning (1988:1121) med instruktion för civilbefälhavarna. Till den fortsatta användningen av begreppet civilförsvar återkommer vi.

Försvarsutskottets betänkande 1994/95:FÖU2 lag om civilt försvar:

Lagförslaget innebär vidare att civilförsvaret upphör att existera som statlig organisation. I stället blir befolkningsskydd och räddningstjänst en kommunal uppgift även under höjd beredskap.

ANSVARSPRINCIPE

N

FRED → **KRIG**

SRV/Sj/POM - 2000-01-12 - sid 141

Prop 1994/95:7 sid 51

Den s.k. ansvarsprincipen innebär att den som har ansvaret för en viss verksamhet i fred skall behålla detta ansvar under krig, om verksamheten skall upprätthållas då.

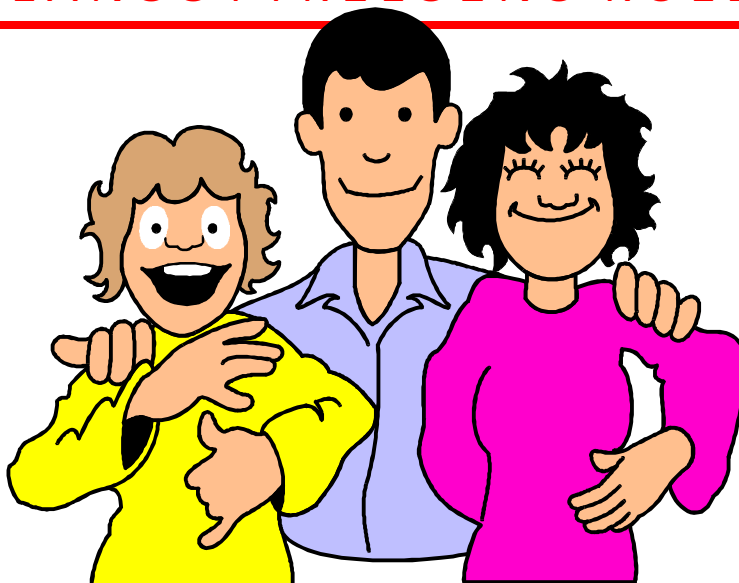
I en krigssituation skall vår produktion av varor och tjänster dels säkerställa befolkningens överlevnad, dels understödja det militära försvaret så att största möjliga försvarseffekt kan uppnås.

För snart sagt varje verksamhet i vårt samhälle innebär en krigssituation stora förändringar och stora svårigheter. Grundvalen för verksamheten är emellertid oftast densamma som i fred. Det måste därför vara lättare för den som är insatt i fredsverksamheten att bemästra de svårigheter som uppkommer i krigssituationen. Det ligger således uppenbara fördelar i att låta den som ansvarar för en verksamhet i fred ansvara för den även i krig, jämfört med att skapa särskilda beredskapsorganisationer.

Ansvarsprincipen syftar inte på en viss person utan på den myndighet, nämnd etc. som ansvarar för en viss verksamhet. För att fördelarna med denna ordning skall visa sig fullt ut är det givetvis önskvärt att personalen åtminstone i stort förblir densamma i krig som i fred. Även om personalen i något fall skulle komma att bytas helt finns det emellertid enligt vår mening fördelar med ansvarsprincipen, eftersom man undviker den förvirring som kan uppkomma i en redan ansträngd situation om verksamheter flyttas till speciella organ.

Regeringen anser, mot bakgrund av vad som här har redovisats, att ansvarsprincipen bör genomsyra beredskapsplaneringen inom det civila försvaret. CFL-utredningen har föreslagit att principen skrivs in i den nya lagen. Vi anser för vår del emellertid att en allmän princip av detta slag inte lämpar sig för att uttryckas i lagform.

LÄNSSTYRELSENS ROLL

SRV/Sj/POM - 2000-01-12 - sid 142

Försvarsutskottets betänkande 1994/95:FÖU2 lag om civilt försvar

Utskottet vill dock här något uppehålla sig vid länsstyrelsernas roll när ansvaret för beredskapsfrågor i ökad utsträckning överflyttas till den lokala nivån. Frågan har bl.a. aktualiserats i den rapport rörande läge och problem inom den kommunala beredskapens område som utskottet låtit genomföra liksom i yrkandena 2 4 i motion Fö9 (kds).

Rapporten betonar starkt länsstyrelsernas betydelse som stödresurs åt kommunerna i deras beredskapsplanering. Utan ett effektivt stöd från länsstyrelserna anses många mindre kommuner få svårt att svara upp mot de krav som den nya lagstiftningen kommer att ställa på dem. Förändringarna kommer också, framhålls det i rapporten, att medföra omställningar såväl i länsstyrelsernas arbets sätt som i personalens kompetensprofil. Förändringarna kommer också att ställa krav på en precisering och renodling av rollfördelningen mellan länsstyrelserna och de centrala myndigheterna. De senare kommer i ännu högre grad än för närvarande att bli hänvisade till att använda sig av länsstyrelserna som sluss för kontakterna med kommunerna. Slutligen understryks vikten av en förbättrad uppföljning av beredskapsläget i kommunerna. Bl a. betonas behovet att ta fram bättre metoder för uppföljningen. Liknande synpunkter rörande länsstyrelsernas uppgifter till följd av den nya lagen framförs, såsom framgått av det föregående, i yrkandena 2 4 i motion Fö9 (kds).

Även utskottet vill betona länsstyrelsernas betydelse som en nödvändig länk mellan statsmakternas övergripande beslut i försvars- och beredskapsfrågor och den beredskapsplanering som kommunerna har att ombesörja. Sålunda ankommer det på länsstyrelserna att ge kommunerna förutsättningar för deras beredskapsplanering och stödja dem med råd i planeringsarbetet. Varje kommun skall vidare, som nyss redovisats, hålla länsstyrelsen underrättad om vilka beredskapsförberedelser som vidtagits. Länsstyrelsen har sedan att systematisera och granska det rapporterade beredskapsläget i kommunerna. För att kunna fullgöra dessa uppgifter måste länsstyrelserna självklart ha för ändamålet anpassade resurser till sitt förfogande. Utskottet har inhämtat att regeringen i det återstående arbetet med att utfärda föreskrifter till berörda myndigheter m.m. kommer att beakta synpunkter av det slag som nyss anförts.

Prop. 1994/95:7(sid 56-57) om uppföljning och utvärdering

Den nya rollfördelningen innebär att staten skall ge kommunerna underlag för beredskapsåtgärderna på lokal nivå i form av övergripande mål och andra planeringsförutsättningar. Staten skall också följa upp resultatet av vidtagna åtgärder och beredskapsläget i kommunerna. **Uppföljningen skall avse resultatet av verksamheten och inte medlen.**

Staten behöver också information tillbaka från kommunerna om de olika stödverksamheter som den skall svara för som t.ex. utbildning, metodutveckling och materielutveckling.

Det är länsstyrelserna som skall upprätthålla en fortlöpande dialog med kommunerna om beredskapsfrågorna och andra förhållanden som har betydelse för det civila försvaret. Dialogen skall också möjliggöra samlade redovisningar och bedömningar av beredskapsläget på regional och central nivå. De statliga myndigheterna på den centrala nivån skall ge länsstyrelserna det underlag som de behöver för att kunna genomföra dialogen med kommunerna. Vi föreslår att det tas in en bestämmelse i lagen som lägger fast kommunens skyldigheter att ge de statliga myndigheterna underlag för deras uppföljning och utvärdering av verksamheten på den lokala nivån. Kommunens skyldighet bör regleras på så sätt att underrättelser sker till den myndighet som regeringen bestämmer. Eftersom uppföljningen och utvärderingen bör göras på regional nivå, avser regeringen att föreskriva att dessa uppgifter skall åläggas länsstyrelserna

STYRNING AV MYNDIGHETER/KOMMUNER

- **övergripande mål och inriktningsbeslut**
- **kommunerna skall få större frihet att själva bestämma formerna för sin verksamhet**
 - uppföljning skall avse resultatet av verksamheten och inte medlen
 - fortlöpande dialog mellan kommunerna och länsstyrelserna

LAGEN OM CIVILT FÖRSVAR

- **Beredskapsförberedelser**
- **Verksamhet under höjd beredskap**
- **Hemskydd**
- **Verkskydd**
- **Befolkningsskydd**
- **Säkerhetsskydd**

K O M M U N E N S B E R E D S K A P S F Ö R B E R E D E L S E R

- **Ansvar inom sitt verksamhetsområde**
 - "De planer som behövs för verksamheten under höjd beredskap"
- **Skyldighet**
 - samverkan
 - enhetlig inriktning (extern)
- **Kommunstyrelsens ansvar**
 - enhetlig inriktning
 - ändamålsenligt sätt

SRV/Sj/POM - 2000-01-12 - sid 145

2 kap 1 § LCF

Kommunerna, landstingen och de kyrkliga kommunerna skall vidta de beredskapsförberedelser som behövs för deras respektive verksamhet under höjd beredskap.

Kommunstyrelsen och landstingsstyrelsen ansvarar inom kommunen respektive landstinget för att beredskapsförberedelserna får en enhetlig inriktning och genomförs på ett ändamålsenligt sätt. Inom den kyrkliga kommunen ligger detta ansvar på kyrkorådet eller motsvarande organ.

Beredskapsförberedelserna skall genomföras i samverkan med berörda statliga myndigheter, kommuner, landsting och kyrkliga kommuner. Den kyrkliga kommunen skall också samverka med övriga trossamfund inom den kyrkliga kommunen.

2 kap 1 - 3 § FCF

1 § Varje kommun, landsting och kyrklig kommun skall ha de planer som behövs för verksamheten under höjd beredskap. Dessa skall innehålla uppgifter om den verksamhet som är avsedd att bedrivas under höjd beredskap. Av planerna skall också framgå krigsorganisationen, den personal som skall tjänstgöra i denna och vad som i övrigt behövs för att kommunen, landstinget eller den kyrkliga kommunen skall kunna höja sin beredskap och bedriva verksamheten under höjd beredskap.

2 § Planeringen skall avse såväl beredskapshöjningar efter hand som omedelbart intagande av högsta beredskap.

2 kap 2 § LCF

Kommunen skall verka för att beredskapsförberedelserna för den civila verksamhet som bedrivs i kommunen av statliga myndigheter, landstinget, kyrkliga kommuner samt organisationer och företag får en enhetlig inriktning och för att samverkan kommer till stånd mellan dem. Detta gäller dock endast i fråga om sådan verksamhet som är inriktad på kommunen.

VERKSAMHET UNDER HÖJD BEREDSKAP

- **Kommunstyrelsens ansvar**
 - övergripande ledning
 - enhetlig inriktning
 - samverkan
- **Hjälpa andra kommuner**
 - länsstyrelsen beslutar
- **underrätta om beredskapsläge**
 - Till länsstyrelsen

SRV/Sj/POM - 2000-01-12 - sid 146

3 kap 1 § lagen (1994:1720) om civilt försvar (LoCF)

Under höjd beredskap ansvarar kommunstyrelsen för ledningen av den del av det civila försvaret som kommunen skall bedriva.

Kommunstyrelsen skall under höjd beredskap också verka för att sådan verksamhet som sägs i 2 kap. 2 § får en enhetlig inriktning och för att samverkan kommer till stånd mellan dem som bedriver verksamheten.

Prop.1994/95:7, sid 99:

” I första stycket slås fast att ansvaret för ledningen av det civila försvaret inom kommunen under höjd beredskap åvilar kommunstyrelsen. Här åsyftas det övergripande ansvaret för ledningen av det civila försvaret. Det är däremot inte meningen att kommunstyrelsen skall ägna sig åt att leda operativ verksamhet, såsom t.ex. räddningsinsatser. I förhållande till lagrådsremissens lagtext har regeringen valt att använda begreppet "som kommunen skall bedriva" i stället för "som ankommer på kommunen". Detta innebär dock ingen ändring i sak.

I 2 kap. 2 § åläggs kommunen ett ansvar för att beredskapsförberedelserna för olika verksamheter inom kommunens område samordnas. I denna paragrafs andra stycke ges motsvarande bestämmelse för verksamheten sedan höjd beredskapinträtt. Det slås här fast att det under höjd beredskap är kommunstyrelsen som har ansvaret. Inte heller i denna situation har kommunen rätt att ge direktiv. ”

3 kap 5 § LCF

Om en kommun eller ett landsting har en för totalförsvaret viktig uppgift och denna blir oskäligt betungande till följd av krigsskada eller andra utomordentliga förhållanden som orsakats av krig eller krigsfara, är andra kommuner och landsting skyldiga att lämna hjälp.

Omfattningen av hjälpen bestäms av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer.

3 kap 2 § FCF

Omfattningen av hjälpen enligt 3 kap. 5 § lagen (1994:1720) om civilt försvar bestäms av länsstyrelsen i det län där den kommun eller det landsting som skall lämna hjälpen ligger. Kommuner eller landsting som har fått hjälp med personal, skall svara för personalens avlöning och andra anställningsförmåner.

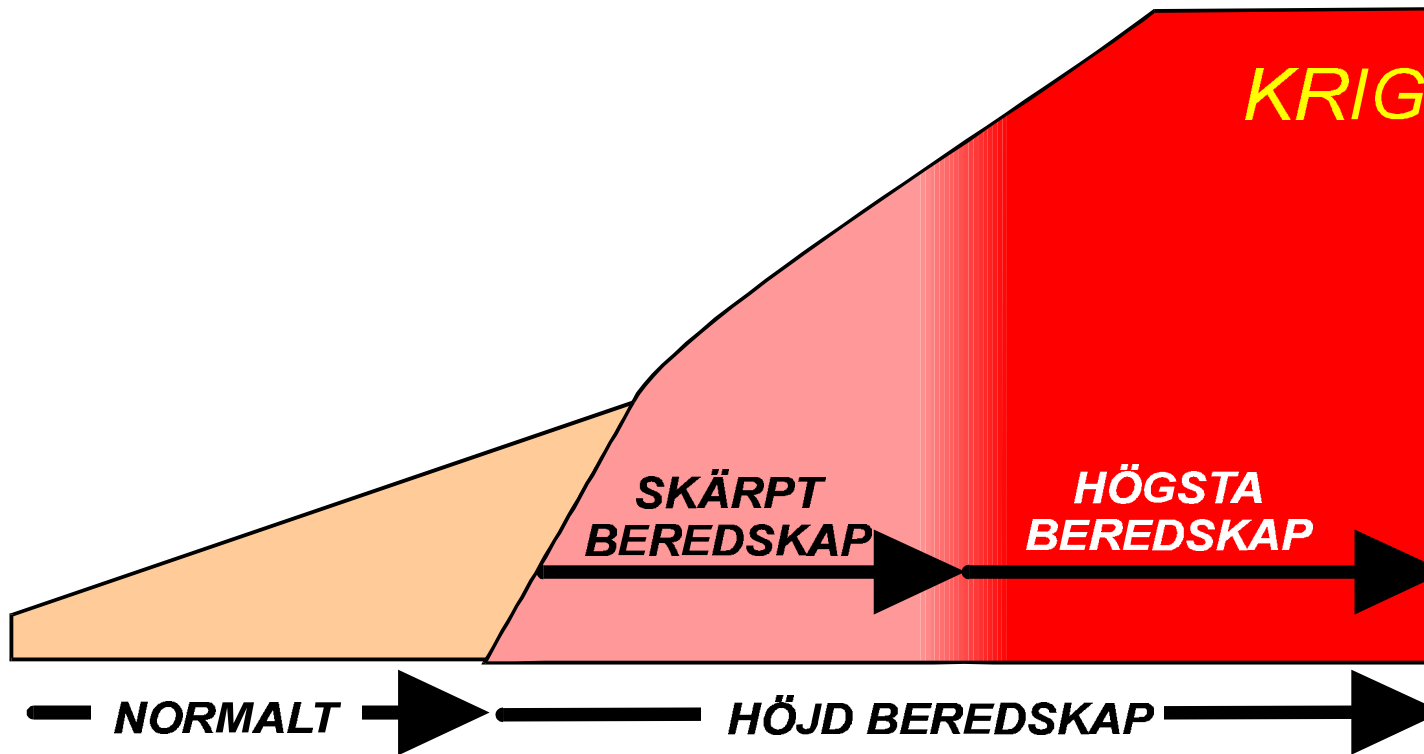
3 kap 6 § LCF

Kommunen skall under höjd beredskap hålla den myndighet som regeringen bestämmer underrättad om beredskapsläget och de övriga förhållanden som har betydelse för det civila försvaret i kommunen.

3 kap 3 § FCF

Varje kommun skall under höjd beredskap hålla länsstyrelsen underrättad om beredskapsläget och de övriga förhållanden som har betydelse för det civila försvaret i kommunen.

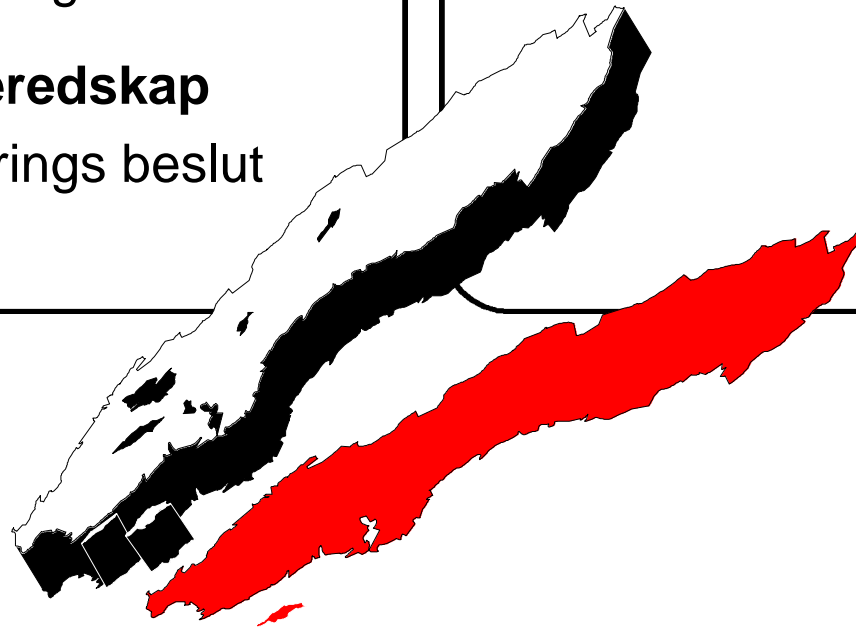
HÖJD BEREDSKAP ?

HÖJD BEREDSKAP - NÄR/HUR

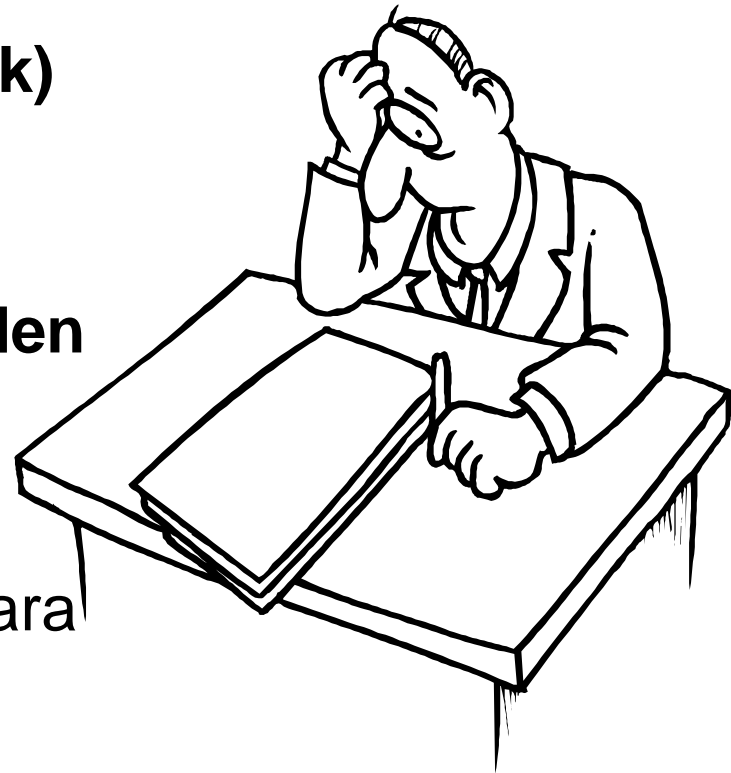
- **Högsta beredskap**
 - krig (automatik)
 - regerings beslut
- **Skärp beredskap**
 - regerings beslut

- **Viss del av landet**
- **Viss verksamhet**

BESLUT OM HÖJD BEREDSKAP ?

- **Sverige är i krig (automatik)**
- **Sverige är i krigsfara**
- **Utomordentliga förhållanden**
 - Det är krig utomlands
 - Sverige har varit i krig
 - Sverige har varit i krigsfara

FULLMAKTSLAGSTIFTNING

- **Kriterierna samma som höjd beredskap**
- **Två olika fullmakter**
 - färdiga regler
 - automatisk ikraftträdande (krig)
 - beslut av regeringen
 - regeringens beslut skall underställas
 - ”rätt att föreskriva undantag”
 - direkta undantag
 - avvikande regler

"FALSKA FULLMAKTER"

- **Ser ut som en fullmakts-§**
- **8 kap. 7 § regeringsformen**
 - skydd för liv, personlig säkerhet eller hälsa
 - m.m.
- **Möjlighet att delegera till en myndighet (via regeringen)**

TILLKÄNNAGIVANDE AV HÖJD BEREDSKAP

- **Samma sätt som lagar**
- **Radio och TV**
- **Beredskapslarm**
 - enbart högsta beredskap
 - beslut av regeringen
 - CB/LSTY kan besluta om förbindelsen bruten

K O M M U N E R , L A N D S T I N G

- **Vidta de särskilda åtgärder som är nödvändiga**
 - planering och inriktning av verksamheten
 - tjänstgöring och ledighet för personal
 - användning av tillgängliga resurser
- **Högsta beredskap**
 - kommuner och landsting övergår till krigsorganisation

ORGANISATIONER OCH FÖRETAG

- **Förutsättningar:**
 - överenskommelse
 - på annan grund är skyldiga att fortsätta sin verksamhet i krig
- **Vidta de särskilda åtgärder som är nödvändiga**
 - planering och inriktning av verksamheten
 - tjänstgöring och ledighet för personal
 - användning av tillgängliga resurser

BEREDSKAPSLARM - KOMMUNER

....

-
- **Skall övergå till krigsorganisation**
 - Kommuner
 - Landsting
 - Kyrkliga kommuner
 - De enskilda organisationer och företag som enligt överenskommelse eller på annan grund är skyldiga att fortsätta sin verksamhet i krig

TOTALFÖRSVARET

- **Den verksamhet som är nödvändig för att förbereda landet inför yttre hot och för att ställa om samhället till krigsförhållanden**
- **Under krigsförhållanden omfattar totalförsvaret hela den samhällsverksamhet som då skall bedrivas**

INDELNING AV TOTALFÖRSVARET

- **MILITÄRT FÖRSVAR**
- **CIVILT FÖRSVAR**

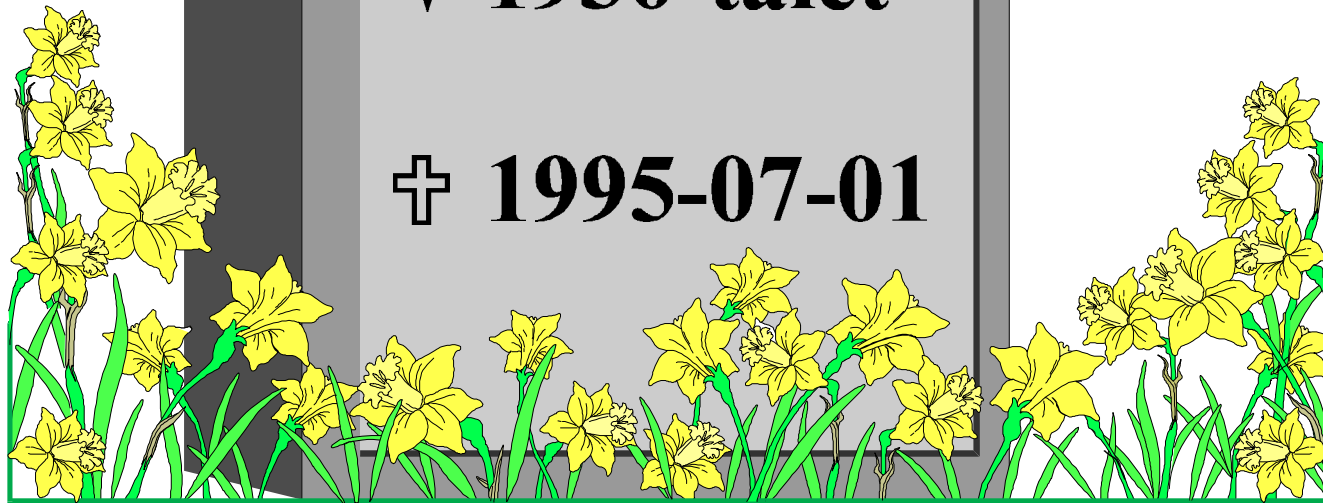
CIVILA FÖRSVARET

- **Den civila verksamheten i totalförsvaret**
 - De **beredskapsförberedelser** som statliga civila myndigheter, kommuner, landsting och kyrkliga kommuner samt enskilda och företag vidtar i fredstid
 - Den **civila verksamhet som behövs under krigsförhållanden** för att stödja Försvarmakten, skydda och rädda liv och egendom, trygga en livsnödvändig försörjning och upprätthålla viktiga samhällsfunktioner.

*DET STATLIGA
CIVILFÖRSVARET*

★ 1930-talet

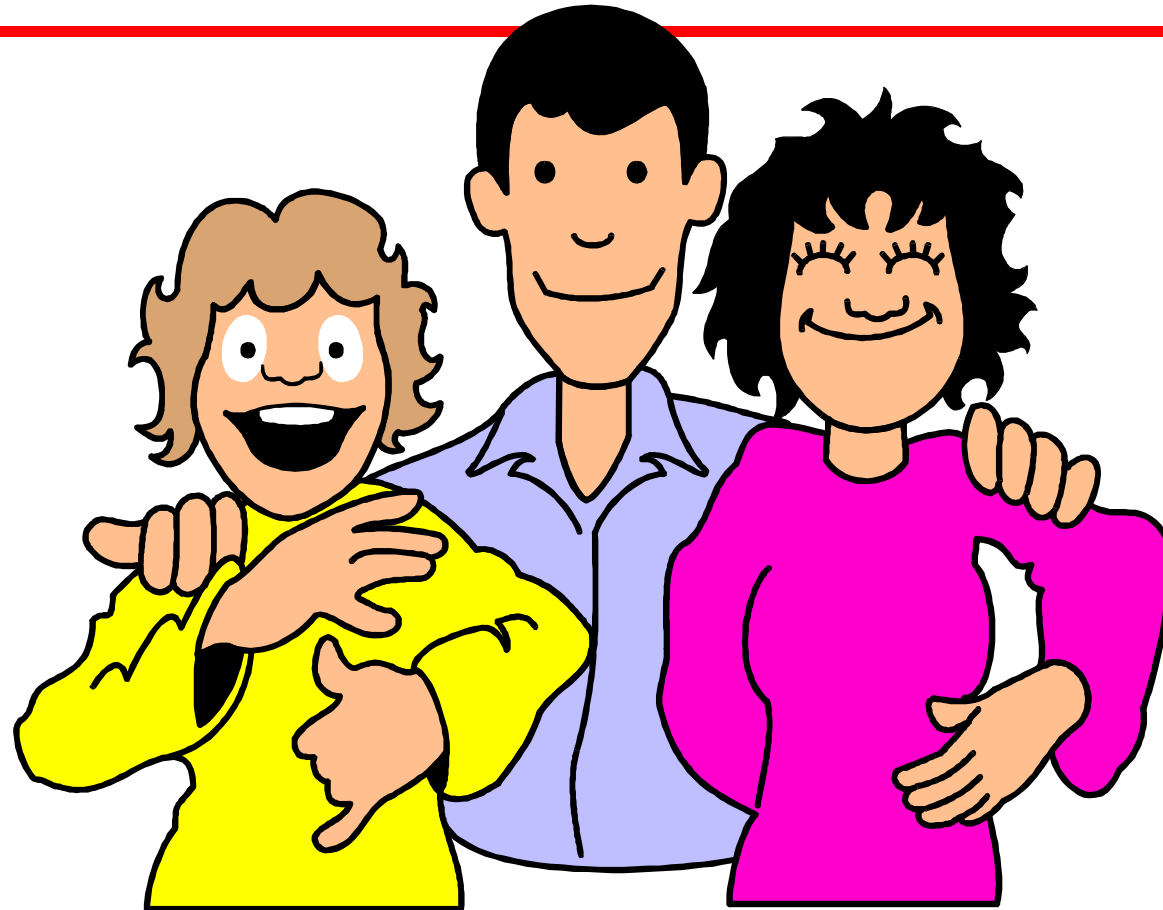
† 1995-07-01

ANSVARSPRINCIPEN

FRED → **KRIG**

LÄNSSTYRELSENS ROLL

STYRNING AV MYNDIGHETER/KOMMUNER

- **övergripande mål och inriktningsbeslut**
- **kommunerna skall få större frihet att själva bestämma formerna för sin verksamhet**
 - uppföljning skall avse resultatet av verksamheten och inte medlen
 - fortlöpande dialog mellan kommunerna och länsstyrelserna

LAGEN OM CIVILT FÖRSVAR

- **Beredskapsförberedelser**
- **Verksamhet under höjd beredskap**
- **Hemskydd**
- **Verkskydd**
- **Befolkningsskydd**
- **Säkerhetsskydd**

K O M M U N E N S B E R E D S K A P S F Ö R B E R E D E L S E R

- **Ansvar inom sitt verksamhetsområde**
 - "De planer som behövs för verksamheten under höjd beredskap"
- **Skyldighet**
 - samverkan
 - enhetlig inriktning (extern)
- **Kommunstyrelsens ansvar**
 - enhetlig inriktning
 - ändamålsenligt sätt

VERKSAMHET UNDER HÖJD BEREDSKAP

- **Kommunstyrelsens ansvar**
 - övergripande ledning
 - enhetlig inriktning
 - samverkan
- **Hjälpa andra kommuner**
 - länsstyrelsen beslutar
- **underrätta om beredskapsläge**
 - Till länsstyrelsen

CIVILT FÖRSVAR

- **Kommunens normala ansvar**
 - t.ex. räddningstjänst
- **Hemskydd**
- **Verkskydd**
- **Befolkningsskydd**

1 kap 1 § lagen (1994:1720) om civilt försvar (LoCF)

I denna lag ges bestämmelser om kommunernas, landstingens och de kyrkliga kommunernas ansvar inom det civila försvaret. Lagen innehåller också bestämmelser om hemskydd, verkskydd och befolkningsskydd.

Prop. 1994/95:7, sid 56-57

Uppföljning och utvärdering

Den nya rollfördelningen innebär att staten skall ge kommunerna underlag för beredskapsåtgärderna på lokal nivå i form av övergripande mål och andra planeringsförutsättningar. Staten skall också följa upp resultatet av vidtagna åtgärder och beredskapsläget i kommunerna. **Uppföljningen skall avse resultatet av verksamheten och inte medlen.**

Staten behöver också information tillbaka från kommunerna om de olika stödverksamheter som den skall svara för som t.ex. utbildning, metodutveckling och materielutveckling.

Det är länsstyrelserna som skall upprätthålla en fortlöpande dialog med kommunerna om beredskapsfrågorna och andra förhållanden som har betydelse för det civila försvaret. Dialogen skall också möjliggöra samlade redovisningar och bedömningar av beredskapsläget på regional och central nivå. De statliga myndigheterna på den centrala nivån skall ge länsstyrelserna det underlag som de behöver för att kunna genomföra dialogen med kommunerna. Vi föreslår att det tas in en bestämmelse i lagen som lägger fast kommunens skyldigheter att ge de statliga myndigheterna underlag för deras uppföljning och utvärdering av verksamheten på den lokala nivån. Kommunens skyldighet bör regleras på så sätt att underrättelser sker till den myndighet som regeringen bestämmer. Eftersom uppföljningen och utvärderingen bör göras på regional nivå, avser regeringen att föreskriva att dessa uppgifter skall åligga länsstyrelserna.

HEMSKYDD

- **En kommunal beredskapsorganisation**
- **Kommunen bestämmer omfattning, organisation och ledningsförhållanden**
- **Uppgifter under höjd beredskap**
 - Förmedla information
 - Verka för att skydda, rädda och i övrigt hjälpa
 - Verka för att trygga försörjning

4 kap lagen (1994:1720) om civilt försvar (LCF)

1 § I varje kommun skall det finnas ett hemskydd.

2 § Hemskyddet är en beredskapsorganisation som under höjd beredskap har till uppgift att

1. förmedla information mellan kommunen och befolkningen,
2. verka för att skydda, rädda och i övrigt hjälpa befolkningen i samband med stridshandlingar,
3. verka för att trygga sådan försörjning som är nödvändig för befolkningens överlevnad.

3 § Hemskyddet består av totalförsvarspiktiga som skrivits in för civilplikt och av frivilliga.

4 kap förordningen (1995:128) om civilt försvar (FCF)

1 § Hemskyddets omfattning, dess organisation och ledningsförhållanden bestäms av kommunen med beaktande av de egna förutsättningarna och totalförsvarets krav.

Prop 1994/95:7 sid 65-66

Hemskyddet i en kommun är en resurs för hela kommunen. Fullt utbyggt omfattar hemskyddet i hela landet cirka 8 000 hemskyddsgrupper och 80 000 - 100 000 hemskyddsombud.

Hemskyddet har som framgått en lokal prägel. Detta innebär också att de närmare uppgifterna för organisationen kan variera efter de lokala förhållandena som råder i fråga om bl.a. risker för befolkningen och tillgång på skydd. Som tidigare nämnts är huvudinriktningen att hemskyddet skall tjänstgöra som en länk mellan myndigheterna och befolkningen.

Till hemskyddsombudet och hemskyddsgruppen skall allmänheten kunna vända sig för att få information i de mångskiftande frågor som uppkommer i en krigssituation. Det kan gälla var skyddsrum finns, var ransoneringskort delas ut eller hur försörjningen med vatten genomförs, hur socialtjänsten eller hälso och sjukvården fungerar eller vart befolkningen skall utrymma och var inkvartering kommer att äga rum. En viktig uppgift för hemskyddspersonalen är att hålla kommunens ledning underrättad om sådana förhållanden i de olika delarna av kommunen som kan föranleda åtgärder från kommunledningens sida. Hemskyddspersonalen skall också kunna medverka i räddningstjänsten med information om skadelägen m.m.

Hemskyddet anses i dag ingå som en del i kommunens krigsorganisation. Som tidigare framgått (avsnitt 8) kommer man inte längre att kunna tala om en civilförsvarsorganisation. Detta skapar ett behov av att i lag närmare definiera hemskyddets verksamhet och uppgifter, i synnerhet som hemskyddspersonalen delvis kommer att tas i anspråk med totalförsvarspikt i samband med höjd beredskap.

Utredningen har i sitt lagförslag använt uttrycket hemskyddsorganisationen. Regeringen finner dock detta uttryck otympligt och har därför valt att föreslå att uttrycket "hemskyddet" används.

I lagen bör föreskrivas att det i varje kommun skall finnas ett hemskydd. Vidare bör det av lagen framgå vilka uppgifter hemskyddet har och när det skall vara verksamt. Hemskyddets personal skall bestå av totalförsvarspiktiga som skrivits in för civilplikt samt av frivilliga. Även detta bör regleras i lag. Däremot föreslår regeringen inte någon reglering av hemskyddets omfattning och uppbyggnad. Utifrån lokala förutsättningar och med ledning av försvarsbeslut får varje kommun liksom hittills själv avgöra hur hemskyddet bör vara uppbyggt och vilka ledningsförhållanden som skall gälla.

VERKSKYDD

- **Beredskapsorganisation vid anläggningar**
 - vars verksamhet har stor betydelse för totalförsvaret och
 - som kan antas bli särskilt utsatt vid stridshandlingar (belägenhet/verksamhetens art)
- **Länsstyrelsen beslutar**
- **En räddningsledare får ta i anspråk verksskydd inom kommunen för räddningstjänst**

5 kap 1 § LCF

Verkskyddet är en beredskapsorganisation som under höjd beredskap har till uppgift att, vid den anläggning där det organiserats, medverka vid skydd av verksamheten och personalen samt i räddningstjänst.

5 kap 4 § LCF

En räddningsledare enligt 31 § räddningstjänstlagen (1986:1102) får under höjd beredskap ta i anspråk verkskydd inom kommunen för räddningstjänstuppgifter som rör annat än den anläggning där verkskyddet organiserats.

B E F O L K N I N G S S K Y D D

- **Åtgärder för att skydda befolkningen och civil egendom från krigets verkningar (ej "i krig")**
 - utrymning och inkvartering
 - skyddsrum och skyddade utrymmen
 - andningsskydd
 - mörkläggning
 - information om självskydd
 - kompletterande åtgärder

1 kap 2 § LCF

Med befolkningsskydd avses åtgärder för att skydda befolkningen och civilegendom från krigets verkningar. Sådana åtgärder är

1. utrymning och inkvartering,
2. tillhandahållande och iordningställande av skyddsrum och skyddade utrymmen,
3. tillhandahållande av andningsskydd,
4. mörkläggning,
5. information om självskydd,
6. kompletterande åtgärder som är nödvändiga för att verksamhet enligt denna paragraf skall kunna bedrivas.

INGREPP I ANNANS RÄTT

- **Räddningsledaren får**
 - bereda sig och medverkande personal tillträde till annans fastighet
 - avspärra eller utrymma områden
 - använda, föra bort eller förstöra egendom
 - företa andra ingrepp i annans rätt

45 § Räl

Om fara för liv, hälsa eller egendom eller för skada i miljön inte lämpligen kan hindras på något annat sätt, får räddningsledaren vid en räddningsinsats bereda sig och medverkande personal tillträde till annans fastighet, avspärra eller utrymma områden, använda, föra bort eller förstöra egendom samt företa andra ingrepp i annans rätt, i den mån ingreppet är försvarligt med hänsyn till farans beskaffenhet, den skada som vållas genom ingreppet och omständigheterna i övrigt. Sådana ingrepp får också företas av den kommunala nämnden eller, i fråga om statlig räddningstjänst, av den myndighet som svarar för räddningstjänsten. Om en statlig myndighet enligt vad som sägs i 33 § första stycket har tagit över ansvaret för den kommunala räddningstjänsten, får ingrepp företas av den myndigheten i stället för av den kommunala nämnden.

Vid sanering efter utsläpp av radioaktiva ämnen får, under de förutsättningar som anges i första stycket eller om det är nödvändigt för att göra det möjligt att åter använda den förorenade egendomen, den myndighet som ansvarar för saneringen företa sådana ingrepp i annans rätt som anges i första stycket.

Förbud eller föreläggande som avses i 7 kap. 5 § lagen (1980:424) om åtgärder mot vattenförorening från fartyg får meddelas med stöd av denna paragraf bara om Sjöfartsverkets beslut inte kan avvaktas.

Polismyndigheten skall lämna det biträde som behövs.

Jfr Nödrättsbestämmelserna i 24 kap 4 § Brottsbalken

Jfr 21-22 polislagen

UTRYMNING (BEFOLKNINGSSKYDD)

- **Utrymningsområde**
 - stridshandlingar - skydda befolkningen
 - militära åtgärder av väsentlig betydelse och åtgärderna allvarligt försvåras om inte utrymning sker
- **CB beslutar**
 - ÖCB: vilka område som skall planläggas
 - SRV: föreskriftsrätt om planläggning
- **Skyldighet att hjälpa andra kommuner**

8 kap. 1 § LCF

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får under höjd beredskap besluta att de som uppehåller sig inom ett område skall utrymma området om

1. området blivit eller kan antas bli utsatt för stridshandlingar och utrymningen är nödvändig för att skydda befolkningen, eller
2. det i området behöver vidtas militära åtgärder av väsentlig betydelse och åtgärderna allvarligt försvåras om inte utrymning sker.

8 kap. 2 § LCF

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får besluta, att de som omfattas av ett utrymningsbeslut skall vistas på en viss plats, och meddela föreskrifter för vistelsen.

Beslutet får inte utformas så att det inskränker den enskildes frihet mer än vad som är nödvändigt med hänsyn till syftet med utrymningen och förhållandena på vistelseplatsen.

8 kap. 1 § FCF

Statens räddningsverk får efter hörande av Försvarmakten, Överstyrelsen för civil beredskap och Rikspolisstyrelsen meddela föreskrifter för hur utrymning skall planläggas.

Överstyrelsen för civil beredskap får i samråd med Försvarmakten fastställa de områden som skall planläggas för utrymning.

8 kap. 2 § FCF

Civilbefälhavaren får besluta om utrymning enligt 8 kap. 1 § lagen (1994:1720) om civilt försvar.

Civilbefälhavaren får även meddela sådana beslut och föreskrifter som avses i 8 kap. 2 § samma lag.

8 kap. 12 § LCF

Kommuner och landsting som befolkningen lämnar på grund av utrymning är under höjd beredskap skyldiga att i skälig omfattning lämna hjälp till de kommuner och landsting som i större omfattning får ta emot befolkningen.

8 kap 5 § FCF

Kommuner eller landsting som enligt 8 kap. 12 § lagen (1994:1720) om civilt försvar har fått hjälp med personal skall svara för personalens avlöning och andra anställningsförmåner.

FÖRBUD OCH SKYLDIGHETER

- **Utflyttningsförbud**
 - länsstyrelsen beslutar
- **Inflyttningsförbud**
 - länsstyrelsen beslutar
- **Skyldighet att upplåta inkvarteringsbostad**
 - kommunen beslutar
- **Skyldighet att ta hand om utrymmande och utlänningar som söker skydd i Sverige**

8 kap LCF

Utflyttningsförbud

3 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får under höjd beredskap meddela förbud för dem som uppehåller sig inom ett visst område att lämna detta om

1. en utflyttning allvarligt skulle försvåra åtgärder av väsentlig betydelse för totalförsvaret, eller
2. en utflyttning skulle vara förenad med uppenbar livsfara.

Inflyttningsförbud

4 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får under höjd beredskap meddela förbud för dem som inte är bosatta inom ett visst område att annat än tillfälligt uppehålla sig inom området, om en inflyttning allvarligt skulle försvåra åtgärder av väsentlig betydelse för totalförsvaret.

Skyldighet att upplåta inkvarteringsbostad

5 § En kommun får förelägga innehavaren av en byggnad eller bostadslägenhet (inkvarteringsvärd) att under höjd beredskap upplåta bostad och utrustning åt den som behöver en bostad (inkvarteringsbostad) på grund av beslut om utrymning eller på grund av att denne till följd av krigshändelser tvingats lämna sin ordinarie bostad.

Ett sådant föreläggande får meddelas endast om behovet av bostad inte kan tillgodoses på annat lämpligt sätt. Beslutet får inte medföra större olägenhet för inkvarteringsvärden än vad som är nödvändigt och får inte avse utrymmen som behövs för inkvarteringsvärden och hans familj eller någon dem närstående.

6 § Om inkvarteringsvärden inte följer föreläggandet enligt 5 §, får kommunen hos polismyndigheten begära den handräckning som behövs för att den som skall inkvarteras skall få tillträde till inkvarteringsbostaden.

Skyldighet att ta hand om utrymmande och utlänningar som söker skydd i Sverige

11 § Kommuners och landstings skyldighet att ta hand om utrymmande och utlänningar som söker skydd i Sverige regleras i socialtjänstlagen (1980:620), hälso- och sjukvårdslagen (1982:763) och lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m. fl.

Under höjd beredskap är varje kyrklig kommun skyldig att bedriva verksamhet för invånare från andra kyrkliga kommuner och för utlänningar som söker skydd i Sverige, på samma sätt som gäller för dem som bor inom den egna kyrkliga kommunen.

8 kap. FCF

Utflyttningsförbud

3 § Länsstyrelsen får meddela förbud mot utflyttning enligt 8 kap. 3 § lagen (1994:1720) om civilt försvar.

Inflyttningsförbud

4 § Länsstyrelsen får meddela förbud mot inflyttning enligt 8 kap. 4 § lagen (1994:1720) om civilt försvar.

UNDERRÄTTELSE OCH UTBILDNING

- **Underrätta om beredskapsförberedelserna**
 - länsstyrelsen
- **Medverka i utbildning**
 - de förtroendevalda
 - personal som skall ingå i krigsorganisationen

2 kap 4 § LCF

Varje kommun, landsting och kyrklig kommun skall medverka i sådan utbildning som utgör ett led i beredskapsförberedelserna och som genomförs av något annat sådant organ eller av en statlig myndighet och som berör kommunen, landstinget eller den kyrkliga kommunen.

2 kap 3 § FCF

Varje kommun, landsting och kyrklig kommun skall se till att de förtroendevalda och den personal som skall ingå i krigsorganisationen får den utbildning som behövs för verksamheten under höjd beredskap.

2 kap 5 § LCF

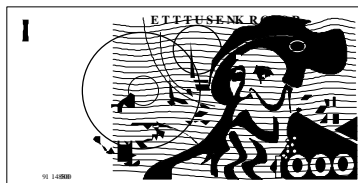
Kommunen skall hålla den myndighet som regeringen bestämmer underrättad om de beredskapsförberedelser som vidtagits och om de övriga förhållanden som har betydelse för det civila försvaret i kommunen.

2 kap 4 § FCF

Varje kommun skall hålla länsstyrelsen underrättad om de beredskapsförberedelser som vidtagits och om de övriga förhållanden som har betydelse för det civila försvaret i kommunen.

ERSÄTTNINGSSKYLDIGHET FÖR STATEN

- **Beredskapsförberedelser i hela kommunen**
 - samtliga förvaltningar
- **Utgångspunkt**
 - utsatthet
 - risker i krig
- **Särskild ersättning för**
 - Investeringar i ledningsplatser, reservanordningar, skyddsrum m.m.

2 kap 6 § LCF

Staten skall betala ersättning till kommunerna för kostnaderna för beredskapsförberedelserna enligt detta kapitel. Ersättningen skall bestämmas med utgångspunkt i varje kommuns utsatthet och risker i krig.

Staten skall betala ersättning till landstingen för kostnaderna för sådan utbildning som utgör ett led i beredskapsförberedelserna.

Ersättningarna bestäms och betalas ut av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer.

2 kap 5 § FCF

Ersättningen enligt 2 kap. 6 § första stycket lagen (1994:1720) om civilt försvar skall betalas årligen med ett grundbelopp om 100 000 kronor och ett rörligt tilläggsbelopp. Tilläggsbeloppet består av 8, 15, 17, 21 eller 24 kronor per kommuninvånare beroende på kommunens utsatthet och risker i krig. Till grund för beräkningen ligger det antal invånare som kommunen hade vid närmast föregående årsskifte. Ersättningen skall omräknas i enlighet med förändringen av Statistiska centralbyråns konsumentprisindex från augusti 1995.

Ersättningen bestäms och betalas ut av Överstyrelsen för civil beredskap.

Prop 1994/95:7, sid 62

På regeringens uppdrag har därefter en särskild förhandlare, f.d. generaldirektören Gunnar Nordbeck, tagit upp överläggningar med Svenska Kommunförbundet i frågan. Nordbeck och Svenska Kommunförbundet har kommit överens om ett förslag i frågan.

Förslaget i överenskommelsen innebär att en årlig ersättning skall utgå med 100 000 kronor per kommun (total kostnad cirka 28,6 miljoner kronor) vartill kommer ett tilläggsbelopp om lägst 8 kronor och högst 28 kronor per invånare med hänsyn till kommunernas bedömda utsatthet vid krig enligt en indelning i fem riskklasser (total kostnad cirka 132,6 miljoner kronor). Ersättningen, som är beräknad i prisläge augusti 1995, skall enligt förslaget räknas upp halvårsvis enligt konsumentprisindex.

Särskild ersättning skall utgå för engångsinsatser som anordnande av ledningsplatser och reservanordningar samt för byggande och besiktning av skyddsrum. Enligt förslaget till överenskommelse bör tillämpningen av ersättningssystemet utvärderas av regeringen och Svenska Kommunförbundet i samarbete under år 1999.

Regeringen anser att ett nytt system för statens ersättning till kommunerna för det civila försvaret skall utformas i enlighet med förslaget i överenskommelsen mellan den särskilde förhandlaren och Svenska kommunförbundet. Det innebär att ett särskilt ersättningssystem för det civila försvaret i kommunerna skapas. Kommunens ersättning kommer att bestå av ett grundbelopp, som är lika stort för alla kommuner, och ett tilläggsbelopp. Det senare bestäms av respektive kommuns utsatthet och risker i krig. Ersättningen skall vara värdebeständig. De nuvarande statsbidragen för planläggning och utbildning i kommunerna upphör när det nya ersättningssystemet träder i kraft eller den 1 juli 1995. Nuvarande ordning för bidrag till investeringar i ledningsplatser, reservanordningar, skyddsrum m.m. bibehålls.

SÄKERHETSSKYDD

- **Sekretesskydd**
- **Tillträdesskydd**
- **Infiltrationsskydd**
- **Information till berörda arbets- och uppdragstagare om skyddet i kommunen**
- **Kontroll av skyddet i kommunen**

9 kap. LCF

Säkerhetsskydd

Inledande bestämmelse

1 § Varje kommun, landsting och kyrklig kommun skall se till att det inom dess verksamhetsområde finns ett tillfredsställande säkerhetsskydd för uppgifter och förhållanden av betydelse för totalförsvaret eller rikets säkerhet i övrigt.

Säkerhetsskyddet skall omfatta

1. skydd mot att obehöriga får kännedom om uppgifter som är av betydelse för totalförsvaret eller rikets säkerhet i övrigt och som enligt sekretesslagen (1980:100) omfattas av sekretess (sekretessskydd),
2. skydd mot att obehöriga får tillträde till anläggningar, områden och andra ställen där de kan få kännedom om uppgifter som avses i punkt 1 eller där verksamhet som har betydelse för totalförsvaret eller rikets säkerhet i övrigt bedrivs (tillträdesskydd),
3. skydd mot att någon som inte är pålitlig från säkerhetssynpunkt får sådan tjänst eller sådant vikariat eller uppdrag som är av betydelse för totalförsvaret eller rikets säkerhet i övrigt (infiltrationsskydd),
4. information till berörda arbets- och uppdragstagare om sekretess-, tillträdes- och infiltrationsskyddet i kommunen, landstinget respektive den kyrkliga kommunen,
5. kontroll av sekretess-, tillträdes- och infiltrationsskyddet i kommunen, landstinget respektive den kyrkliga kommunen och av information om detta skydd.

Krav på svenskt medborgarskap m. m.

2 § En befattning hos en kommun eller ett landsting vars innehavare i inte obetydlig omfattning får del av uppgifter som omfattas av sekretess enligt 2 kap. 2 § sekretesslagen (1980:100) får innehåsa endast av den som är svensk medborgare och pålitlig från säkerhetssynpunkt.

Tystnadsplikt

3 § Den som på grund av någon bestämmelse i denna lag har fått kännedom om en enskild persons ekonomiska förhållanden, om ett företags affärs- eller driftförhållanden eller om förhållanden av betydelse för totalförsvaret eller rikets säkerhet i övrigt får inte obehörigen röja eller utnyttja vad han fått kännedom om.

I fråga om tystnadsplikt i det allmännas verksamhet gäller sekretesslagen (1980:100).

9 KAP. FCF

SÄKERHETSSKYDD

1 § Föreskrifterna i 3--6 §§ förordningen (1981:421) om säkerhetsskyddet vid statliga myndigheter skall gälla även för kommuner, landsting och kyrkliga kommuner.

2 § Rikspolisstyrelsen får meddela föreskrifter om säkerhetsskyddet för kommuner, landsting och kyrkliga kommuner.

3 § Rikspolisstyrelsen skall kontrollera säkerhetsskyddet hos kommuner, landsting och kyrkliga kommuner.

KOMMUNENS
RÄDDNINGSTJÄNSTPLAN
NY PUNKT

**DE
KOMPLETTERANDE
ÅTGÄRDER
SOM BEHÖVS FÖR
RÄDDNINGSS-
TJÄNSTEN
UNDER
HÖJD BEREDSKAP**

SAMARBETE !!

- De som svarar för räddningstjänsten skall samarbeta med varandra och med andra som berörs
- Kommunerna skall utnyttja varandras resurser

5 § Räl

Kommunerna och de statliga myndigheter som svarar för verksamhet enligt denna lag skall samarbeta med varandra och med andra som berörs av verksamheten.

8 § Räl

Kommunerna skall ta till vara möjligheterna att utnyttja varandras resurser för räddningstjänsten och för förebyggande verksamhet enligt 7 §.

3 § polislagen (1984:387):

Polisen skall samarbeta med åklagarmyndigheterna. Samarbete skall också äga rum med andra myndigheter och organisationer vilkas verksamhet berör polisverksamheten. Särskilt åligger det därvid polisen att fortlöpande samarbeta med myndigheterna inom socialtjänsten och snarast underrätta dessa om förhållanden som bör föranleda någon åtgärd av dem.

Andra myndigheter skall ge polisen stöd i dess arbete

6 § förvaltningslagen (1986:223)

Varje myndighet skall lämna andra myndigheter hjälp inom ramen för den egna verksamheten.

4 § förvaltningslagen (1986:223)

Varje myndighet skall lämna upplysningar, vägledning, råd och annan sådan hjälp till enskilda i frågor som rör myndighetens verksamhetsområde. Hjälpen skall lämnas i den utsträckning som är lämplig med hänsyn till frågans art, den enskildes behov av hjälp och myndighetens verksamhet.

Frågor från enskilda skall besvaras så snart som möjligt.

Om någon enskild av misstag vänder sig till fel myndighet, bör myndigheten hjälpa honom till rätta.

MÅLET FÖR ALL RÄDDNINGSTJÄNST

- **Räddningsinsatserna skall**

- påbörjas inom **godtagbar tid**
- genomförs på ett **effektivt sätt**

4 § Räl

Räddningstjänsten skall planeras och organiseras så att räddningsinsatserna kan påbörjas inom godtagbar tid och genomföras på ett effektivt sätt.

Syftet med räddningstjänstlagen

Effektivare räddningstjänst

Bättre utnyttjande av andras resurser

Samarbete

Samlad lagstiftning

RÄDDNINGSTJÄNST ?

- **Insatser för att hindra och begränsa skador på människor eller egendom eller i miljön**
 - vid en olyckshändelse
 - vid överhängande fara för en olyckshändelse
- **Insatser utan olyckshändelse**
 - Fjällräddningstjänst
 - Flygräddningstjänst
 - Sjöräddningstjänst
 - Efterforskning i andra fall

2 § 1 st Räl

Med räddningstjänst avses i lagen de räddningsinsatser som staten eller kommunerna skall svara för vid olyckshändelser och överhängande fara för olyckshändelser för att hindra och begränsa skador på människor eller egendom eller i miljön.

Prop 1985/86:170, sid 62:

"I paragrafen definieras begreppet räddningstjänst som en verksamhet. Verksamheten består av skadehindrande och skadebegränsande åtgärder som skall vidtas vid olyckshändelser och överhängande fara för olyckshändelser"

2 § 2 st Räl

Till räddningstjänst hänförs också räddningsinsatser som görs enligt 25 - 27 a §§ utan att det har inträffat någon olyckshändelse eller föreligger överhängande fara för en olyckshändelse.

25 § Räl - fjällräddningstjänst

26 § Räl - flygräddningstjänst

27 § Räl - sjöräddningstjänst

27 a § Räl - efterforskning av försvunna personer (polisen)

OLYCKSHÄNDELSE ?

- **Plötsligt inträffad händelse**
 - medfört skada
 - befaras medföra skada
- **Orsaken - ointressant !**
 - företeelse i naturen
 - människors handlande
 - uppsåtlig handling (brott)
 - krigshandlingar
 - människors underlåtenhet
 - uppsåtlig underlåtenhet

Prop 1985/86:170 sid 62

"Med olyckshändelse avses plötsligt inträffade händelser som har medfört eller som kan befaras medföra skada. Dit räknas händelser som beror på företeelser i naturen eller som inträffar utan människors handlande. Som olyckshändelser räknas också händelser som beror på människors handlande eller underlåtenhet att handla. Detta gäller oberoende av om handlingen eller underlåtenheten är uppsåtlig eller ej. Som exempel på olyckshändelser kan nämnas bränder, explosioner, sked, ras, översvämningar, oväder och utflöden av skadliga ämnen. Kravet att det skall vara fråga om en plötslig inträffad händelse innebär att långsamma och ständigt pågående skeende såsom sättningar i byggnader och jorderosioner inte räknas som olyckshändelser. Sådana långsamma och ständigt pågående skeende kan emellertid i sin tur orsaka något som inträffar plötsligt och som medför skada: den sättningsskadade byggnaden rasar eller erosionen föranleder ett jordskred. Sådana händelser skall givetvis betraktas som olyckshändelser."

Prop 1994/95:7, sid 52

I 2 § räddningstjänstlagen ges en allmän definition av begreppet räddningstjänst, som lyder: "Med räddningstjänst avses i lagen de räddningsinsatser som staten eller kommunerna skall svara för vid olyckshändelse och överhängande fara för olyckshändelser för att hindra och begränsa skador på människor eller egendom eller i miljön". I propositionen till räddningstjänstlagen (prop. 1985/86:170) anges att som olyckshändelser också räknas händelser som beror på människors handlande eller underlåtenhet att handla, oberoende av om detta skett uppsåtligt eller ej. Även om det inte särskilt nämns i propositionen menar vi att det måste stå klart att även händelser som uppstår till följd av krigshandlingar är att betrakta som olyckshändelser i räddningstjänstlagens mening.

Vårt förslag innebär i förhållande till CFL utredningens förslag att begreppet befolkningskydd och räddningstjänst löses upp i två begrepp som allt efter behov kan användas separat eller tillsammans.

6 § Räl

Varje kommun skall svara för räddningstjänsten inom kommunen, om inte annat följer av 25--28 §§.

7 § Räl

Varje kommun skall svara för att åtgärder vidtas inom kommunen så att bränder och skador till följd av bränder förebyggs. Kommunen skall också främja annan olycks- och skadeförebyggande verksamhet i kommunen.

UTSLÄPP AV RADIOAKTIVA ÄMNEN - LSTY

- **Räddningstjänst vid**
 - utsläpp av radioaktiva ämnen
 - överhängande fara för utsläpp
- från en kärnteknisk anläggning
- särskilda åtgärder krävs för att skydda allmänheten
- Kommunerna skyldiga att delta i planering och övning

28 § 1 st Räl

Vid utsläpp av radioaktiva ämnen från en kärnteknisk anläggning i sådan omfattning att särskilda åtgärder krävs för att skydda allmänheten eller vid överhängande fara för ett sådant utsläpp skall länsstyrelsen svara för räddningstjänsten.

29 § Räl

Kommunerna är skyldiga att delta i planeringen av räddningstjänsten vid utsläpp av radioaktiva ämnen från kärntekniska anläggningar och att medverka vid övningar i sådan räddningstjänst.

Kommunerna är vidare skyldiga att medverka i planering och övningar för sanering efter utsläpp av radioaktiva ämnen från kärntekniska anläggningar.

28 a 2 st § Räl

Av hälsoskyddslagen (1982:1080) framgår att varje kommun svarar för hälsoskydd inom kommunen som påkallas av utsläpp av radioaktiva ämnen, om inte annat följer av denna lag.

1 § Hälsoskyddslagen

Med hälsoskydd avses i denna lag åtgärder för att hindra uppkomsten av sanitära olägenheter och för att undanröja sådana olägenheter.

Med sanitär olägenhet avses i denna lag en störning som kan vara skadlig för människors hälsa och som inte är ringa eller helt tillfällig.

2 § 1st Hälsoskyddslagen

Varje kommun svarar för hälsoskyddet inom kommunen. Vid sin planering skall kommunen verka för att hälsoskyddet tillgodoses.

KÄRNTEKNISK ANLÄGGNING

- **anläggning för utvinning av kärnenergi (kärnkraftsreaktor)**
- **annan anläggning i vilken en självunderhållande kärnreaktion kan ske**
- **anläggning för utvinning, framställning, hantering, bearbetning, lagring eller slutförvaring av kärnämne**
- **anläggning för hantering, bearbetning, lagring eller slutförvaring av kärnavfall**

Enligt 2 § lagen (1984:3) om kärnteknisk verksamhet avses med kärnteknisk anläggning:

- a. anläggning för utvinning av kärnenergi (kärnkraftsreaktor),
- b. annan anläggning i vilken en självunderhållande kärnreaktion kan ske, såsom forskningsreaktor,
- c. anläggning för utvinning, framställning, hantering, bearbetning, förvaring som avses bli bestående (slutförvaring) eller annan förvaring (lagring) av kärnämne, och
- d. anläggning för hantering, bearbetning, lagring eller slutförvaring av kärnavfall

28 a 1 st § RåL

I 10 § lagen (1984:3) om kärnteknisk verksamhet finns bestämmelser om skyldighet för innehavare av kärnteknisk anläggning att vidta de åtgärder som behövs för att upprätthålla säkerheten vid anläggningen.

10 § lagen (1984:3) om kärnteknisk verksamhet

Den som har tillstånd till kärnteknisk verksamhet skall svara för att de åtgärder vidtas som behövs för

1. att med hänsyn till verksamhetens art och de förhållanden under vilka den bedrivs upprätthålla säkerheten,
2. att på ett säkert sätt hantera och slutförvara i verksamheten uppkommet kärnavfall eller däri uppkommet kärnämne som inte används på nytt, och
3. att på ett säkert sätt avveckla och riva anläggningar i vilka verksamheten inte längre skall bedrivas.

RÄDDNINGSTJÄNST
VID INSATS AV KÄRNVAPEN

KOMMUNAL
UPPGIFT!

Prop. 1994/95:7, sid 59-60

Regeringen föreslår att kommunernas ansvar på detta område förtydligas. Detta bör ske på så sätt att räddningstjänstlagen reglerar hela räddningstjänstens verksamhet, under såväl krig som fred.

Vid utsläpp av radioaktiva ämnen från en kärnteknisk anläggning i sådan omfattning att särskilda åtgärder krävs för att skydda allmänheten eller vid överhängande fara för ett sådant utsläpp svarar länsstyrelsen för räddningstjänsten. Länsstyrelsen svarar också för saneringen efter sådana utsläpp. Ansvaret gäller både i fred och i krig. LEMO ansåg att detta ansvarsförhållande för räddningstjänst och sanering också bör gälla vid insats av kärnvapen (radioaktiva stridsmedel).

Enligt vår bedömning bör samtliga uppgifter som i dag utförs av civilförsvarsorganisationen på lokal nivå tas över av kommunerna. En utvidgad uppgift för länsstyrelserna i enlighet med LEMO:s förslag anser vi skulle leda till oklarhet om ansvar och ledningsförhållanden på den lokala nivån. Det bör i stället vara länsstyrelsernas uppgift att när en insats av kärnvapen gjorts ge kommunerna stöd och ställa experter och andra resurser till förfogande.

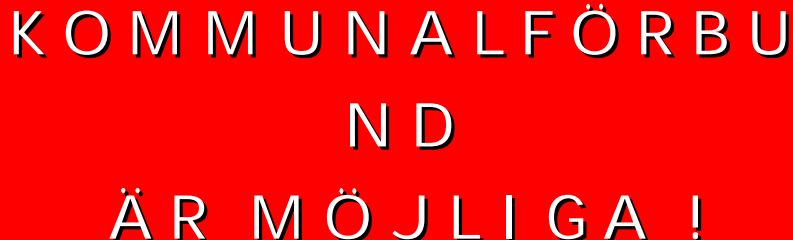
65 § Räl

I syfte att skydda och rädda befolkningen och civil egendom från krigets verkningar skall räddningskåren under höjd beredskap, utöver vad som i övrigt framgår av denna lag, ansvara för

1. upptäckande, utmärkning och röjning av farliga områden,
2. indikering, sanering och andra åtgärder för skydd mot kärnvapen och kemiska stridsmedel,
3. kompletterande åtgärder som är nödvändiga för att verksamhet enligt denna paragraf skall kunna fullgöras.

Räddningskåren skall under samma tid vidare delta i åtgärder för första hjälp åt och transport av skadade samt för befolkningsskydd.

Vad som gäller vid kommunal räddningstjänst skall gälla även när räddningskåren utför uppgifter enligt första och andra styckena. (Lag 1994:1722)

K O M M U N A L F Ö R B U
N D
Ä R M Ö J L I G A !

Prop 1994/95:7

För att uppnå största möjliga försvarseffekt i händelse av ett beredskapsläge är det, som vi tidigare har sagt, nödvändigt att samverkan sker mellan olika delar och på alla nivåer i totalförsvaret.

Räddningstjänstlagen ålägger kommuner och de statliga myndigheter som svarar för räddningstjänst att samarbeta med varandra och med den som berörs av verksamheten. För den kommunala räddningstjänsten gäller att kommunerna skall ta tillvara möjligheterna att utnyttja varandras resurser för räddningstjänsten.

Erfarenheter visar att en samverkan mellan två eller flera kommuner, mellan skilda landsting eller mellan en kommun och ett landsting kan medföra rationella och från samhällsekonomisk synpunkt fördelaktigare lösningar än om varje kommun och landsting själv skall svara för att verksamheten genomförs. Detta är också tanken bakom 1985 års kommunalförbunds lag (1985:894). Uppenbart är emellertid att frågor om ledning och samordning kan bereda särskilda problem i fråga om kommunalförbund som skall verka även under höjd beredskap. I fråga om räddningstjänsten innebär nuvarande 63 § räddningstjänstlagen att kommunstyrelsen skall överta den eller de kommunala nämnders som har hand om räddningstjänstens uppgifter under höjd beredskap samt att räddningskårens uppgifter skall övertas av civilförsvarsorganisationen i kommunen. Om räddningstjänstens uppgifter har överlåtits på kommunalförbund uppstår svårigheter för kommunstyrelsen att vid höjd beredskap överta denna eller dessa nämnders uppgifter, eftersom nämnden då ofta är identisk med kommunalförbundets styrelse. Om den nämnd som har hand om räddningstjänsten och räddningskåren är gemensam för flera kommuner, är föreskriften i 63 § räddningstjänstlagen praktiskt omöjlig att uppfylla för kommunen. Det är inte heller möjligt att vid höjd beredskap dela upp en räddningskår som är gemensam för flera kommuner i syfte att fördela uppgifterna och resurserna på dessa kommuner. Problemet har varit föremål för överväganden.

I juni 1991 uppdrog regeringen åt Överstyrelsen för civil beredskap att i samverkan med Statens räddningsverk utreda hur de kommunalförbund som bildats för räddningstjänst i fredstid skall kunna ansvara för räddningstjänsten också under beredskap och krig höjd beredskap. Utredningen undersökte tre alternativ; 1. kommunalförbund för räddningstjänsten upplöses under höjd beredskap, 2. Hela det civila försvaret integreras i kommunalförbundets uppgifter och 3. Kommunalförbunden för räddningstjänsten behålls även under höjd beredskap. Överstyrelsen förordar det tredje alternativet. Utredningens synpunkter och slutsatser är redovisade i till Försvarsdepartementet inkommet ärende i december 1991, Dnr Fo91/2557/8.

Som ovan nämnts är en samordning av kommunernas räddningstjänst oftast mycket fördelaktig från såväl kvalitativ som kvantitativ synpunkt. Även kostnaderna minskar. Om en kommun blir tvungen att utöver kostnaden för räddningstjänst i fredstid även svara för en beredskapsorganisation på samma område, förtas en stor fördel med kommunalförbund. Att lägga över hela ansvaret för det civila försvaret på kommunalförbund medför en otymplig organisation samt innebär ett avsteg från principen om att varje kommun skall ha det övergripande ansvaret för det civila försvaret inom sitt territorium.

Nackdelen med det tredje alternativet är att kommunstyrelsens möjligheter att direkt påverka ledningen av räddningstjänsten begränsas starkt. Å andra sidan svarar räddningschefen enligt lag för den direkta ledningen av räddningstjänsten och det blir i praktiken aldrig aktuellt för den politiska ledningen att utöva denna direkta ledning. Kommunernas politiska ledning har dock alltså det övergripande ansvaret för hela det civila försvaret och räddningschefen måste beakta de övergripande prioriteringar den politiska ledningen gör.

Sammanfattningsvis medför det enligt regeringens bedömning stora fördelar att en i fredstid fungerande räddningstjänst utgör grunden för verksamheten också under höjd beredskap. Det bör därför finnas en möjlighet för kommunerna att även under höjd beredskap samordna räddningstjänsten i kommunalförbund.

OMFATTANDE RÄDDNINGSSINSATSER

- **Regeringen får**
 - föreskriva
 - i särskilt fall bestämma
- **att en länsstyrelse eller någon annan statlig myndighet skall ta över ansvaret för räddningstjänsten**

ANSVAR FÖR BEREDSKAPEN !

OBS !

HELA ANSVARET för räddningstjänsten (ej enbart för räddningsinsatserna)

33 § 1 st Räl

I fråga om räddningsinsatser som är omfattande får regeringen föreskriva eller i särskilt fall bestämma, att en länsstyrelse eller någon annan statlig myndighet skall ta över ansvaret för räddningstjänsten inom en eller flera kommuner. I sådana fall utses räddningsledare av den myndighet som har fått ansvaret.

34 § Räf

Fordras omfattande räddningsinsatser i kommunal räddningstjänst, skall länsstyrelsen ta över ansvaret för räddningstjänsten i de kommuner som berörs av insatserna. Om räddningsinsatserna även innefattar statlig räddningstjänst, skall länsstyrelsen svara för att räddningsinsatserna samordnas.

35 § Räf

Länsstyrelsen skall efter hörande av kommunerna i länet och berörda myndigheter upprätta de planer som länsstyrelsen behöver för att kunna utöva sitt ansvar enligt 34 §.

Länsstyrelsen skall informera allmänheten om innehållet i planerna.

Statens räddningsverk får meddela föreskrifter om innehållet i planerna.

Situationer som KAN kräva länsstyrelsens ingripande är

att en eller flera av de berörda kommunerna begär att länsstyrelsen skall ta över ansvaret

att berörda kommuner inte har överblick över eller tillgång till de resurser som erfordras för insatserna

att berörda kommuner har eller får svårighet att samordna verksamheten sinsemellan eller med andra samhällsorgan.

HJÄLP FRÅN ANNAN MYNDIGHET

- På anmodan av räddningsledaren
- Både kommunal och statlig myndighet
- Personal och egendom
- JA - OM
 - lämpliga resurser och
 - inte allvarligt hindrar myndighetens vanliga verksamhet

34 § Räl

En statlig eller kommunal myndighet skall med personal och egendom delta i en räddningsinsats på anmodan av räddningsledaren och vid sanering efter utsläpp av radioaktiva ämnen på anmodan av den myndighet som svarar för saneringen. En sådan skyldighet föreligger dock endast om myndigheten har lämpliga resurser och ett deltagande inte allvarligt hindrar myndighetens vanliga verksamhet.

OBS! GÄLLER ENBART MYNDIGHETER

RÄDDNINGSTJÄNST UNDER HÖJD BEREDSKAP

- **Totalförsvarspliktiga "förstärker" räddningskåren**
- **Räddningskåren kan tas i anspråk för uppgifter utanför kommunen**
- **Skyldighet att delta i övningar (även i fred)**
- **Undantagsregler från Räl möjliga**
 - Räddningsverket

64 § Räl

När den totalförsvarspliktiga personal som är inskriven för civilplikt vid räddningskåren inkallats för tjänstgöring enligt 4 kap. 7 § lagen (1994:000) om totalförsvarsplikt ingår även denna personal i räddningskåren. (Lag 1994:1722)

66 § Räl

Är Sverige i krig eller krigsfara eller råder det sådana utomordentliga förhållanden som är föranledda av att det är krig utanför Sveriges gränser eller av att Sverige har varit i krig eller krigsfara, får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddela sådana från denna lag avvikande föreskrifter som är av betydelse för totalförsvaret eller som behövs för att nödvändig räddningstjänst i övrigt eller sanering efter utsläpp av radioaktiva ämnen skall kunna genomföras. (Lag 1994:1722)

67 § Räl

Under höjd beredskap får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer besluta att räddningskåren får tas i anspråk för uppgifter som inte rör den egna kommunen.

Om räddningskåren tagits i anspråk enligt första stycket, har kommunen rätt till ersättning av staten för skäligen kostnader. (Lag 1994:1722)

68 § Räl

Beslut som meddelats med stöd av 67 § första stycket får inte överklagas. (Lag 1994:1722)

63 § Räl

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får besluta om att enskilda, företag, organisationer eller andra sammanslutningar skall medverka vid övningar av betydelse för befolkningsskyddet eller den räddningstjänst som skall bedrivas under höjd beredskap. (Lag 1994:1722)

TILLÄGGANSVAR FÖR RÄDDNINGSKÅREN

- **Ansvar för**
 - upptäckande, utmärkning och röjning av **farliga områden**,
 - indikering, sanering och andra åtgärder för skydd mot **kärnvapen** och **kemiska stridsmedel**,
 - kompletterande åtgärder
- **Räddningstjänstreglerna gäller för detta !**

65 § Räl

I syfte att skydda och rädda befolkningen och civil egendom från krigets verkningar skall räddningskåren under höjd beredskap, utöver vad som i övrigt framgår av denna lag, ansvara för

1. upptäckande, utmärkning och röjning av farliga områden,
2. indikering, sanering och andra åtgärder för skydd mot kärnvapen och kemiska stridsmedel,
3. kompletterande åtgärder som är nödvändiga för att verksamhet enligt denna paragraf skall kunna fullgöras.

Räddningskåren skall under samma tid vidare delta i åtgärder för första hjälp åt och transport av skadade samt för befolkningskydd.

Vad som gäller vid kommunal räddningstjänst skall gälla även när räddningskåren utför uppgifter enligt första och andra styckena. (Lag 1994:1722)

HÄLSO - OCH SJUKVÅRD

- **Hälsa- och sjukvård är inte räddningstjänst**
- **Sjukvårdshuvudmannen har ansvaret för**
 - sjuktransporter på vägen
 - akuta luftburna sjuktransporter (RPS gamla ansvar)
- **Vissa transporter kan ske inom ramen för räddningstjänsten**
 - terrängtransporter
 - sjöräddningstjänst
 - fjällräddningstjänst

3 § Räl

Lagen gäller inte hälso- och sjukvård som avses i hälso- och sjukvårdslagen (1982:763).

Prop 1985/86:170, sid 64

"Sjuktransporter i terrängen är emellertid räddningstjänst och på sådana sjuktransporter är räddningstjänstlagen tillämplig

Gränsen mellan hälso- och sjukvård å ena sidan och räddningstjänsten å andra sidan får emellertid inte dras alltför skarpt. Ett medicinskt omhändertagande på en olycksplats som syftar till att etablera och bibehålla vitala funktioner såsom t.ex. andning och cirkulation måste anses höra till hälso- och sjukvården och ligga inom sjukvårdshuvudmännens ansvarsområde. Men det hindrar inte att de som deltar i ett räddningstjänstingripande skall kunna vidta elementära livräddande åtgärder på en olycksplats, t.ex. genom att utföra konstgjord andning eller att stoppa blödningar."

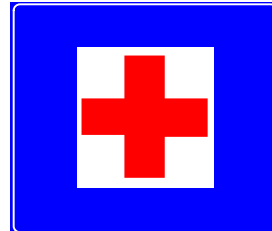
Regeringsbeslut 1992-10-01

Se även 6 § hälso och sjukvårdslagen (1982:763 ändrad 1991:424):

"Landstingskommun svarar för att det inom landstingskommunen finns en ändamålsenlig organisation för att till och från sjukhus eller läkare transportera personer vilkas tillstånd kräver att transporten utförs med transportmedel som är särskilt inrättade för ändamålet."

DESSUTOM SKALL
RÄDDNINGSTJÄNSTEN

- **Delta i åtgärder för**
 - första hjälp åt skadade
 - transport av skadade
 - befolkningskydd
- **Räddningstjänstreglerna gäller för detta !**

ALARMERING - VARNING

- **Ansvar för räddningstjänstmyndigheter**
 - ansvar för in- och utgående alarmering
 - polisen skall underrättas
- **Ansvar för alla**
 - varna och vid behov tillkalla hjälp
- **Ansvar för innehavare av 43-anläggningar**
 - underrätta länsstyrelsen, polisen och räddningskåren
 - giftiga och skadliga ämnen
 - skydd för allmänheten

30 § Räl

Kommunerna och de statliga myndigheter som svarar för räddningstjänst skall se till att det finns anordningar för alarmering av räddningsorganen.

När ett räddningsorgan gör en räddningsinsats, skall polismyndigheten underrättas om insatsen.

47 § Räl

Anordning som varaktigt behövs för räddningstjänsten får placeras på annans mark eller byggnad, om det inte medför inverkan av någon betydelse på markens eller byggnadens användningssätt.

51- 52 §§ Räl - ersättning

39 § Räl

Den som upptäcker eller på annat sätt får kännedom om en brand eller om en olycks-händelse som innebär fara för någons liv eller allvarlig risk för någons hälsa eller för miljön skall, om det är möjligt, varna dem som är i fara och vid behov tillkalla hjälp. Detsamma skall gälla den som får kännedom om att det föreligger en överhängande fara för en brand eller en sådan olyckshändelse.

58 § Räl - ansvarsbestämmelse:

38 § Räl

Vid utsläpp av giftiga eller skadliga ämnen från en anläggning som avses i 43 § skall anläggningens innehavare underrätta länsstyrelsen, polismyndigheten och räddningskåren, om utsläppet påkallar särskilda åtgärder till skydd för allmänheten. Underrättelse skall också lämnas, om det föreligger överhängande fara för ett sådant utsläpp.

66 d § Räf - "Seveso-anläggningar"

Prop 1994/95:7, sid 78-79

Regeringen anser liksom utredningen att de nuvarande skyldigheterna att vidta åtgärder för alarmering och mörkläggnings bör föras över till den nya lagen efter vissa språkliga ändringar. Bl.a. bör termen alarmering i detta sammanhang bytas ut mot varning, eftersom alarmering numera oftast, t.ex. i räddningstjänstlagen, används när det är fråga om att underrätta exempelvis räddningstjänsten om att något inträffat som kräver ingripande, medan termen varning används just när det är fråga om att varna befolkningen för en fara av något slag. Dessutom bör en ägare uttryckligen åläggas skyldighet att tåla att utrustning för varning av befolkningen installeras på byggnader eller andra anläggningar.

CIVILT FÖRSVAR

- **Kommunens normala ansvar**
 - t.ex. räddningstjänst
- **Hemskydd**
- **Verkskydd**
- **Befolkningskydd**

HEMSKYDD

- En kommunal beredskapsorganisation
- Kommunen bestämmer omfattning, organisation och ledningsförhållanden
- Uppgifter under höjd beredskap
 - Förmedla information
 - Verka för att skydda, rädda och i övrigt hjälpa
 - Verka för att trygga försörjning

VERKSKYDD

- **Beredskapsorganisation vid anläggningar**
 - vars verksamhet har stor betydelse för totalförsvaret och
 - som kan antas bli särskilt utsatt vid stridshandlingar (belägenhet/verksamhetens art)
- **Länsstyrelsen beslutar**
- **En räddningsledare får ta i anspråk verk-skydd inom kommunen för räddningstjänst**

BEFOLKNINGSSKYDD

- **Åtgärder för att skydda befolkningen och civil egendom från krigets verkningar (ej "i krig")**
 - utrymning och inkvartering
 - skyddsrum och skyddade utrymmen
 - andningsskydd
 - mörkläggnings
 - information om självskydd
 - kompletterande åtgärder

INGREPP I ANNANS RÄTT

- **Räddningsledaren får**
 - bereda sig och medverkande personal tillträde till annans fastighet
 - avspärra eller utrymma områden
 - använda, föra bort eller förstöra egendom
 - företa andra ingrepp i annans rätt

UTRYMNING (BEFOLKNINGSSKYDD)

- **Utrymningsområde**
 - stridshandlingar - skydda befolkningen
 - militära åtgärder av väsentlig betydelse och åtgärderna allvarligt försvåras om inte utrymning sker
- **CB beslutar**
 - ÖCB: vilka område som skall planläggas
 - SRV: föreskriftsrätt om planläggning
- **Skyldighet att hjälpa andra kommuner**

FÖRBUD OCH SKYLDIGHETER

- **Utflyttningsförbud**
 - länsstyrelsen beslutar
- **Inflyttningsförbud**
 - länsstyrelsen beslutar
- **Skyldighet att upplåta inkvarteringsbostad**
 - kommunen beslutar
- **Skyldighet att ta hand om utrymmande och utlänningar som söker skydd i Sverige**

UNDERRÄTTELSE OCH UTBILDNING

- **Underrätta om beredskapsförberedelserna**
 - länsstyrelsen
- **Medverka i utbildning**
 - de förtroendevalda
 - personal som skall ingå i krigsorganisationen

ERSÄTTNINGSSKYLDIGHET FÖR STATEN

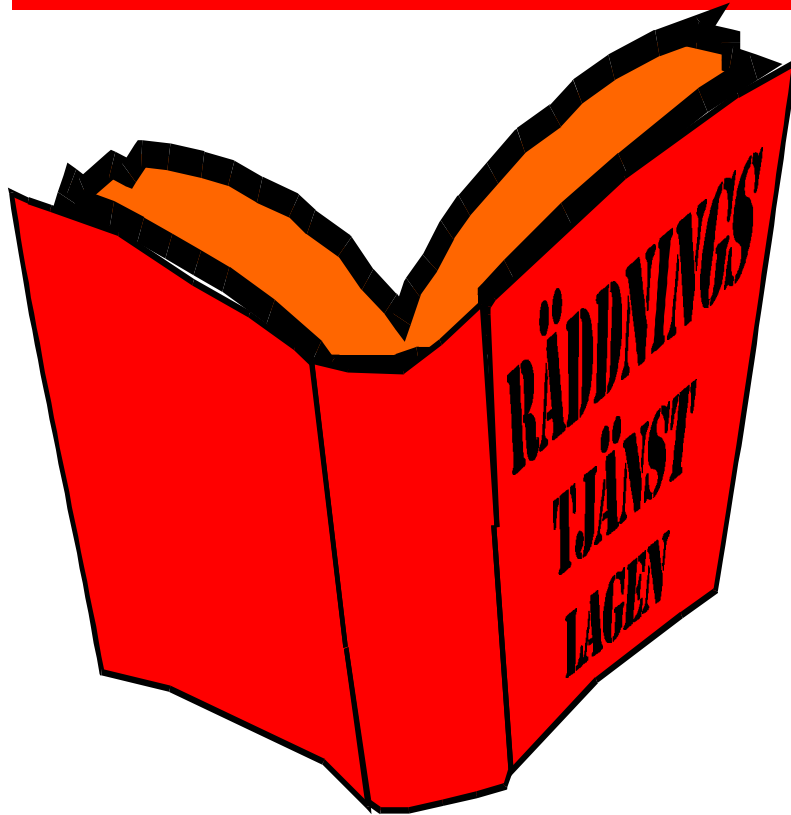
- **Beredskapsförberedelser i hela kommunen**
 - samtliga förvaltningar
- **Utgångspunkt**
 - utsatthet
 - risker i krig
- **Särskild ersättning för**
 - Investeringar i ledningsplatser, reservanordningar, skyddsrum m.m.

SÄKERHETSSKYDD

- **Sekretesskydd**
- **Tillträdesskydd**
- **Infiltrationsskydd**
- **Information till berörda arbets- och uppdragstagare om skyddet i kommunen**
- **Kontroll av skyddet i kommunen**

K O M M U N E N S
R Ä D D N I N G S T J Ä N S T P L A N
N Y P U N K T

**DE
KOMPLETTERANDE
ÅTGÄRDER
SOM BEHÖVS FÖR
RÄDDNINGSTJÄNSTEN
UNDER
HÖJD BEREDSKAP**

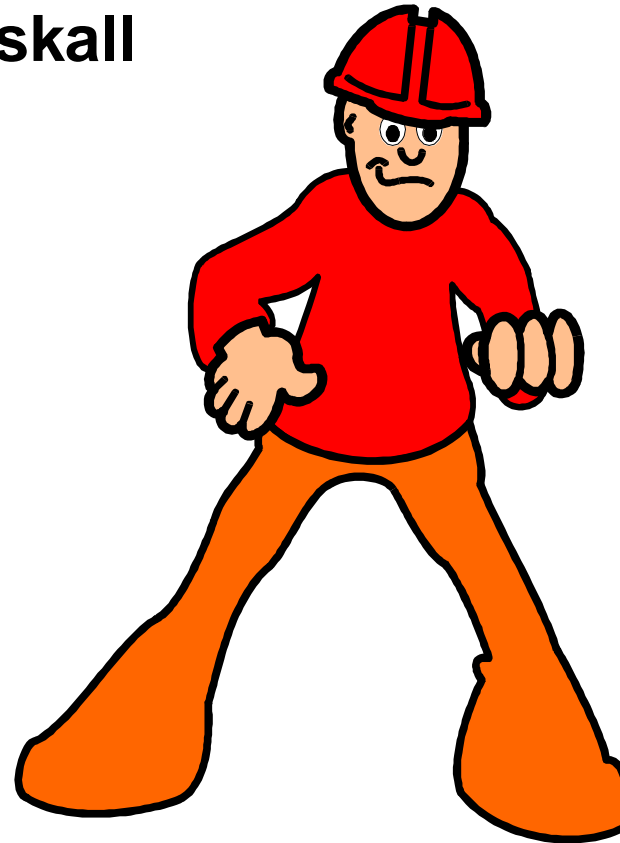
SAMARBETE !!

- De som svarar för räddningstjänsten skall samarbeta med varandra och med andra som berörs
- Kommunerna skall utnyttja varandras resurser

MÅLET FÖR ALL RÄDDNINGSTJÄNST

- **Räddningsinsatserna skall**
 - påbörjas inom **godtagbar tid**
 - genomföras på ett **effektivt sätt**

RÄDDNINGSTJÄNST ?

- **Insatser för att hindra och begränsa skador på människor eller egendom eller i miljön**
 - vid en olyckshändelse
 - vid överhängande fara för en olyckshändelse
- **Insatser utan olyckshändelse**
 - Fjällräddningstjänst
 - Flygräddningstjänst
 - Sjöräddningstjänst
 - Efterforskning i andra fall

OLYCKSHÄNDELSE ?

- **Plötsligt inträffad händelse**
 - medfört skada
 - befaras medföra skada
- **Orsaken - ointressant !**
 - företeelse i naturen
 - människors handlande
 - uppsåtlig handling (brott)
 - krigshandlingar
 - människors underlåtenhet
 - uppsåtlig underlåtenhet

KOMMUNAL RÄDDNINGSTJÄNST

ALL RÄDDNINGSTJÄNST
SOM INTE ÄR
STATLIG RÄDDNINGSTJÄNST
ÄR
KOMMUNAL RÄDDNINGSTJÄNST

UTSLÄPP AV RADIOAKTIVA ÄMNEN - LSTY

- **Räddningstjänst vid**
 - utsläpp av radioaktiva ämnen
 - överhängande fara för utsläpp
- från en kärnteknisk anläggning
- särskilda åtgärder krävs för att skydda allmänheten
- Kommunerna skyldiga att delta i planering och övning

KÄRNTEKNISK ANLÄGGNING

- **anläggning för utvinning av kärnenergi (kärnkraftsreaktor)**
- **annan anläggning i vilken en självunderhållande kärnreaktion kan ske**
- **anläggning för utvinning, framställning, hantering, bearbetning, lagring eller slutförvaring av kärnämne**
- **anläggning för hantering, bearbetning, lagring eller slutförvaring av kärnavfall**

RÄDDNINGSTJÄNST
VID INSATS AV KÄRNVAPEN

**KOMMUNAL
UPPGIFT!**

K O M M U N A L F Ö R B U
N D
Ä R M Ö J L I G A !

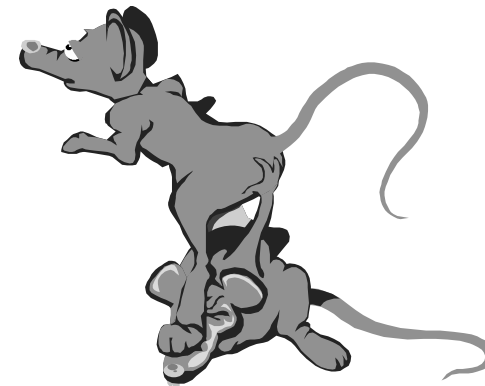
OMFATTANDE RÄDDNINGSSINSATSER

- **Regeringen får**
 - föreskriva
 - i särskilt fall bestämma
- **att en länsstyrelse eller någon annan statlig myndighet skall ta över ansvaret för räddningstjänsten**

ANSVAR FÖR BEREDSKAPEN !

HJÄLP FRÅN ANNAN MYNDIGHET

- På anmodan av räddningsledaren
- Både kommunal och statlig myndighet
- Personal och egendom
- JA - OM
 - lämpliga resurser och
 - inte allvarligt hindrar myndighetens vanliga verksamhet

RÄDDNINGSTJÄNST UNDER HÖJD BEREDSKAP

- **Totalförsvarspliktiga ”förstärker” räddningskåren**
- **Räddningskåren kan tas i anspråk för uppgifter utanför kommunen**
- **Skyldighet att delta i övningar (även i fred)**
- **Undantagsregler från RÄL möjliga**
 - **Räddningsverket**

TILLÄGGANSVAR FÖR RÄDDNINGSKÅREN

- **Ansvar för**
 - upptäckande, utmärkning och röjning av **farliga områden**,
 - indikering, sanering och andra åtgärder för skydd mot **kärnvapen** och **kemiska stridsmedel**,
 - kompletterande åtgärder
- **Räddningstjänstreglerna gäller för detta !**

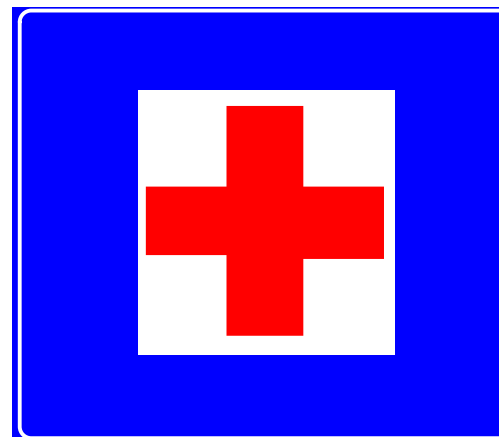
HÄLSO - OCH SJUKVÅRD

- **Hälso- och sjukvård är inte räddningstjänst**
- **Sjukvårdshuvudmannen har ansvaret för**
 - sjuktransporter på vägen
 - akuta luftburna sjuktransporter (RPS gamla ansvar)
- **Vissa transporter kan ske inom ramen för räddningstjänsten**
 - terrängtransporter
 - sjöräddningstjänst
 - fjällräddningstjänst

DESSUTOM SKALL RÄDDNINGSTJÄNSTEN

- **Delta i åtgärder för**
 - första hjälp åt skadade
 - transport av skadade
 - befolkningskydd
- **Räddningstjänstreglerna gäller för detta !**

ALARMERING - VARNING

- **Ansvar för räddningstjänstmyndigheter**
 - ansvar för in- och utgående alarmering
 - polisen skall underrättas
- **Ansvar för alla**
 - varna och vid behov tillkalla hjälp
- **Ansvar för innehavare av 43-anläggningar**
 - underrätta länsstyrelsen, polisen och räddningskåren
 - giftiga och skadliga ämnen
 - skydd för allmänheten

